

SEPTEMBER

ORIENTEERUJA ORIENTEERUJA

2006

nr.6 /95

MM Taanis oli
meile edukas

**Eveli Saue on laskeorienteerumise
MAAILMAMEISTER!**

orienteeruja kalender

SEPTEMBER											
03.09	P	Rapla- ja Järvamaa MV	OJ	Paluküla	EST	JOKA/OK Orvand					
09.09	L	Eesti MV pikk rada	OJ pikk	Otepää	EST	OK lives	www.oklives.ee				
16.09 .. 17.09	L-P	Hilumaa karikavõistlus	2 x OJ	Puski-Viita	EST	Hilumaa OK	www.hoi.ee/hok				
16.09 .. 17.09	L-P	EST-LAI-LIT noortemat?	OJ	Kifsemäe	LTU	LOSF					
23.09 .. 24.09	L-P	Põlvamaa MV (tavarada + teade)	OJ	Jõulumäe	EST	Värskä OK Peko	www.peko.ee				
30.09 .. 01.10	L-P	Suunto Games	2 x OJ		EST	OK West	www.okwest.ee				
											01.10
OKTOOBER											
07.10	L	Jõhvik maraton	OJ pikk	Ongassaare	EST	OK Jõhvikas	www.tlu.ee/~ekukk/				
07.10	L	Vii TA OK rogain	rogain	Kalga	EST	TA OK	www.rogain.ee				
12.10	N	Põlvamaa koolinoorte MV valik	OJ valik	Vinso	EST	OK Põlva Kobras	kobras.polvamaa.ee				
14.10	L	Pärmumaa MV ja OK West AV	OJ	Kiilingi-Nõmme	EST	OK West	www.okwest.ee				
28.10	L	Libahundi jälg	rogain	Paldiski	EST	Tiitu Mägi					

Oktoober
 1
 2 3 4 5 6 7 8
 9 10 11 12 13 14 15
 16 17 18 19 20 21 22
 23 24 25 26 27 28 29
 30 31

November
 1 2 3 4 5
 6 7 8 9 10 11 12
 13 14 15 16 17 18 19
 20 21 22 23 24 25 26
 27 28 29 30

**UUENDA
 OMA
 HAARET!**
MULTISPORDI JALANÕUD
 eriti rasketesse tingimustesse

Kui kiiresti liikumine on tähtis MR2 BUGrip®

Kerge kaalu ja suurepärase omadustega jooksujalanõud. Koos BUGrip® tehnoloogia "arukate" naastude ja paelte sidumis-süsteemiga on jalg kindlalt fikseeritud, saavutatamaks optimaalset kontrolli suurtel kiirustel ja ka väga rasketel maastikel. Neile kellele meeldib liigsete detailide puudumine, et jooksuking oleks minimaalse kaaluga.

2006 SEIKLUSSPORDI MM AMETLIK SPONSOR

ICEBUG ametlik maaletooja Eestis: MATKaSPORT

MATKaSPORT Järve, Pärnu mnt. 234, Tallinn, Järve kaubanduskeskuses, €-P IO-20
 MATKaSPORT Pärnu, Lai tn. 10, Pärnu, Port Arturi juures, €-R IO-18, L IO-16

PRINTCENTER

TRÜKIB ORIENTEERUJAT

SISUKORD:

4 Lühidalt

5 O-jooksu MM Taanis

17 Laske-O MM Haanjas

20 Meie tegime EMV!

26 Vösast väljas

28 Esimene märg

29 Kaardirevolutsioon

33 Pikasilla mudalugu

35 Dr O-Trops

36 Võistluskutsed

38 Nõuanne

Esikaanel: Laskeorienteerumise maailmameister sprindis Eveli Saue.

Foto: Jaan Rõõmus

Järgmised Orienteerujad ilmuvad:

nr 7/96 oktoobri lõpus
nr 8/97 detsembris

Kaastööd Orienteerujasse nr 7/96 saata hiljemalt 10. oktoobriks.

Väljaandja: Eesti Orienteerumislit www.orienteurumine.ee
Peatoimetaja: Arvo Saal, tel 5531 235 arvo.saal@mail.ee
Toimetus: ajakiri@orienteurumine.ee
Sixten Sild, Maret Vaher, Jürgen Einpaul,
Mihkel Järveoja, Kaidi Ruusalepp
Keeletoimetaja: Aili Miks
Küljendaja: Riju Johanson
Kojukanne: Eesti Post
Tellimine: Eesti Orienteerumislit
eol@orienteurumine.ee, tel/faks 6398 681

Tellimishind aastaks 180 krooni. Arveldusarve: 10220034030010 Eesti Ühispank

Toimetusel on õigus kirju ja kaastööd nende selguse huvides toimetada ja lühendada. Kaastööd ei retsenseerita ega tagastata.

Toimetus ei vastuta kuulutuste ja reklaamide sisu eest.

Ajakiri Orienteeruja ilmub 8 korda aastas.

Medali(kärssamise) LÕHNA nuusutamamas

Medalit ei tulnud, kuid olime sellele lähemal kui kunagi varem. Nii võib kokku võtta tänavused täiskasvanute MM-võistlused orienteurumisjooksus ja rattaorienteerumises.

Margus Hallik rattaga ja Olle Kärner joostes tegid oma senised parimad stardid MM-võistlustel, mis oleksid parema õnne korral võinud olla medaliväärilised.

Marguse 4. koht MM-i tavarajal Joensuu on hea tulemus. Medal oli sekundite kaugusel ka üksinda kella vastu sõites. Olle Kärneri 5. koht Taanis toimunud orienteurumisjooksu MM-võistluste kuninglikul alal – tavarajal oli väga lähedal medalile, isegi kuldmedalile. Ollele mitteomase kiire alguse tõttu õnnestus tal kinni püüda 2 minutit varem startinud hilisem hõbemedalivõitja ja tõusta poolel rajal kogu võistluse liidriks! Raja teine pool ei sujunud küll sama hästi, kuid kuulumist “tegitajate” hulka tõestas Olle veelkord.

Tavarajal juhtub tihti, et moodustuvad paarid või “rongid”, kes eelkõige omavahelise koostööga saavutavad kiiruse, mille vastu üksinda liikudes ei saa. Näiteid pakuvad hulgaliselt kõik MM-id, orienteurumisaladest sõltumata. Seda, teatava piirini vastuvõetavat võtet, kasutas väga efektiivselt Otepääl tänavuse EM võitnud ja ka maailmameistriks kroonitud soomlane Jani Lakanen.

On öeldud, et neljas koht on jama. Viies muidugi kah. Oleksin väga pettunud, kui ei teaks, et Margus ja Olle pole oma viimast sõna öelnud. Mehed on jõudnud parimasse sportlaseikka ning usun, et ükskord on nad MM-võistluste medalivõitjate hulgas! Tänavune aasta näitas, et ainult kõrgeid eesmärke püstitades on võimalik neid saavutada.

Rattameestel tuleks pea püsti hoida ja turgutada oma meeskonda kolmas liige, kes otsustaval hetkel ennast ületab. Margus Hallik ja Tõnis Erm on maailma paremikus, mistõttu tuleb MM-võistluste kuundat kohta teatevõistluses lugeda oodatust nõrgemaks.

Eneseületuse vallast sobiks eeskujuks junioride teatejooksu meeskonna kõrval ka tänavune orienteurumisjooksu teatemeeskond Sander Vaher-Olle Kärner-Andreas Kraas. Eesti meeskond oli MM-teatejooksu väga lähedal viiendale kohale. Kuigi lõplikuks kohaks jäi kümnes, pakkus see sooritus kaasaalajatele palju positiivseid emotsioone.

Eesti koondis jättis orienteurumisjooksu MM-võistlustel hea mulje. Eriti mehed, kes tavarajal jooksid oma moto „SKM“ kohaselt. Erkki Aadli 30. ja Andreas Kraasi 31. koht pole küll esiküljeuudis ajalehes, kuid ometi väga head tulemused nii meeste enda kui asjatundjate jaoks. Samuti pääsesid meie võistlejad reeglina eeljooksudest finaali ja täielikke ebaõnnestumisi oli vaid üksikuid.

Tänavused tiitlivõistlused on peetud ja tipporienteerumise hooaeg on lõppenud. Aasta on pakkunud meile kõigile palju positiivset tänu 5-le(!) medalivõidule MM- ja EM-võistlustel! Ka mõned esikuuiku kohad on olnud väga medalihõngulised.

Täna kõiki tegijaid ja soovin edu uueks hooajaks valmistumisel!

Leho Haldna
28.08.2006

IOFi eesmärgiks on pääseda olümpiale

Rahvusvahelise Orienteerumislidu (IOF) Kongress kinnitas veelkord, et orienteerumise suurim eesmärk on pääseda nii suve- kui ka taliolümpiamängudele.

Tänavune IOF Kongress toimus koos orienteerumisjooksu MM-võistlustega Taanis ja jäi meelde kui äärmiselt üksmeelne ning sõbralik. Arutati asjalikult orienteerumise arengusuundi aastani 2012 ning isegi kaks aastat tagasi palju kirgi kütnud IOF liikmemaksude tõstmine võeti rahulikult vastu. Esmakordselt ei teinud IOF liikmed ettepanekuid päevakorda. Eelmistel kongressidel on Venemaa esitanud hulgi ettepanekuid, mis siis delegaadid enamikus maha hääletasid. Suure idanaabri orienteerumise juhtimises on käes segased ajad ja seetõttu on sealpoolt ettepanekute tulv peatunud. Igatahes sai kongress tänu sellele paar tundi varem läbi.

Orienteerumise pääsu suveolümpiale takistavad praegu nii tehnilised kui ka sisulised põhjused. Tehniline põhjus on IOFi liikmete arv. ROK nõuab suvealalt, et rahvusvahelise organisatsiooni liikmete arv peab olema vähemalt 75. Rahvusvahelise orienteerumislidus on hetkel 67 liiget ja lähema kahe aasta eesmärk on jõuda 75 liikmeni. Kuid suuremad põhjused on ikkagi sisulised, millest kongress märkis mõningaid – globaalsus ja atraktiivsus.

Orienteerumine peab muutuma ülemaailmseks spordiks. Äraseletatult tähendab see seda, et Aafrika, Aasia ja Lõuna-Ameerika riikides tuleb teha ära suur töö orienteerumise populariseerimisel. Täna on orienteerumine nendes maailmajagudes oma arengus Euroopa riikidest aastakümneid maas.

Orienteerumine peab olema atraktiivne televaatajale. Kõik rahvusvahelised tippvõistlused peavad jõudma telekraanile. Selleks, et televaataja saaks orienteerumisest aru, peame me tegema oma ala arusaadavamaks. Kaasaegsed tehnoloogilised võimalused annavad selleks aluse, kuid ka võistlusalad tuleb paremini kohaldada televisiooni nõudmistele.

Orienteerumise pääs taliolümpiale on praegu palju reaalsem. ROK teeb otsuse 2014. a. mängude programmi kohta 7 aastat enne mängu. Hetkel on suusaorienteerumine nende alade hulgas, mille seast tehakse lõplik valik järgmise aasta suvel toimuv ROKi kongressil. Paljudele võib tunduda ebaõiglane, kui suusaorienteerumine saab olümpiaalaks. Lihtsalt konkurents suveolümpiale pääsuks on mitu korda tugevam, kui taliolümpiale. Aga ootame enne ära ROKi otsuse!

IOF Kongressi maiuspala – MM-võistluste korraldajate valimised, oli seekord igav. Kandidaate oli sama palju kui võistlusi ja otsustati, et 2010. a. toimuvad orienteerumisjooksu MM-võistlused Norras ja 2011. a. Prantsusmaal ning rattaorienteerumise MM-võistlused 2009. a. Iisraelis ja 2010. a. Portugalis.

IOF Nõukogus valimised läksid rahulikult, sest kahe loobunud liikme asemele oli täpselt kaks uut kandidaati. Allakirjutanu jätkab seega endiselt 9liikmelises IOF nõukogus. Tööd ning vastutust tuli oluliselt juurde, sest nõukogu sisemine tööjaotus määras mulle orienteerumisjooksu tippvõistluste probleemidega tegelemise.

Leho Haldna 28.08.2006

Meedia

Timo Sild sirvis maailma orienteerumisalaseid internetilehekülgi ja esitab siinkohal valiku orienteerumisteemalisi netilehekülgi, millele tasuks tähelepanu pöörata.

<http://www.tero.fr/>

Kolmekordse lühiraja maailmameistri Thierry Gueorgiou sisukas kodulehekülj. Küllastajal on võimalik lugeda ingliskeelseid päevikuvormis kirjutatud jutukesi, uurida viimaseid treening- ja võistluskaarte koos liikumisteedega ning video abil maailmameistriga koos isegi "joosta".

<http://olle.sportnet.ee/>

Olle Kärneri kodulehekülj. Päevikuvormis kirjutatud uudised, pidevalt täienev kaardiarhiiv. Neile, kes soovivad end meie tipporienteeruja tegemistega kursis hoida.

<http://worldofdo.com/>

Kogub netist kokku kõik orienteerumisalased teated. Ajaliselt ilmselt kõige ökonoomsem viis tähtsamate orienteerumisuudiste leidmiseks.

<http://www.obasen.nu/runaway/>

Netilehekülj, kus kasutajal on võimalik digitaliseeritud kaartidele liikumisteid joonistada. Sisaldab paraku vaid Rootsi kaarte. Sarnaneb meil tuntud RouteGadget'ga.

<http://www.catchingfeatures.com/>

Catching Features on arvutimäng, kus kaardi ja kompassiga peab läbima kontrollpunkte – just nii nagu päris elus. Mängida saab nii arvuti kui ka teiste kasutajate vastu. Catching Features'il on väga aktiivne kasutajaskond: korraldatakse võistlusi, OCADi faile kantakse üle virtuaalmaailma, riikide, klubide ja jooksjate maailma-edetabelit uuendatakse iga päev.

Eestlasi leiab Catching Features'is vähe, hetkel pole Eestit isegi riikide edetabelis. Eestlaste hetke parim virtuaalorienteeruja Lauri Sild asetub jooksjate edetabelis 356 osaleja seas 196. kohale. Allakirjutanu luges, et Šveitsi juunioride koondis kasutas mängu Leedu metsadega tutvumiseks, foorumis kinnitavad paljud, et Catching Features tegi neist parema orienteeruja ... Demoversiooni võib koduleheküljelt tasuta alla laadida.

Lisaks veel:

<http://tammed.blogspot.com/>

<http://rihmiki.blogspot.com/>

<http://markuspusepp.blogspot.com/>

<http://ornoored.blogspot.com/>

<http://okansas.blogspot.com/>

See on väike valik kõigist blogidest, mis orienteerumisest juttu teevad. Eks iga lugeja otsustab oma äranägemise järgi, millised neist tunduvad huvipakkuvad.

Olle Kärner oli medalile nii lähedal

TARVO AVASTE

Tänavune MM Taanis oli meile olude poolest kindlasti soodsam kui mullune Jaapanis. Esiteks soosis meid maastik. See polnud küll päris täpselt samasugune, mis kodus, aga sarnaseid pinnavorme leidub Lõuna-Eestis küllaga.

Kõige rohkem meenutasid Silkeborgi ümbruse metsad ehk Obinitza ja Tammeveski-Kapera kanti ning mõnes elemendis ka Kukat. Peamine erinevus oli oluliselt suuremad kõrguste vahed, kuid see eest oli pinnas meile koduselt igati jala järgi – ei mingit skandinaavialikku kivide vahel keksumist. Juuni lõpus Silkeborgis laagris olles sai kõigile selgeks, et orienteerumistehnika ja koordineerimisega seekord MMil probleeme ei tule.

Teine oluline pluss mullusega võrreldes oli tuttav euroopalik tsivilisatsioon. Ei mingeid ootamatusi reisimise, majutuse ja toiduga. Samuti ei olnud meil tarvis kohaneda ajavahe-

ga ega harjumatult kuuma ja niiske kliimaga. Lisaks oli meil seekord kaasas koondise vanemtreener Timo, kelle kanda jäid mitmed kriitilised funktsioonid, mille täitmisega Jaapanis hädas olime. Seega olid tingimused edukaks võistlemiseks igati soodsad.

Ilmameistrivõistluste arengut jälgides teeb muret see, et osavõtt läheb aasta aastalt kallimaks. Oli küll teada, et Taani on üks kallemaid maid Euroopas, kuid 18 500 kroonini ulatav kulu ühe sportlase kohta on siiski nõutukstegevalt suur. Eriti kui arvesse võtta, et moodsal ajal on lennupiletid kaunis soodsad ning seekord olime üsna odavas majutuses.

Kulude kasvutrend näib jätkuvat. Järgmise aasta MMi korraldajamaa Ukraina on Taanist kindlasti oluliselt odavam riik, kuid esimeses ametlikus infos avaldatud hindade põhjal on selge, et umbes 15 000 krooni võistleja kohta kulub ikkagi. Osavõtukulude kasvu üks põhjusi on ilmselt asjaolu, et alates 2004. aastast toimub MM igal aastal ja nii palju korraldajaid oleks muidu raske leida, kui see üritus kopsakat kasumit ei tootaks.

Võistluste ajakava oli seekord sarnane eelmisele aastale, mil esmakordselt joosti kõik eeljooksud ära enne pidulikku avamist ja alles siis algas finaalide programm (varem järgnes igale eeljooksule kohe sama distantsi finaal).

Tänavu oli ajakava veidi muudetud televisiooni ja pealtvaatajate huvidest lähtudes. Sprintis, lühhirajal ja teates toimusid naiste

ja meeste võistlused täiesti eraldi ajal, nagu see on meile tuttav murdmaasuusatamisest. Tavarajal, kus kummagi klassi võistlus kestab ajaliselt liiga kaua, et neid järjestikku pidada, algas meeste start kolmveerand tundi hiljem. Nii hakkasid põnevamad sündmused meeste konkurentsis toimuma pärast seda, kui naiste võistlus oli lõppenud.

Pealtvaatajate meeleheaks pandi võistlejatele finaalides selga ka GPS-saatjad, mille abil sai võistlejate liikumisteedest hea ülevaate nii internetist kui ka finišipaiga suurelt ekraanilt.

Mie võistlejate tulemusi hinnates on hea tõdeda, et suutsime soodsaid tingimusi Taanis hästi ära kasutada ja olime kokkuvõttes edukamad, kui Jaapanis. Kui eelmisel aastal pääses meilt lühhiraja finaali ainult üks ja tavarajal kaks võistlejat, siis nüüd „ehmatasid” sportlased treenerit mõlemal distantsil viie finaali pääsejaga. Sprindi kvalifikatsioonis olime kahe finalistiga eelmise aastaga samal tasemel. Teates suutsid mehed kohta ühe võrra parandada.

Sprint

Meilt pääsesid finaali Sander ja Annika, välja jäid Andreas ja Anu. Sprindi finaalid rajad olid üllatusena tehniliselt lihtsamad kui hommikused eeljooksurajad. Eeljooksudes oli kaks salakavalat pikka etappi ja rada tegi trikke detailiderohkes lõbustuspargis. Finaalis nõudis vaid üks pikk etapp veidi rohkem

nuputamist, ülejäänud oli üsna tavaline pargiorienteerumine.

Sander ei leidnud raja alguse lühietapidel

SPRINDI eeljooksud

MEHED A

1. Emil Wingstedt	SWE	13.55,0
2. Matthias Müller	SUI	14.22,8
3. Christian Nielsen	DEN	14.23,6

MEHED B

1. Daniel Hubmann	SUI	14.11,4
2. Andrei Hramov	RUS	14.20,0
3. Claus Bloch	DEN	14.31,9
21. Andreas Kraas	EST	16.31,1

MEHED C

1. Fabian Hertner	SUI	15.11,4
2. Pieter Hendrickx	BEL	15.28,6
3. Pavlo Ushkvarok	UKR	15.33,4
13. Sander Vaher	EST	16.25,9

NAISED A

1. Anne Margrethe Hausken	NOR	14.32,3
2. Anni-Maija Fincke	FIN	14.58,1
3. Sara Gemperle	SUI	15.12,4

NAISED B

1. Minna Kauppi	FIN	14.45,3
2. Helen Bridle	GBR	15.07,7
3. Kajsa Nilsson	SWE	15.07,9
25. Anu Annus	EST	19.05,1

NAISED C

1. Simone Niggli-Luder	SUI	13.55,8
2. Hanny Allston	AUS	14.49,6
3. Karolina A. Höjsgaard	SWE	15.21,5
12. Annika Rihma	EST	17.02,7

kohe head rütmi. Kuuendas punktis, pärast 2,5minutilist „välkmalet“ oli ta 39. kohal, kaotades võitjale 27 sekundit. Edasi hakkas töö kaardiga paremini sujuma ja positsioon paranes jõudsalt. Lõpujoonel oli koht 33., kaotust võitjale vaid +1.25. MMi debüüdi kohta on see suurepärase tulemus.

Annika alustas samuti rabeledalt, kuid tõusis raja viimase veerandi alguses paiknenud vaatepunktis 33. kohale. Kahjuks tegi ta aga just siis publiku silme all suure suunavea, mis maksis 40 sekundit ja lõi rütmi tõsiselt sassi. Raja lõpuosas suutis Annika küll hoogsa jooksuga mõned sekundid tagasi võita, kuid liigse kiirustamisega jäi komposteerimata eelviimane KP. Lisaks kevadel ebaõnnestunud EMi sprindi eeljooksule sai Annika teise valusa kogemuse. Sprindis on orienteeruja mõttetevõime mitu korda intensiivsem kui tavagavamat keskendumist.

MMi sprindiga seoses tuleb märkida ühte huvitavat fakti. Nimelt jooksis meeste konkurentsis mööda ebaõnnesõduri käänulisi radu taas Läti koondise liider Martins Sirmas. Kevadel Haanjas kaotas ta EMi lühiraja viimasel kilomeetril saatusliku tähelepanematususe tõttu kuldmedali. MMi sprindis tuli tal nüüd loobuda välja joostud kuuendast kohast. Ilmnes, et ka mullu MMi sprindis 6. koha saanud lõunanaaber üritas seda

saavutust korrata, hüpatas üle hipodroomi ääristanud ületamatust aiast. Seda eksimust nägid pealt lähedal passinud kohtunikud, kuid sellest ei piisanud. Visa noormees jäi tulemuse tühistamisega nõusse alles siis, kui talle näidati GPS-saatja abil välja joonistatud liikumisteed. Loodame, et Martins andeka sportlasena peagi ka oma esimese suurvõistluste medalini jõuab.

SPRINDI finaali

MEHED

1. Emil Wingstedt	SWE	13.35,3
2. Daniel Hubmann	SUI	13.36,3
3. Claus Bloch	DEN	13.37,0
4. Jonne Lakanen	FIN	13.47,8
5. Matthias Müller	SUI	13.50,9
6. Yuri Omelchenko	UKR	13.59,7
7. Martin Johansson	SWE	14.08,9
8. Pasi Ikonen	FIN	14.09,8
9. Graham Gristwood	GBR	14.12,0
10. David Andersson	SWE	14.15,1
33. Sander Vaher	EST	15.00,9

NAISED

1. Hanny Allston	AUS	13.13,3
2. Simone Niggli-Luder	SUI	13.19,1
3. Kajsa Nilsson	SWE	13.24,3
4. Lena Eliasson	SWE	13.29,4
5. Minna Kauppi	FIN	13.48,7
6. Helen Bridle	GBR	14.13,6
7. Karolina A. Höjsgaard	SWE	14.18,4
8. Paula Haapakoski	FIN	14.26,9
9. Anne Konring Olesen	DEN	14.28,5
10. Sara Gemperle	SUI	14.33,5
Annika Rihma	EST	katk.

ANALÜÜS

SANDER VAHER

Sprindi eeljooks

Soojendusel tundus enesetunne hea ja ka vaimselt olin stardiks valmis.

Start-1.

Start! Kohe 90 kraadi ümber maja nurga ja velodroomi poole minema. Näen kahte varianti – tunnel, aiaaук. Tunnel. Kuna KP on tribüünide taga, ei näe ma seda kohe trepist üles tülles. Peatun mitmel korral ja siis saan aru, et punkt peab olema veel kõrgemal.

1-2-3. Tavaline sprint.

3-4. Ei märka vasakult ümber velodroomi minevat rada, lähen otse ja kaotan aega üle tribüünide ja käsipuude ronimisega.

4-5. Ei suuda otsustada, kas siseneda lõbustusparki peavärvast või edelanurgast. Valin viimase, et harjuda veidi üldetailirikka kaardiosaga.

5-8. Pidur peal läbin punktid ilma suuremate vigadeta.

8-9. Ülilühike etapp. Ei suuda punkti hoonet muudest atraktsioonidest ja purskkaevudest eristada. Seisatan mitmeks sekundiks – juba olingi liiga kaugele tulnud. Ots ringi ja punkti.

10-11. Hakkam juba detailirohkusega kohanema.

11-12. Olen valmis ringi jooksmata, et lugeda ette raja viimast osa ja jalga lõpuks sirgu lasta.

12-17. Olgugi, et olin enamiku juba ette lugenud, olen siiski ebakindel ning teen kaks peatust.

17-18. Rahvast näen, punkti mitte. Lõpuks näen ka tähist.

Finiš. Kommentaatoril on mulle häid uudiseid: pääsesin finaali.

Sprindi finaali

Minu elu esimene täiskasvanute finaali. Imelik on üksinda startida, justkui ootaksin kahte kaasvõistlejat, kes eeljooksudes minuga samal minutil startivad.

Start-1. Otse punkti suunas vaadates tundub üsna tihe võsa. Korra veel kaarti vaadates näen seal ületamatut hekki (kodus laua taga vaadates osutub see tühiseks kraaviks) ja olen otsustanud ringijooksu kasuks. Kaelale unustatud peapaela viskan põõsastesse, sest see segab jooksmist.

2-4. Isegi sprindi kohta lühikesed etapid. Peatun mitmel korral ja kaotan väärtuslikku aega.

4-6. Püüan saada ülevaadet rajast ja seetõttu ei saa veel täiskäigul liikuda.

6-7. Kogu etapp kulub pika etapi lahendamiseks ja hipodroomi ümbrisevates aedades aukude leidmiseks.

7-9. Tavaline sprint.

9-10. Võtmeetapp. Näen kahte varianti: üle hipodroomi ja vasakult poolt staadionit või suure ringiga paremalt. Valin esimese (kõige õigem variant oleks olnud kasutada hipodroomi kirdepoolset aiaauku, aga seda ma kahjuks ei näinud). Teostuses on mõningad puudujärgid, sest kaardil märgitud ületamatud aiad ei tundu reaalsuses ületamatud.

10-15. Mõnusalt lihtsad etapid.

15-16. Nikerdamine, millega saan enamvähem hakkama.

16-17. Fotograaf hekiäugus tundub kui kohtunik ja seetõttu otsin läbipääsu kaugemalt. Äkitselt olen juba kruusaplatsil ja järjekordne viga on tehtud.

17-19. Läheb hästi.

19-20. Väike kaar etapi algul ja peatun enne punkti. Nii finaali ei joosta!

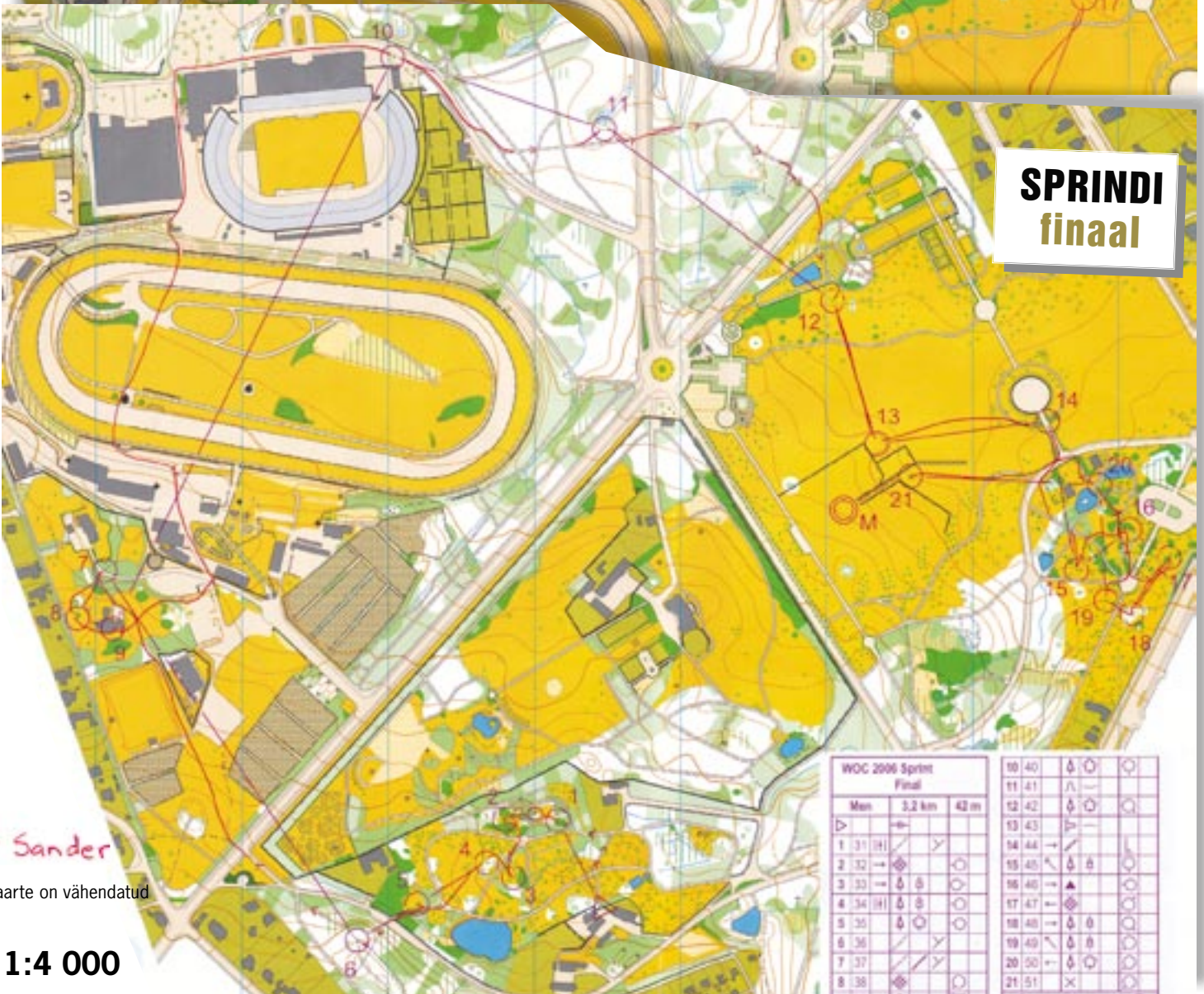
20-Finiš. Tuim tirimine.

33. koht – vähemalt on nüüd märk maas.

SPRINDI eeljooks

SPRINDI finaal

- Sander
kaarte on vähendatud

1:4 000

TavaRADA

TARVO AVASTE

Päev pärast sprinti tuli tavarada, kus meilt olid finaalis Annika, Maret, Andreas, Erkki ja Olle. Eeljooksust ei saanud ainsana edasi Merike.

Finaalis eksis Annika mitu korda rängalt kohe raja alguses, tehes esimese punktiga 3,5minutilise vea, teise punktiga üheminutilise vea ja viienda punktiga 2,5minutilise vea. Kokku seitse minutit kaotatud aega ja esimene raadiovaheaeg tuli alles 43. Edasi sujus jooks aga hästi ja Annika suutis raja lõpul tekkinud väsimusest hoolimata seitsmest konkurendist mööduda. Korralikku keskendumist segas arvatavasti eelmise õhtu sprindi ebaõnnestumine, kindlasti jätsid sprindipäeva kaks starti ka oma jälje füüsilisele võimekusele.

Maretil ebaõnnestus pika etapi lahendus 3. KPse, kus kaotust lisandus vähemalt üks minut. Minutilise varu jäi ka teisele pikale etapile 8. punkti minekul. Kolmas minutilise eksi-
mus tuli enne liblikat. Liblika lühietapid lahendas Maret ladsalt, kuid paar väiksemat viga lipsasid sisse veel raja viimastel kilomeetritel pärast vaatepunkti. Lõpujoneel oli Maret 32. Koht 25. parema hulgas olnuks veatu jooksu korral kindlasti võimalik.

Meeste konkurentsis pidasid omavahelise viha-
se duelli Saue Tammed. Raja alguses oli Andreas kiirem. Erkki oli ebakindel ja tegi mitu väiksemat viga. Raja esimese kolmandiku järel 7. KPs oli Andreas Erkkist ees veidi üle poolteise minuti ja suutis paarikümnesekundilist edu hoida veel ka vaatepunktis. Kuid viimasel kolmel kilomeetril oli vanameister tagant startinud kiiremate konkurentide toel veidi nobedam, väljudes suurest vastasseisust 12sekundilise paremusega.

Lõpuprotokollis Erkkile 30. ja Andreasele 31. koht. Omavahelise jõukatsumise tulemusest hoopis olulisem oli see, et mõlemad mehed olid aasta tähtsaimaks stardiks vaimselt hästi valmis ja suutsid keskendunult tegutseda kuni raja viimaste meetriteni. Võib kindlalt öelda, et mõlemad tegid oma sportlaskarjääri seni parima etteaste. Jõudmine kolmekümne piirile aasta-aastalt tihenenu konkurentsis on tunnustamist väärt saavutus.

Pärast kevadist EMI pronksmedalivõitu sai Olle miinimumeesmärgiks MMi tavarajal olla vaid medal. Seekord medalit kahjuks veel ei tulnud, ehkki Olle tegi oma seni parima MMi jooksu, saavutades 5. koha. See on läbi aegade meie teine tulemus MMi tavarajalt. Pärast Sixteni 1991. a MMil võidetud pronksmedalit ei ole keegi eestlastest nii kõrgele küündinud.

Olle alustas võimsalt, tõustes raja esimese kolmandiku järel 7. KPs võistluse liidriks. Poolteist kilomeetrit hiljem 12. KPs oli Olle kinni püüdnud kaks minutit varem startinud hilisema hõbemedalivõitja Marc Lauensteini. Kuid paraku valisid nad kohe järgmisel etapil erinevad variandid ja Ollel „Hramovit teha“ ei õnnestunud (Andrei Hramov võitis eelmisel aastal Jaapanis Lauensteiniga koos joostes tavaraja kulla).

Makstes lõivu veidi liiga kiirele algusele, oli Olle sunnitud järgmisel pooltunnil tempos järele andma ja langes raja teise kolmandiku järel 16. KPs seitsmendaks. Raja viimasel kolmandikul liikus ta taas liidritega võrdses tempos ja parandas positsiooni kahe koha võrra.

Seekord siis sedamoodi. Igal juhul näitas Olle tänava kahe särava stardiga tiitlivõistlustel, et ta on jõudnud arengus uuele tasemele. Tasemele, millelt ta võib järgmiste aastate tiitlivõistlustel veel medaleid võtta.

Olle Kärner rõõmustas autastamisel.

TIMO SUPPI

TAVARAJA eeljooks

MEHED A

1.Jani Lakanen	FIN	58.21,10
2.Michal Smola	CZE	1:00.15,70
3.Thierry Gueorgiou	FRA	1:00.17,30
13.Andreas Kraas	EST	1:08.35,20

MEHED B

1.Valentin Novikov	RUS	1:00.52,40
2.François Gonon	FRA	1:01.26,50
3.Holger Hott Johansen	NOR	1:01.53,50
12.Erkki Aadli	EST	1:08.27,20

MEHED C

1.Anders Nordberg	NOR	1:00.55,90
2.Chris Terkelsen	DEN	1:01.45,90
3.Christian Ott	SUI	1:02.23,00
5.Olle Kärner	EST	1:03.34,90

NAISED A

1.Tanja Rjabkina	RUS	48.57,30
2.Martina Fritschy	SUI	50.21,50
3.Maria Rantala	FIN	50.50,20
7.Annika Rihma	EST	55.16,60

NAISED B

1.Simone Niggli-Luder	SUI	47.27,60
2.Vroni König-Salmi	SUI	47.31,40
3.Emma Engstrand	SWE	47.56,80
19.Merike Vanjuk	EST	59.48,70

NAISED C

1.Heli Jukkola	FIN	47.50,20
2.Dana Brozkovj	CZE	48.20,40
3.Karin Schmalfeld	GER	50.27,20
13.Maret Vaher	EST	57.32,10

TAVARAJA finaali

MEHED

1.Jani Lakanen	FIN	1:45.01,0
2.Marc Lauenstein	SUI	1:46.10,5
3.Andrei Hramov	RUS	1:46.41,2
4.Michal Smola	CZE	1:47.18,8
5.Olle Kärner	EST	1:47.46,5
6.François Gonon	FRA	1:49.04,1
7.Christian Ott	SUI	1:49.21,1
8.Thierry Gueorgiou	FRA	1:49.34,5
9.David Schneider	SUI	1:49.40,1
10.Mattias Karlsson	SWE	1:49.41,6
30.Erkki Aadli	EST	2:03.41,7
31.Andreas Kraas	EST	2:03.53,5

NAISED

1.Simone Niggli-Luder	SUI	1:19.50,4
2.Marianne Andersen	NOR	1:20.16,1
3.Dana Brozková	CZE	1:22.42,4
4.Heli Jukkola	FIN	1:24.06,6
5.Birte Riddervold	NOR	1:24.17,4
6.Anne Margrethe Hausken	NOR	1:24.27,1
7.Karolina A. Hojsgaard	SWE	1:25.05,7
8.Emma Engstrand	SWE	1:25.40,4
9.Tanja Rjabkina	RUS	1:25.45,9
10.Vroni König-Salmi	SUI	1:26.10,7
32.Maret Vaher	EST	1:36.54,0
36.Annika Rihma	EST	1:41.06,1

LÜHIRAJA eeljooks

MEHED A

1. Matthias Merz	SUI	28.40,5
2. Jamie Stevenson	GBR	29.27,4
3. Jonne Lakanen	FIN	29.29,9
10. Sander Vaher	EST	30.39,4

MEHED B

1. Jarkko Huovila	FIN	27.26,8
2. François Gonon	FRA	28.36,8
3. Valentin Novikov	RUS	28.53,2
6. Olle Kärner	EST	29.42,0

MEHED C

1. Thierry Gueorgiou	FRA	27.00,9
2. Emil Wingstedt	SWE	27.05,7
3. Pasi Ikonen	FIN	28.01,1
24. Erkki Aadli	EST	32.39,3

NAISED A

1. Minna Kauppi	FIN	28.58,8
2. Marianne Andersen	NOR	29.54,4
3. Jenny Johansson	SWE	30.20,2
9. Maret Vaher	EST	34.16,8

NAISED B

1. Helena Jansson	SWE	31.44,1
2. Tania Robinson	NZL	31.51,8
3. Anni-Maija Fincke	FIN	32.07,3
6. Anu Annus	EST	33.31,5

NAISED C

1. Simone Niggli-Luder	SUI	29.07,3
2. Kajsa Nilsson	SWE	29.41,1
3. Heli Jukkola	FIN	30.45,5
14. Merike Vanjuk	EST	35.16,9

LÜHIRAJA finaal

MEHED

1. Holger Hott Johansen	NOR	35.49,4
2. Jarkko Huovila	FIN	35.58,3
3. Jamie Stevenson	GBR	36.00,0
4. Thierry Gueorgiou	FRA	36.20,5
5. Valentin Novikov	RUS	36.43,5
6. Daniel Hubmann	SUI	36.45,2
7. Simonas Krepsta	LTU	37.24,6
8. Mihhail Mamleev	ITA	37.26,3
9. Juri Omeltšenko	UKR	37.28,7
10. François Gonon	FRA	37.41,3
23. Olle Kärner	EST	39.14,9
Sander Vaher	EST	katk

NAISED

1. Simone Niggli-Luder	SUI	33.58,1
2. Marianne Andersen	NOR	34.20,5
3. Tanja Rjabkina	RUS	36.13,9
4. Minna Kauppi	FIN	36.24,9
5. Heli Jukkola	FIN	37.20,7
6. Mari Fasting	NOR	37.24,3
7. Anni-Maija Fincke	FIN	37.54,3
8. Jenny Johansson	SWE	38.23,6
9. Helena Jansson	SWE	38.29,8
10. Kajsa Nilsson	SWE	38.33,6
26. Anu Annus	EST	41.44,7
41. Merike Vanjuk	EST	48.01,2
42. Maret Vaher	EST	48.12,5

Lühirada

TARVO AVASTE

Lühirajal, mida paljud meie tipud peavad endale sobivaimaks distantsiks, põrsumise põhjalikult teist MMi järjest.

Meie naistest oli parim 26. koha saavutanud Anu. Raja esimese kolmandiku järel hoidis ta küll paljulubavat 7. positsiooni, kuid tegi seejärel kahe järjestikuse lühietapiga kokku üle minuti vigu ja langes 19. kohale. Anu jätkas vapralt võitlust tõustes poolel rajal olnud vaatepunktiks 15. kohale, kuid tegi siis kohe veel kaks minutilist viga ja selle päeva võitlemised olid võideldud.

Raskustes oli ka Maret. Hea alguse järel eksis ta kergelt neljanda punktiga ja tegi kohe seejärel punktist väljajooksul jämeda üldsuunavea ega jälginud kõrgust. Eksimus viiendal etapil läks maksma üle nelja minuti. Maret pingutas küll lõpuni, aga kolm eksimust lisandus veel. 42. koht lõpuprotokollis näitab, et selle stardi võib täielikult ebaõnnestunuks lugeda.

Merike ei saanud samuti kaardiga kaubale. Vigu kogunes viielt etapilt kokku ligi kuus minutit ja 43. kohast enam see ei lubanud.

„Oleksitega“ opereerimist ei saa kindlasti võtta tõsiseltvõetava analüüsina. Aga et saada aimu, kuhu meie naiste tulemused sel päeval oleksid võinud küündida, teen seda siiski. Suuremate vigadeta jooks oleks Anule andnud vähemalt 15., Maretile 20. ja Merikesele 30. koha.

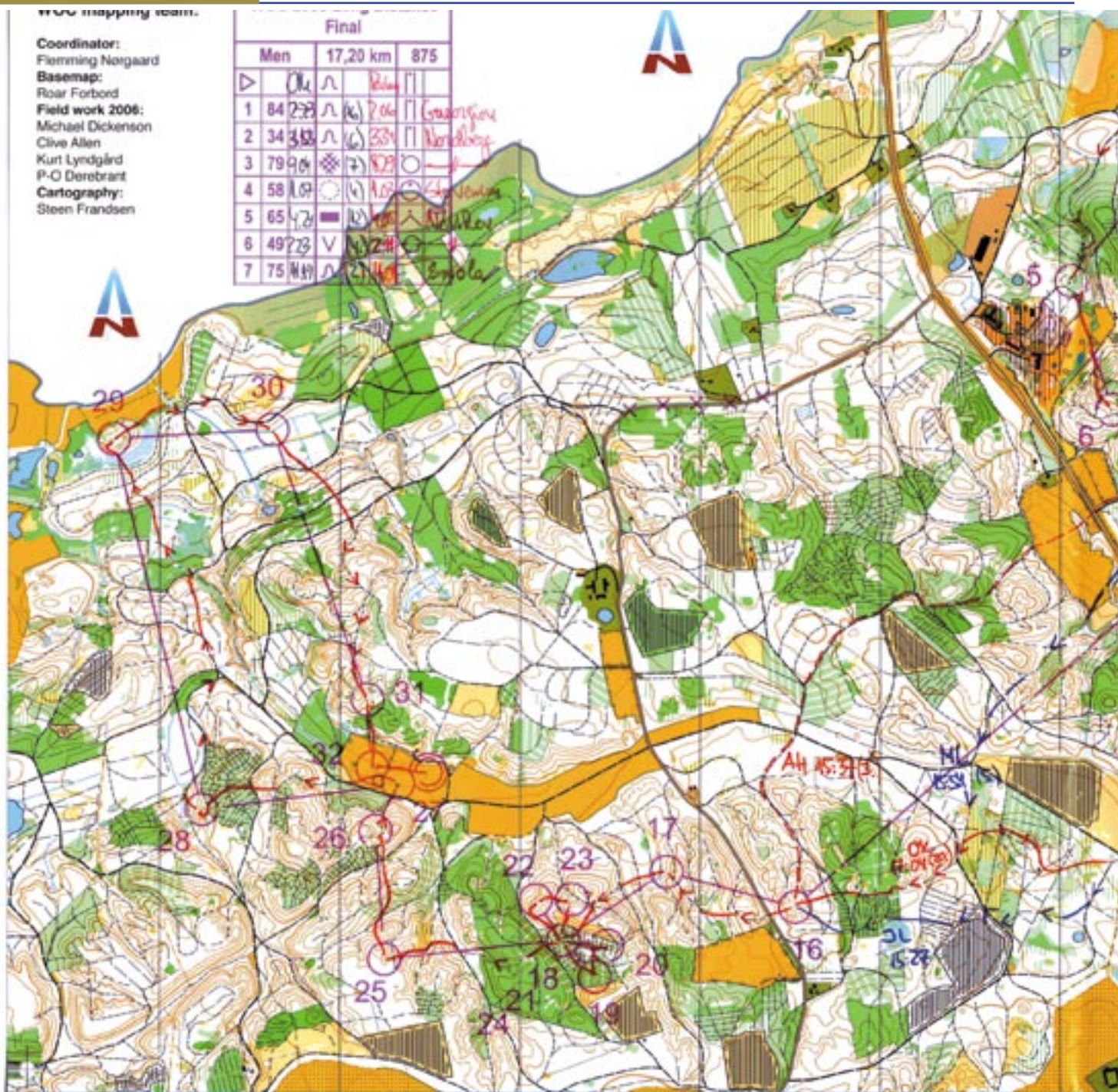
Meeste jooks ei pakkunud meile samuti midagi rõõmustavat. Hakatuseks oli Erkki jäänud 2,5minutiga finaalist üldse välja. Olle ei olnud tavarajast täielikult taastunud. Ta jooksis küll finaalis enam-vähem vigadeta ja pingutas terve raja, kuis jaksas, aga õiget hoogu edenemises ei olnud. Tuli leppida, et 23. koht oli selle esituse õiglane mõõt.

Sander alustas ebakindlalt ja tegi raja esimesel poolel kolm viga, miks maksid kokku umbes 2 minutit. Saanud vaatepunktis teada, et kaotab hetke liidrile kolm minutit, luges ta jooksu ebaõnnestunuks ja katkestas järgmise punktis. Sander startis üsna alguses ega teadnud, et hetke liidrist Holger Hott Johansenist saab varsti maailma-meister. Kolmeminutilise kaotus tulevasele maailmameistrile tähendas tol hetkel aga täiesti korralikku 32. kohta ja võimalust raja teises pooles 30 parema hulka tõusta.

Nojah, igal juhul sai Sander edasiseks väärtusliku kogemuse – MMil tuleb võidelda alati lõpuni, sest ei või iial teada, kui palju teised eksivad. Katkestada võib ainult siis, kui selleks sunnib vigastus vms terviserike.

Anu Annus

ANALÜÜS

OLLE KÄRNER

Jagasin lühikese analüüsi tegemiseks raja viieks lõiguks. Nurksulgudes on toodud minu aeg ning koht lõigul, kiireima nimi ja aeg, minu üldaeg ja -koht, ning liidri nimi ja aeg.

5-6. Algkiirus ja sisseelamine, [23:14 (5.), Jani Lakanen 22:22]. 15 esimest on pisut enam kui 1,5 minuti sees. Teise jooksu võrdlemise suure ringi, aga raja alguses see õigustab. Kolmandasse on pikem etapp. Vasakult näib parim pealeminek, aga halb algus. Jooksu paremalt, saan etapil seitsmenda aja, 9:04. Anders Nordberg on 8:29-ga kiireim (kaardil sinise katkendliku joonega).

6-11. Tempo hoidmine, [20:35 (3.), Michal Smola 20:00; 43:49 (3.), Smola

43:37]. Lakanenist olen lõigul minuti kiirem. Esi-15 on vähem kui 2,5 minuti sees. Lõigu pikimal etapil teeb kiireima aja Smola (11:01, kaardil punased täpid), kui Christian Ott talle jalgu jääb. Mul on teine aeg (11:19), paaril korral vilksatab ees hilisem hõbedavõitja Marc Lautein. Teen seitsmendasse parema variandi ja saan shveitslase kätte. Kümnenndani olen liider. Üheteistkümnedas, joogi-KPs unustan märkida. Geeli ja joogi tõttu tuleb meelde ja jooksu tagasi. Kaotan umbes 25 sekundit.

Seitsmendas saavad kokku Lakanen ja Franéois Gonon, juba kuendas Andrei Hramov ja Petr Losman. Nii Smola-Ott, Lakanen-Gonon kui Hramov-Losman on raja lõpuni koos. Seejuures ei esine paarisiseselt erinevaid teevalikuid.

11-16. Kannatused algavad, [30:36 (17.), Gonon 27:53; 1:14:25 (7.), Lakanen 1:11:53]. Etapil 12-13 tuleb esimene eksimus, kui valin aeglasema variandi. Otse võitnuks umbes pool minutit, sellega saab Lauenstein mul eest.

Raja pikima etapi plaan on tehtud enne 15.-sse punkti jõudmist – jooksu suure ringi vasakult, võimalikult palju mööda siledat. Sama variandi

TAVARAJA finaal

jookseb ka liider Lakanen ja teeb parima aja (15:27). Võitlen kuhjuva väsimusega ning kaotan kontrolli etapi lõpus, kui teen lapsiku suunavea (vähemalt 30 sekundit). Minu 17:04 tähendab, et medali eest võitlemine läheb raskeks. Pronksimees Hramov ja hõbe Lauenstein esindavad pikal etapil teisi häid alternatiive.

16-27. Lühietapid, liblikas ja järsud tõusud. Sund, [16:20 (3.), Lauenstein 15:43; 1:30:45 (5.), Lakanen 1:28:41]. Tehniliselt midagi väga keerulist pole. Lühietapid nõuavad kiiret kaardilugemist ja head keskendumist. Mõttetu liblikas, ei lahuta kedagi! Liigun taas hästi. Raske võitlus käib tõusudel. Laktaat tahab maha murda, jalad on väga rasked. Sunnin. Lakanen on endiselt *ykkönen*, Lauenstein teine (1:29:18), Smola kolmas (1:29:38) ning Hramov neljas (1:30:07).

27-F. Säasta pole vaja. [17:01 (7.), Lakanen 16:20; 1:47:46 (5.), Lakanen 1:45:01]. Vaatepunktist finishini. Kuulen vaate-KP-s Timolt, et liigun 5.-6. koha graafikus. Elu parim, aga ilmselt mitte medal? Nüüd kõik välja, sest raja lõpp otsustab tihti palju. 28. ja 29.-ga teen 10sekundilised vead, aga

need ei muuda suurt midagi. Jätan lõputõusule kõik, mis mul veel anda on.

Olen viies (+2:45). Smola (+2:18) taandub neljandaks, Hramovi (+1:40) tugev lõpp toob talle pronksi. Neljandast lahutab mind umbes pool minutit, pronksist minut. Pika võistluse kohta pole seda palju. Eriti arvestades põhitegurite, st füüsilise, tehnilise ja vaimse külje kõrval ka muude teguritega.

Tavarajal võib tihti määravaks saada see, kas saada kelleltki tempoabi või mitte. Lakanen ja Gonon olid koos umbes 1:10 (67% soomlase koguajast), Smola ja Ott 1:15 (70%) ning Hramov ja Losman 1:23 (78%). Lakanen on võitja, Hramov pronksil, Smola neljas. Paarimeestest Gonon kuues, Ott seitsmes ja Losman 15. Tugevad paarid teevad tugevaid tulemusi. Kärner ja Lauenstein olid nägemisulatudes umbes 12 minutit.

Kedagi süüdistamata ja ilma spekuldeerimata – nii suurele koostöövalmidusele on raske vastu saada. Tuleks see lahterdada õnne kategooriasse ja oodata järgmist võimalust? Või pidanuks kaardi vöö vahele pistma ja SUISSSE silme ees lõpuni või kustumiseni kangutama? See poleks ju enam ala, mis mulle meeldib.

TEADE

[TARVO AVASTE]

Teatejooksudes mängisid seekord väga olulist rolli ebavõrdselt planeeritud hajutused. Kogusummas jooksid kõik võistkonnad küll sama distantsi, aga hajutuste erinevused vahetuste vahel olid meeste rajal kuni 400 meetrit ehk ligemale kolm minutit ja naiste rajal koguni kuni 500 meetrit ehk umbes neli minutit.

Raadiovaheaegadest ei olnud igatahes võimalik aru saada, kas kaheminutine kaotus oli ka tegelikult kaotus või hoopis edu. Kas sellise lahenduse juurde jäädakse ka tulevikus, seda peab arutama IOFi jalgsiorienteerumise komitee.

Meeste teatevõistlusele läksime seekord riskantsema koosseisu ja järjestusega, et püüda suurt kala. Viies koht oligi veel kaks kilomeetrit enne lõppu käeulatuses, kuid seekord me nii suurt saaki siiski veel kätte ei saanud. Küll aga said mehed selle jooksuga kogemuse, et esikuuku konkurents ei ole lootusetult üle jõu käiv. Esimesed neli võistkonda olid seekord meie jaoks veel teiselt planeedilt, aga järgmistega olime juba võimelised võistlema. Isegi põlvkondade vahetust põdev orienteerumise suurriik Norra oli seekord alistatav.

Meie meestel hajutusega vedas. Sander sai kohe alguses kõige pikema variandi ja oli esimese ühises KPs alles 29. Raja esimesel kolmandikul paiknenud vaatepunktis oli ta juba 20. kohal ning raja edasises osas ennast läbi „rongi” joostes jõudis teatevahetuse seitsmendana. Olle jätkas edukalt, tõstes võistkonna vahepeal koguni 5. kohale, kuid rohkem kui minutiline eksimus meile saatuslikuks saanud KPga nr 64 tõi tšehhid meile uuesti kraesse ja lätlased ohtlikult lähedale. Vahetuse andis Olle Andreasele kuuendana, vahetult Tšehhi järel ja Norra ees. Andreas tõusis vaatepunktis uuesti viiendaks ja oli 5.-7. koha konkurentsist veel ka kaks kilomeetrit enne lõppu. Kuid temagi eksis mainitud KPga nr 64 ja finišis pidime leppima 10. kohaga.

Kokkuvõttes olen meeste esitusega väga rahul. Sander õigustas usaldust ja tegi eelmise päeva lühiraja ebaõnnestumise heaks. Olle suutis ennast uuesti emotsionaalselt üles keerata ja joosta oma tasemele vastavalt. Kahel varasemal MMil 2003 ja 2005 ta end sellisel määral teates ekspluateerida ei suutnud. Andreas, kes sai kõige raskema ülesande, kandis selle rolli kõigest hoolimata auga välja, jätkates võitlust ka pärast suurt eksimust. Langeva lehe taktikaga viimases vahetuses läbi trumpässade grupi vajuda ei ole lihtne eeskätt emotsionaalselt.

Kümnes koht, mis esimese emotsiooniga tundus ebaõnnestumisena, on sisult Eesti meeskonna parim saavutus läbi MMide ajaloo. Meenutagem,

et 1999. ja 2001. aastal saavutatud üheksandad kohad tulid veidi nõrgemas konkurentsist ja tänu mitme tugeva võistkonna katkestamisele.

Naistel teatejooksus meil seekord hästi ei läinud. Ebavõrdse pikkusega hajutused harutasid rongid kiiresti lahti ja üksi jäädes oli seekord meie naistel väga raske kõrget kohta püüda.

Naiskonna ebaõnnestumise põhjust on keeruline üheselt määratleda. Võib ju arutada, et oma osa oli tasakaalustamata hajutusvariantidel, mis meie naisi seekord kuidagi ei soosinud. Ilmselt oli aga põhjus pigem selles, et individuaalidantsid olid liigselt kurnanud keha ja vaimu. Probleemid tulenesid ka kangest soovist eespoololijaid püüda. See hajutas tähelepanu orienteerumisel ja suuri vigu tuli lubamatult palju. 15. koht jäi selgelt alla meie tegelikule tasemele. Konkureerimine leedulannadega 8. koha pärast olnuks igati jõukohane.

Kui meeskonna tulemustega võib väikeste mõõndustega kõikidel distantsidel rahule jääda, siis naised sellel MMil kahjuks oma potentsiaali realiseerida ei suutnud. Õnnestunud jooksud kevadisel EMil annavad siiski alust loota, et tegemist oli lühiajalise mõõnaga, ja järgmisel aastal on naiskond tagasi oma tasemele kohases konkurentsist.

UKRAINASSE!

Järgmise aasta MM toimub augusti lõpus Kiievi lähiumbruse metsades. Maastikutüübid on meile jälle kõigiti soodsad. Hea läbitavusega männimetsaseid künka-lohu-maastikke ja eeskujulikult võssa kasvanud uhtoru-maastikke leidub Eestis küllaldaselt. Ja kui oma platsid tüdimuseni läbi saavad triigitud, võime sõita lõunanaabrite juurde vaheldust otsima. MMi sprint joostakse Kiievis Dnepri kaldapealsel ümber igavese tule ja mõõgaga Maaema ausamba. Midagi samaväärset meil lähiumbrusest treeningpolügooniks kahjuks võtta ei ole, kuid vähemasti õige meeleolu peaks Tallinnas Tõnismäelt saama küll.

KOMMENTAAR

ANDREAS KRAAS

Viimased põiaringsid. Suurel ekraanil on juba näha, kuidas Olle kuuendana finiši poole kihutab. Taktika on selge: nii kaua, kui suudan, istun grupis. Tšehh (Petr Losman) vahetab mõned sekundid enne meid, norralane (Hans Gunnar Omdal) järgneb kuus sekundit hiljem.

TEATEJOOKS

MEHED

1.VENEMAA	2:11.41
Roman Jefimov	41.12
Andrei Hramov	45.34
Valentin Novikov	44.54
2.SOOME	2:15.44
Mats Haldin	40.44
Jarkko Huovila	47.51
Jani Lakanen	47.08
3.ROOTSI	2:18.22
Niclas Jonasson	40.09
Emil Wingstedt	49.25
Mattias Karlsson	48.47
4.SVEITS	2:19.25
Matthias Merz	40.51
Daniel Hubmann	46.14
Marc Lauenstein	52.19
5.TSHEHHI	2:22.55
Vladimir Lucan	43.51
Michal Smola	48.40
Petr Losman	50.23
6.NORRA	2:23.14
Øystein Kvaal Østerbø	40.22
Øystein Kristiansen	52.19
Hans Gunnar Omdal	50.32
7.LÄTI	2:24.25
Edgars Bertuks	43.52
Janis Kruminis	50.07
Martins Sirmais	50.26
8.TAANI	2:25.25
Claus Bloch	43.54
René Rokkjær	49.27
Mikkel Lund	52.03
9.UKRAINA	2:25.48
Vjatcheslav Muhhidinov	44.31
Pavlo Ushkvarok	51.02
Juri Ometšenko	50.15
10.EESTI	2:25.53
Sander Vaher	43.38
Olle Kärner	48.57
Andreas Kraas	53.18

NAISED

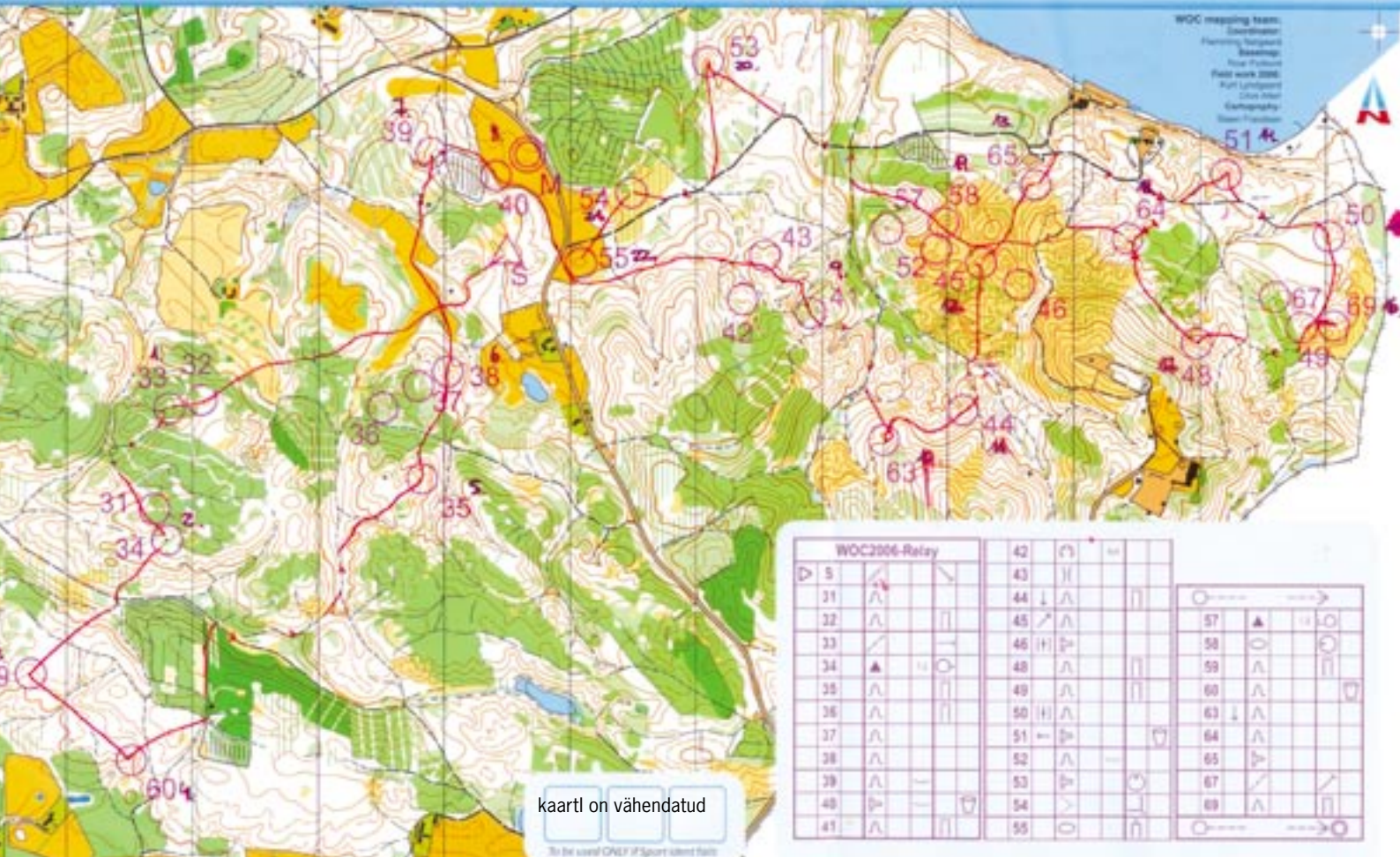
1.SOOME	2:21.05
Paula Haapakoski	37.35
Heli Jukkola	51.39
Minna Kauppi	51.50
2.ROOTSI	2:22.16
Jenny Johansson	37.31
Kajsa Nilsson	49.08
Karolina A. Höjsgaard	55.37
3.SVEITS	2:22.55
Martina Fritschy	37.47
Vroni König-Salmi	52.10
Simone Niggli-Luder	52.57
4.AUSTRALIA	2:26.02
Jo Allison	40.04
Grace Elson	57.47
Hanny Allston	48.10
5.TSHEHHI	2:26.54
Zdenka Stará	43.00
Eva Jureniková	54.31
Dana Brozková	49.22
6.NORRA	2:27.00
Birte Riddervold	42.32
Marianne Andersen	49.29
Anne Margrethe Hausken	54.58
7.VENEMAA	2:29.51
Julia Novikova	40.02
Irina Mikhalko	56.52
Tanja Rjabkina	52.57
8.LEEDU	2:31.53
Indre Valaite	42.32
Vilma Rudzenskaite	55.00
Sandra Pauzaite	54.20
9.PRANTSUSMAA	2:42.10
Capucine Vercelotti	42.58
Juliette Soulard	58.55
Céline Dodin	1:00.16
10.POOLA	2:42.31
Monika Depta	39.49
Marta Florkowska	1:04.03
Dorota Kosinska	58.37
15.EESTI	2:51.53
Annika Rihma	43.44
Maret Vaher	1:05.58
Anu Annus	1:02.10

HIMMELBJERGET

Scale 1:10.000 Contour interval 5 metres

WOC DENMARK

1-2 August 2006

kaartl on vähendatud

Kiiremad liigutused ekstaasi publiku vahel ning olemegi metsas. Tempo on hoogne, kuid mulle sobiv. Esimese punkti piirkonda jõuame kolmekesi koos, konkurendid võtavad number 32, mina liigun tihnikute vahele. Vot, sulle taktikat! Kohe jäin üksi. Teen rahulikult oma sooritust.

Neljandas punktis ilmuvad tšehh ja norralane minu selja taha. Jään truuks kokkulepitud taktikale ning ootan nad järgi ja lasen vedama (ise mõtlen, et selline rattataktika vist orienteerumises ikka ei tööta).

Viies punkt on meil ühine. Omdal kaob kuhugi ära, märgin KP enne Losmani. Kuuendasse minekul on tšehhi kord oma teed minna, mina jätkan oma sooritust. Enne pressipunkti tunnetan, et olen konkurentidest ees, see tiivustab, tempo tõuseb.

Pressipunkti läbin viiendana, Tarvo pakub vett ja kinnitab, et taktika jääb samaks. Tšehhi-Norra tandem on üle poole minuti maas, nägemisulatusest väljas. Läti ja Taani jäävad 1.20 kaugusele. Algu on ideaalne. Olen saavutanud hea rütmiga, kaardiga on suurepärase kontakt.

Jooksen rahva ees liialt kiiresti ja olen metsa pääsedes raskustes. Teen 9. KPga väikse vea, jooksen läbi vale orvandi, mis tähendab lisatõusu võtmist. Kümneendasse minekul on füüsiliselt raja kõige raskem etapp. Tunnetan, et seljataga on tühi. Tõusul loen ette, pelgan

väheke eesootavat lagedat, mis TV vahendusel tundus olevat tihedalt sõnajalgadega kaetud. Loodan, et rajad on sisse joostud.

Nõlvapunktid lähevad ladusalt. TV punkti (nr. 45) jõuan taas viiendana. Jälitajad on moodustanud kolmeliikmelise rongi, mis kaotab 1.15. Etapid 13-15 lähevad hästi. Kõik on kontrolli all. Tagant lähenev ekspress jookseb kogu aeg väheke kiiremini.

16. KPga teen 30sekundilise vea, punktist välja joostes näen konkurente. Jätkan oma sooritust, 17. KP märgin veel viiendana.

Teel 18. KPsse (nr. 64), lasen tempot alla ja üritan võimalikult palju kaarti lugeda. Kontrollpunkti kavatsen võtta raiesmiku nurga ning suure orvandi järgi. Laskun ninale, ootan, et otse tuleku suunast avaneks orvand, mis ümbritsetud tihedama metsaga. Nina peal ootab mind kuusenoorendik. Kergendus, tunnen, et liigun õigesse kohta. Losman ja Omdal kihutavad nõlvast alla. Kurat, neil lühem hajutus! Taanlane liigub koos minuga. Kuusikus aga tähist ei ole. Määrän ennast vasakul oleva suure orvandi järgi, jooksen allapoole. Liiga all. Liigun mööda orvandi äärt. Näen Sirmaist. Arusaamatu!

Jooksen uuesti raiesmiku nurka tagasi. Alustan uuesti. Ikka sama lugu. Asi on mäda. Minuga liituvad Omeltšenko ning Gueorgiou. Peale segadust kaob ukrainlane suurde orvan-

disse, no ei ole tösi!!! KP asub just seal, kus ma arvasin, et ta olla ei saa.

Longime kolmekesi teise TVpunkti. Minu jaoks ei ole mäng veel läbi. Lõpu jooksen korralikult, Omeltšenko on minu jaoks liiga kõva, aga tujutult jooksnud lühiraja kuningas alistub suurema võitlusega.

Finiis on tühi tunne. Võistkond parandas eelmise MMiga võrreldes tulemust koha võrra. Samas annab iga keharakk teada, kui palju me tegelikult kaotasime, palju mina kaotasin.

Viiendast kohast jäi meid lahutama 2.58. Võimalik, et see oli seekord liiga suur tükk. Hindan saatusliku vea suuruseks ligikaudu 2,5 minutit. Kuid kohad alates kuuendast olid käegakatsutavad. Vaatamata negatiivsele lõplahendusele oli see hea jooks. Saatuslik punktirajoon oli segane. Palju ei lohutanud teadmine, et mitmed staarid olid seal hädas.

Võimalik, et mul on liialt vähe viimase vahetuse kogemust – jälgida teisi, valmistuda lõpuheitluseks jne. Äkki oleks pidanud kasutama sama taktikat, mis peale 4. KPd? Laskma konkurendid endast mööda. Jälgima pingsalt nende tegemisi. See oleks olnud tark tegu, kuid "oleksid" tagantjärgi ei maksa.

Kõige olulisem, et terve võistkond tunnetas potentsiaali võidelda kõrgete kohtade nimel. Ukrainas saab olla ainult üks eesmärk, lõpetada kuue parema võistkonna seas.

Sportlaste

ARVAMUSED

Olle Kärner:

„Viimases intervjuus enne MMile sõitu küsis Anu Säärits soojenduseks: „Noh, võtame pinged maha, millise medali sa sel korral meile tood?“ Mina vastu, et mis medali? MedaLID ikka! Ambitsioonidest ilmselt puudust ei tulnud. Veidi hiljem mainisin, et oleks hea, kui suudaks kevadisi tulemusi parandada, EMI tava- 3. ja lühiraja

Andreas Kraas:

„Aasta tähtsamateks startideks valmistumist võib lugeda edukaks. Kuu aega enne tiitlivõistlust toimunud laager andis hea ülevaate kohapealsetest oludest ning võistlusmaastikest. Läksin MMile vastu heas füüsilises vormis. Minu peadistantsiks oli tavarada, kogu ettevalmistuse olin üles ehitanud pikka rada silma pidades.

Erkki Aadli:

„Enne MMi oli selge, et saan startida lühi- ja tavarajal, teates osalemise sõltub kohapealsest vormist ja tulemustest. Reaalseks eesmärgiks püstitasin endale pääsu 30 parema hulka, ideaalseid eesmäärke palju ei seadnud.

Lühirada piirnes minu jaoks kahjuks eeljooksuga. Enesetunne jooksu päeval oli raske ja rusuv, kerget sammu ega jõudu ei olnud.

13. kohta. Enim mõtlesin siiski sellele, kuidas teha võimalikult head jooksud.

Tulemusteks olid 5. koht tavarajal ja 23. lühirajal. Arvude maailmas jäin seega mõlemal distantsil miinuspoolele. Postimees annaks ilmselt hindeks kolme kuuest ja Pullerits kirjutaks paatosliku loo, kuidas Alaver võiks aastaga Maarjamaa orienteerumise Munamäelt Džomolungmale viia. Kirjutatakse, kui huvi pakuks.

Sportlasena on mõistagi hinnang jooksudele teistsugune, kuna olen need ise läbi elanud. Mõlemad individuaaldistantsid olid tehniliselt head, tavarajal isegi väga hea. Füüsiliselt oli tavarada suures osas suurepärane. Ainult raja keskel olin väga raske seisus ja väsinud, aga head vormi näitab seegi, et ronisin august välja ja lõpetasin jooksu hästi. Õnne võinuks rohkem

Taanis tegin kokku neli starti. Seis jäi 2:2. Kaks head jooksu, kaks ebaõnnestumist. Rahule jäin tavaraja eeljooksu ning finaali. Olin valmistunud 1:15000 mõõtkavaks, rohketeks teedevalikuteks, rasketeks tõusudeks. Tavaraja finaali kulges minu jaoks tõusude ja mõnadega. Alustanud hästi, tegin raja keskel paar halba teevalikut, lisaks olin füüsiliselt raskustes. Raja viimasel kolmandikul suutsin uuesti oma tasemel joosta. Kõige suuremat rahulolu pakkus teadmine, et võtsin endast maksimumi. Teatud asjaolude kokkulangemisel oleksin võinud 3-4 kohta kõrgemal olla.

Sprindis piirdus minu etteaste eeljooksuga. Kuigi tavaraja eeljooks oli veel jalgades, tundsin ennast rajal hästi. Edasipääsemine jäi selgelt vähese sprindikogemuse taha. Eksisin kahel korral sprindile iseloomulike „lõksudega“. Nii

Lisaks pisivead ja kahtlused ka orienteerumises. Tulemuseks eeljooksu 24. koht, finaali 2,5 min kaugusel. Sel arusaamatult kehvapäeval ei oleks ka puhas jooks mind finaali viinud. Enesetunne oli masendav. Arvasin, et ega mu tegelikud võimed sellised ei ole, aga kindel ka ei olnud.

Tavaraja eeljooksuks olin kosunud ning enesetunne oli tunduvalt parem. Suutsin ka raja alguses teha parema soorituse ning agressiivsemalt orienteeruda. Lõpuosas tulid mõned väsimusest ja kiirustamisest tingitud väiksemad vead. Tulemuseks eeljooksu 12. aeg ning finaali kohta. Kergendus missugune!

Enne finaali arvasin eeljooksu põhjal, et 30 hulka jõuda on korraliku jooksuga reaalne. Finaalis üritasin teha samasugust sooritust, nagu eeljooksus, aga eriti raja alguses see ei õnnestunud. Võib olla oli mõningaseks üllatus-eks väga roheline mets, kindlasti oli oma osa

olla. Jooksin 90% rajast üksi, erinevalt enamikust esitsa seltskonnast. Medalist jäi vähe puudu ja väike tempoabi võinuks määravaks saada.

Lühiraja 23. koht oli pisike pettumus, sest enda arvates jooksin hästi. Aga jõudu jalgades enam polnud. Kummaline on see, et juba mitmendat korda ei suutnud ma ennast pärast õnnestunud starti käima saada. Selles on mõtlemisainet.

Nädala ehk emotsionaalselt tugevaim elamus tuli teatejooksust. Ausalt, mul polnud selle distantsiga mingeid eesmäärke, ei mõelnud teatele nädala jooksul kordagi. See ei takistanud MMi õhkkonnas täie tõsidusega pingutamast. Koht kuue seas oli väga lähedal ja see andis meeltult tugeva laengu edaspidiseks, ka kõvasti eneseusku.“

kõrges konkrentsis ei andestata reeglina ühtegi eksimust. Eeljooksust kujunes hea lahtijooks tavaraja finaali.

Juba neljandat MMi järjest õnnestus mul joosta teatemeeskonnas. Sellest kujunes suur etendus, milles Eesti meeskond mängis olulist rolli. Ma tegin fantastilise jooksu, mis takerdus ühte arusaamatusse piirkonda. Vaatamata finišijärgsele pettumusele võis sellest fiaskost saada pöördepunkt. Tunnetasin, et suudan tipptasemel joosta.

Tänavune MM pakkus mulle palju positiivseid hetki. Varasemaga võrreldes olen sammu võrra edasi astunud. Progress on olnud tasane, kuid selline tõusutrend on kestnud juba viimased kaks aastat. MM näitas, et liigun õigel teel. Selle teadmise valguses tunnetan, et minu parimad jooksud on veel ees.“

ka keskpärasest enesetundes, mis võimendus eriti tõusudel. Ei suutnud sisse elada ning orienteerumine kulges „aeglaselt“. Tasapisi kosusin ning saavutasin parema kindluse raja lõpuosas, tempoabi sain ka kiirematelt kaasvõistlejatelt. Tulemuseks 30. koht, eesmärgi täitmine ning Chiefi seljatamine 12 sekundiga.

Rahulolu pärast jooksu ei tundnud, sest midagi jäi puudu. Ilmselt oli see hea tundega vigadeta jooks, kumbagi polnud. Rahule jäänuksin siis, kui MMil oleksin teinud aasta parima enesetundega tehniliselt puhta jooksu. Tagantjärele ja rahulikumat mõeldes tegin ikkagi oma hetkevõimetele vastava soorituse ära (mis on ju hea), aga see ei üllatanud.

Teade. Loomulikult lootsin ja tahtsin pääseda võistkonda, aga seekord läks sedamoodi. Vaatasime Timoga finišisirge ääres ja jalga kaapis maad kui Losman ja Omdal tulid...“

Sportlaste ARVAMUSED

Sander Vaher:

„Sain mais 21 ja see tähendas, et mind võeti lõpuks täiskasvanute MMile kaasa. Unistus oli täitunud! Läksin oma esimese täiskasvanute MMi starti eesmärgiga jõuda finaalis maailma 33 parema hulka, milleks oli kõigepealt vaja jõuda eeljooksu 45 parema hulka.

Tõsisemalt jätkates: pärast edukat lühiraja eeljooksu oli pool eesmärgist täidetud ning lootsin, et järgmised etteasted saan teha pingevabalt. Kuna aga Taani maastikud on tehniliselt üsna lihtsad, siis oli rajameister võtnud kaardist kõik, mis võtta annab. Ei anta aega kaardiga kontakti

saamiseks, mitmele lühikesele etapile järgneb pikk, siis tempovahetus, teevalikud, järsud suunamuutused, raja ristumine, varieerub nähtavus ja läbitavus. Selline rajaplaneering sundis pidevalt ettevaatlikkusele ja võisteldes oli tunne sama, nagu sõites autoga, millel on käsipidur peal.

Lühiraja finaali oli eelpoolkirjeldatu eredaim näide: proovisin esimest korda mitte jääda „rajameistri tuhvialuseks”, isegi kui see nõuab tavalisest enam riskeerimist. Rada oli planeeritud MMi vääriliselt – esimese kilomeetriga muutis rada suunda 360 kraadi, ringi keskele jäi suur mägi, siis järgnes ligi kilomeetrine teevaliku etapp ja seejärel umbes 800 m jooksul keerutas rada jälle 360 kraadi, ainult et teistpidi ja nüüd jäi ringi keskele suur orvand. Kuigi kontakt kaardiga oli ebakindel, sain vähemalt stardist esimest korda korralikult liikuma. Pärast teist punkti tuli esimene kaldumine, neljandasse minnes vajusin liiga alla, teevaliku lahendasin valesti.

Sarnaselt jätkasin kuni vaatepunktini. Etapil

pärast pressi, järjekordse üldsuuna vea ajal, sai mulle selgeks, et sellise jooksuga poleks ma niikuinii rahul, olenemata sellest, millise koha ma saan. Järgneva päeva teatejooksu silmas pidades katkestasin ja sõrkisin tagasi võistluskeskusesse.

Mõlemas sprindijooksus jätkus „käsipiduri” tunnet kuni radade keskosani ning kui kontakt kaardiga oli juba kindlalt käes, nautisin orienteerumist alati täiel rinnal. Teatejooksus sain ladusalt jooksma juba pärast teist punkti.

Enne maailmameistrivõistlusi oleksin selliste kohtadega (sprindis 33., lühirajal finaalis, teates oma vahetuse 7.) arvatavasti rahule jäänud, aga nüüd, pärast analüüsi, jäävad nii mõnedki vead kripeldama. Sama lugu on füüsilise vormiga – poolteist nädalat hiljem Slovakkias üliõpilaste MMil tundus võimu rohkem olevat kui Taanis.

Sügisel on plaanis lisaks Eesti meistrivõistlustele võistelda ka jooksurajal. Üldiselt jään aga ootama laagrit Ukrainas, sest nagu näitas see aasta, on minu jaoks väga oluline enne tiitlivõistlusi käia maastike ja oludega tutvumas.“

Anu Annus:

„Selle aasta ettevalmistus oli üles ehitatud nii, et EM on eesmärk number 1 ja MM tuleb pärast seda.

Enne MMi oli mul 5 nädalat töölt ning koolist puhkust, mis oli planeeritud vormi lihvimiseks. Paraku hakkas just sel ajal vaevama vigastus, mis ei lubanud planeeritud 100% täita. Seega sõitsin MMile praktiliselt vormiga, mis kevadest „üle oli jäänud”. Samas pean tõdema, et ka vaimselt ei olnud enam sellist motivatsiooni pühendada MMile, nagu kevadel koduseks EMiks. MMile aga läksin ja lootsin, et suudan joosta paremad tulemused, kui varem.

Võistlused ei sujunud aga plaanipäraselt. Suutsin igas stardis midagi hästi teha, aga samas midagi ka väga halvasti.

LÜHIRAJA EELJOOKS. Kuigi siin tegin kaks suuremat viga pikkadel etappidel, peab ütleva,

et see oli mul kogu MMi kõige parem tehniline sooritus. Füüsiliselt oli päev aga selle aasta üks kehvemaid.

SPRINT. Mulle ei ole kunagi istunud sellised sprindid, kus pean otsima läbipääse aedade nõelasilmadest, nuputama, mis on keelatud ja mida lubatud teha. Nüüdki läksin alguses ja lõpus alt läbipääsude leidmisega. Raja keskosas olnud tehniline osa „mikroorienteerumine lõbustuspargis“ sujus hästi. Muidugi oli pettumus suur.

LÜHIRAJA FINAAL. Algas läks väga hästi. Suutsin endale saada hea o-rütmi ning jooks tundus kah varasemast parem. Paraku muutus pärast vaatepunkti kõik. Tegin kohe paar suuremat viga, pärast seda kukkusin ka füüsiliselt „täitsa auku”. Kindlasti tekkis mingi pingelangus ja pettumus juba rajal, et ka seekord ei suutnud ilma vigadeta. Kahju. Jooksin kogu raja ihuüksinda, mis tegi raja lõpuosa läbimise tunduvalt vaearikkamaks, kui paljudel teistel, kes kaasvõistlejatega said koostööd teha. Enesekiituseks võin öelda, et kui kõik jooksnuks raja üksinduses, oleks minu koht olnud 10 koha võrra parem.

TEADE. Pärast lühirada tekkis pettumus, pingelangus, aga samas ka kergendus. Sain aru, et enam ei pea üritama ega tõestama midagi.

Selliste tunnetega ei ole just kõige kergem järgmisel päeval jooksma minna. Mõjus seegi, et rajale minnes olime liidritest väga kaugel, mis lubas mul orienteerumist alguses lohakalt võtta ja kohe kahe esimese punktiga 6 minutit viga teha. See on muidugi väga vale suhtumine. Tehtud vead ja mööda tüüsanud USA ning Hiina tiim distsiplineerisid sedavõrd, et tekitasid jälle indu. Kuidas võiksite sellistele riikidele kaotada?! Raja lõpuosas suutsingi teha kogu nädala kõige kõvema jooksu. Kaotada polnud enam midagi. Lõpp hea, kõik hea...või kuidas see ütlus oligi?

Tagantjärele mõeldes ei ole imestada, et „ebaõnnestusin”. Olin vaimselt ja füüsiliselt kogu nädala väga väsinud. Peas kummitasid negatiivsed mõtted võimaliku ebaedu üle. Olin ka enesele teadvustanud, et see MM on mulle viimane, mis seadis “kohustuse”, et nüüd või mitte kunagi.

Kuigi MMil ei ole enam plaanis osaleda, olen kindlasti ka tulevikus orienteerumisega seotud. Sedavõrd tore spordiala ning palju toredaid inimesi, kellest täiesti eemal olla poleks lihtsalt võimalik. Samas on elus ka palju muud head ning toredat, millele tahaksin rohkem tähelepanu pöörata.“

Sportlaste

ARVAMUSED

Maret Vaher:

„Hooaeg algas kerge üllatusega – võitsin kõik katsevõistlused ning ka Euroopa MV lühirada õnnestus üle ootuste hästi. Seega sain varakult ja rahulikult hakata valmistuma MMiks. Kahjuks ei sujunud ettevalmistuse viimased kaks kuud väga plaanipäraselt – valu hakkas tegema

kand, mille olin kevadlaagris külmunud maal joostes ära pöranud. Tegin küll jooksutreeninguid enamasti metsas ja rabas, et pörutamist vältida, ning pikemaid otsi kompenseerisin rattasõiduga, kuid korralik vormi tipp MMiks jäi saavutamata. Kannapõletikule sain leevendust alles nädal enne MMI tehtud põletikuvastastest süstist.

Kuna füüsiline ettevalmistus ei õnnestunud 100%, siis seadsin miinimumülesandeks pääseda A-finaali nii lühi- kui ka tavarajal. See õnnestus. Finaalidega ma siiski rahul ei ole. Nagu sageli juhtub, kipub füüsilise vajakajäämise puhul lonkama ka tehniline pool. Eriti kahju on lühirajast, millelt lootsin paremat sooritust, kui tavarajalt. Läbisin esimesed kolm KPd mõnusa rütmi ja kiirusega, siis aga tuli kiirustamise tõttu sisse suurem suunaviga. Sain küll uuesti sisse

hea hoo ja rütmi, aga ikkagi lagunes raja teine pool vaatepunktist alates täiesti ära.

Teatejooksu alguse orienteerumisvead tulid ka kiirustamisest. Rõõmu tegi see, et erinevalt EMI teatest oli füüsiline tunne kõvasti parem ja joosta oli kerge isegi kanarbikunõmmel.

Võistlus jättis korralduse poolest väga hea mulje. Võistluspaigad olid kõik nõlval, nii et finišialast moodustus pealtvaatajatesõbralik looduslik amfiteater. Võistlejate jaoks olid eraldi telgid nii stardis kui ka finišialal jne. Pisut ebamugav oli vaid see, et võistluspaigas puudus pesemisvõimalus. Söök ja elamine olid samuti suurepärased nagu ka meie võistkonna üldine atmosfäär.

Edasised plaanid? Järgmiseks aastaks kindlaid plaane pole, on unistusi, suuri ja väikseid. Viimased neist on seotud reisimisega.“

Merike Vanjuk:

„Kuna minul praktiliselt tiitlivõistluste kogemused eelnevalt puudusid, ei osanud sellest tulenevalt mingeid eesmärke ja sihte ka seada.

Loomulikult, osalemiskogemus kevadisel EMil mul oli. Aga too võistlus toimus siinsamas Eestis, Tartu külje all, ja maastikutüübid ning see, mis sind metsas ees ootab, oli enam-vähem teada.

Samas oli mai algus pärast pikka ja külma talve minu jaoks liiga varajane, et ennast heasse vormi saada (kuigi eelmine aasta olin just kevadel heas hoos, mis peale suvist puhkust, ületreenimist ja üldist pingelist aega ja väsimust kadus). Sel aastal oli ka muid tegureid, mis jätsid jooksuvormile ja orienteerumisele kevadisel hooajal teatud pitseri, eelkõige füüsiliselt suur töökoormus kahel töökohal töötades ja ka veidi hiljem teiselt töökohalt äratulek, mis väsitab eelkõige vaimselt.

Seetõttu lootsin juuli lõpuks või augusti

alguseks saavutada paremat minekut, kui kevadel. Antud hetkel näib, et vorm oli tõesti parem, aga mitte nii hea, kui selleks ajaks ootas. Tundub, et nüüd, paar nädalat hiljem, on ehk enam-vähem selline minek, mida minu taseme ja treenimise puhul loota võiks. Kuigi, alati võiks veelgi parem olla ja ennast üllatada. Põhjuseks loen jällegi puhkuseaega, ei oska seda nii kasutada, et sellest ka kasu oleks. Sel aastal ületreenimist küll ei olnud, tundub aga, et režiimi ja keskkonna vahetus jätab oma jälje.

Enda arvates olen ma väga kohanemisvõimeline, aga ju teatud tingimused jäävad siiski alateadlikult segama. Sama kehtib ka MMI kohta, mind veidi häiris-segas sealne päevakava. Tööl käiva inimesena ei ole ma nii harjunud, et teed oma jooksu ära ja siis on ülejäänud aeg päevast vaba, mil sa ei pea millegagi tegelema, pikuta ja söö ainult. See on natuke „väsitav“.

Tagantjärele vaadates olin kõige rohkem valmis lühiraja eeljooksuks (esimene start MMI). Kõrgeid sihte ei olnud, tahtsin vigadeta ja rahulikult oma jooksu teha, see ka peaaegu õnnestus. Muidugi teades, et järgmisel päeval on tavaraja eeljooks, hoidsin veidi ennast tagasi. Kuigi minu taseme juures nii ei tohiks, aga teadsin, et kaks päeva järjest sellistel maastikel see kerge ei saa olema.

Tavaraja eeljooks oli kerge pettumus. Juba hommikul oli eelmine päevaga võrreldes väsimust tunda. Lugesin selle magamata öö arvele

ja lootsin, et ehk läheb enesetunne pärast soojenduse tegemist paremaks. Soojendus läks aga raskelt, kergust ei tulnud. Sellele vaatamata sujus raja algus üsna hästi ja tundsin, et suudan liikuda. Pärast väikest apsu ja pikka jooksuetappi asi aga muutus. Väsisin nii füüsiliselt kui ka vaimselt, millest tulenesid halvad etapivalikud ja lohakusvead. Sel hetkel jäin lootma ka kaasvõistlejatele, ehk saan tuge, kuigi tegelikult lasen ennast nendest alati segada ja keskendumine häirub. Tulemuseks olid ka seekord vead.

Edasi lootsin, et enne lühiraja finaali on mul mitu vaba päeva, suudan piisavalt puhata ja ennast koguda. Tegelikult asi paremaks ei läinud, sellist särtsu, millelt jooksurajal hästi orienteeruda, ei tulnud. Olek ja lihased jäid ikka tuimaks. Samas pean ütleva, et finaali lühirada, kõigele vaatamata, mulle meeldis, mõnusa tehniline ja huvitav.

Kokkuvõttes tundub, et füüsiliselt jäin maastikele alla. Võimu ei olnud sellisteks radadeks ja reljeefiks. Enda tulemuse miinuseks loen ka rahvusvaheliste võistluste väheseid kogemusi. Vaadates lähinaabrite tulemusi (lätlasi-Heedukaid), väga lootusetu asi ei tundugi, on küll võimalik 20.-25. koha piirimaile joosta. Motivatsiooni peaks seetõttu ikka leiduma ja tahaksin paar hooaega ennast veel proovile panna. Suuri plaane ei tee, sest igaks õnnestumiseks on vaja mitme faktori head koosmõju.“

LASKE-ORIENTEERUMISE MM

HAANJAS

ARMO HIIE

Eesti koondise kontosse jäi kaks medalit:

- Eveli Saue on maailma-meister sprindis.
- Teatemeeskond (Janek Lauter, Rain Eensaar, Armo Hiie) võitis pronksi.

Juunioride ja veteranide klassides Eestile kahe päevaga kokku 10 medalit.

TULEMUSED: www.okvoru.ee

Sprint (tulemuse järel sulgudes antud määralasud/läbitud trahviringid, ringi pikkus ca 150 m):

M21 2,8 km 11 KP

1.Thomas Jensen	DEN	24.45 (1+4)
2.Heikki Nousianen	FIN	25.19 (1+4)
3.Mikko Hölsö	FIN	25.21 (2+1)
4.Armo Hiie	EST	25.56 (3+2)
5.Arto Ylä-Kotola	FIN	26.34 (3+2)
6.Jan Möller	DEN	26.44 (1+1)
10.Janek Lauter	EST	27.32 (2+1)
11.Rain Eensaar	EST	27.40 (4+2)
29.Olar Petersell	EST	32.30 (2+2)
32.Andris Sprivil	EST	38.06 (4+5)

D21 2,4 km 10 KP

1.Eveli Saue	EST	24.10 (0+1)
2.Carina Svensson	SWE	26.35 (2+3)
3.Maria M. Staugaard	DEN	27.23 (1+3)
4.Sari Suomalainen	FIN	27.38 (1+2)
5.Minna Ryyppö	FIN	28.29 (1+3)
6.Emelie Eklöf	SWE	28.51 (2+3)
11.Helen Rohltla	EST	31.39 (1+2)
22.Airi Alnek	EST	38.58 (4+3)
23.Meeli Kass	EST	46.07 (2+4)

M40 2,4 km 10 KP

1.Tõnu Lauter	EST	28.51 (2+2)
2.Virtanen Kalle	FIN	29.37 (2+5)
3.Tõnu Tänav	EST	29.38 (1+3)

M55 1,9 km 8 KP

1.Toivo Saue	EST	27.30 (3+3)
2.Kay Joergensen	NOR	29.10 (4+1)
3.Per M.Sørensen	DEN	33.42 (1+4)
4.Mati Kallemetts	EST	36.25 (3+5)

D20 1,9 km 8 KP

1.Cajsa Grape	SWE	27.13 (1+4)
2.Jane Lauter	EST	32.13 (5+4)
3.Helena Isaksson	SWE	35.56 (1+4)
4.Erika Raudsepp	EST	37.50

(4+4)D45 1,9 km 8 KP

1.Hillevi Syväterä	FIN	36.07 (2+2)
2.Ülle Raudsepp	EST	52.33 (5+4)
3.Taimi Öunapuu	EST	55.09 (4+5)

Laskeorienteerujad kogunesid sel aastal Haanjas, et pidada maailmameistrivõistlusi. Nime poolest maailmameistrivõistlusi korraldati juba teist aastat, mullused võistlused toimusid Norras. Mõningane „teene” selles, et Eesti korraldusõiguse sai, oli ka muidugi Belgial, kes ei suutnud raskusi ületada ning korraldamisest loobus. Uuendusena said esmakordselt sel aastal ametlikeks maailmameistriteks aga ka seenioride ja noorte/juunioride võitjad. Kokku osales võistlusel üle 80 sportlase 5 riigist.

Eesti laskeorienteerumise (edaspidi ka LO) eestseisus valis koondisesse kokku 11 sportlast: meestest osalesid Armo Hiie, Janek Lauter, Rain Eensaar ja Olar Petersell kõikidel distantsidel, Tõnu Tänav ja Tõnu Lauter (ühtlasi treener-esindaja) teatevõistluses, naiste koondisesse mahtusid Eveli Saue, Helen Rohltla, Meeli Kass, Airi Alnek ja teateks ka alles noorteklassi kuuluv Jane Lauter.

Tingimused Haanjas olid suurepärased nii meie koondisele kui ma arvan ka kõigile võistlejatele. Võistluseelset õhtul toimus Võru linna keskvaljakul meeleolukas avatseremoonia, kus mängis Piirivalveorkester. Korralduse eest vastutasid orienteerumisklubi Võru ja Piirivalve SKK, võistluse inspektorina jälgis toimunu korreksust juba LO „vana kala” Kai Willadsen.

Allpool on kogutud kokku tulemusi võistlustelt ja kommentaare asjaosalistelt koondislastelt ja teistelt medalistidelt.

Eveli Saue kommentaar:

“MM oli minu debüüt laskeorienteerumises, aga metsas olin varemgi jooksnud ning püssi viimasel ajal päris palju lasknud, nii et mõtlesin – miks mitte. Sprinti eriti ei kartnud: tuttav maastik ja lõppude lõpuks ei ole umbes kilomeetrisel rajal eriti kuhugi eksida. Kuid võta näpust, juba esimese punktiga ligi minutiline viga! Edasi võtsin ennast kokku, liikusin kindla peale rohkem ringi, aga jooksutempo oli (enda kohta) kõrge. Tiirud läbisin omas tempos, oma hea päeva tasemel 0+1 (nädal varem küll laskejooksu sprindis lasin 0+4), kuid see osutus ülekaalukalt kõige kiiremaks ja täpsemaks laskmiseks ning oli enam kui piisav maailmameistrivõitlikuks.

Tavarajast osavõttu kahtlesin pikalt, sest see oli esimene kord märkeorienteeruda. Algus läkski aia taha, sain esimese kolme punktiga 18 trahviminutit, edasi kogusin ennast ja need jäidki ainsateks. Suundorienteerumine oli puhas piin, selline maastik pole minu jaoks. Viga otseselt ei teinudki, aga lihtsalt ei suutnud metsas õiget liikumisteed valida ja jäin sõna otses mõttes kinni. Tiirus 3+2+2+2 oli väga halva päeva tase, ei oskagi kommenteerida. Üldiselt võiks öelda, et kaks päeva järjest head sooritust ei suutnud teha.

Teade läks ka ilusti. Metsas enam-vähem, taas kord etapivaliku ja kiire liikumise probleemid, aga ei midagi hullu. Tiirus mängisin küll õnnega, aga kõik on hea, mis hästi lõpeb. Korralik sooritus. Mina olen rahul, et tulin võistlema – maailmameisteri aunimetus on tore!”

Tõnu Tänav kommentaar: “Laske-O pisiku sain piirivalvesse tööleasumisega ning tänu Tõnu Lauteri tagantorkimisele. Kuna töökoht on militaarsete sugemetega, kus

Tavarada

(tulemuse järel sulgudes antud trahviminutid: märke-O + laskmine lamades + laskmine püsti):

M21 2,9 km märke-O; 6,5 km 16 KP; 10+10 lasku:

1. Mikko Hölsö	FIN	1:31.05	(5+2+6)
2. Antti Tolonen	FIN	1:35.39	(7+4+2)
3. Johan Eklöv	SWE	1:37.40	(7+4+6)
4. Pekka Inkeri	FIN	1:38.22	(6+2+8)
5. Jan-Olov Svensson	SWE	1:39.55	(1+2+2)
6. Jørn Svendsen	DEN	1:40.04	(5+2+4)
7. Armo Hiie	EST	1:40.28	(3+4+6)
16. Janek Lauter	EST	1:51.56	(8+8+10)
17. Rain Eensaar	EST	1:53.01	(2+8+12)
32. Olar Petersell	EST	2:49.30	(18+4+12)

D21 2,9 km märke-O; 4,7 km 11 KP; 10+10 lasku:

1. Emelie Eklöv	SWE	1:42.57	(5+2+12)
2. Mette M. Nielsen	DEN	1:48.54	(0+6+2)
3. Emma Andersson	SWE	1:49.55	(7+4+10)
4. Marja Kukonlehto	FIN	1:51.22	(4+6+14)
5. Minna Ryyppö	FIN	1:52.47	(5+6+10)
6. Maria M. Staugaard	DEN	1:54.49	(7+10+10)
7. Eveli Saue	EST	1:57.05	(18+10+8)
19. Airi Alnek	EST	2:27.41	(21+10+6)
22. Helen Rohtla	EST	2:50.10	(31+10+4)
24. Meeli Kass	EST	3:19.18	(32+4+8)

M40 2,9 km märke-O; 4,7 km 11 KP; 10+10 lasku:

1. Tõnu Tänav	EST	1:53.29	(7+8+12)
2. Per Anden	SWE	2:10.23	(7+14+4)
3. Kalle Virtanen	FIN	2:12.30	(14+10+8)
4. Tõnu Lauter	EST	2:13.21	(22+12+10)
6. Märt Järvik	EST	2:53.43	(30+16+10)

M55 2,9 km märke-O; 3,2 km 10 KP; 10+10 lasku:

1. Kay Joergensen	NOR	1:50.41	(10+4+8)
2. Toivo Saue	EST	2:08.32	(20+16+16)
3. Per M. Sørensen	DEN	2:19.24	(14+10+8)
6. Mati Kallemets	EST	2:43.16	(19+2+14)
7. Rein Raid	EST	3:07.32	(52+14+10)
8. Arti Hool	EST	3:25.00	(50+12+12)

D20 2,9 km märke-O; 3,2 km 10 KP; 10+10 lasku:

1. Cajsa Grape	SWE	2:00.03	(19+10+6)
2. Jane Lauter	EST	2:13.11	(19+12+10)
3. Helena Isaksson	SWE	2:16.20	(12+14+14)
4. Erika Raudsepp	EST	2:39.41	(26+14+18)

D45 2,9 km märke-O; 3,2 km 10 KP; 10+10 lasku:

1. Ülle Raudsepp	EST	3:22.15	(30+18+20)
2. Hillevi Syväterä	FIN	3:29.47	(56+6+8)

laskmist saab päris tihti harjutatud, siis mõtlesin, et miks mitte proovida! Olen mõtteid mölgutanud (just lõppenud MM-il Haanjas), et kui orienteerumine üldse publikualaks saab, siis seda läbi laske-O nii nagu seda on laskesuusatamine.

Haanja MM oli igati heal tasemel korraldatud: ideaalne võistluskeskus koos ideaalselt sujunud lasketiirukohtunike tööga ning tõsist orienteerumist nõudnud maastikuga, mille tulemusena orienteerumine ei olnud lihtsalt mingi külgepoogitud ala, vaid nõudis (eriti teates) tõsist kaardilugemist.”

Toivo Saue kommentaar:

“Ootasin suuremat konkurentsi M55 klassis, ei uskunud nii väikest osavõtjate arvu. Olen paar viimast aastat osalenud laskesuusatamise võistlustel, seega tundsin end üsna kindlalt ja läksin kõrget kohta võitma. Sprindis tuligi kohe esikoht ja suhteliselt kindlalt, kuigi orienteerumise esimese poolel tegin kaks viga. Laskmine sujus enam-vähem ootuste kohaselt. Tavarajaks ei suutnud end piisavalt häälestada, märketrahvid viisid võiduvõimaluse ja laskmine ebaõnnestus ka. Sellise soorituse pealt saadud teine koht rahuldus.

Korraldus oli normaalne. Häiris võimenduse nõrkus ja puudumine, tulemuste aeglus teisel päeval ning info puudulikkus. Näiteks teate stardiaja muutus ei kajastunud ajakavas. Muidu tore, kavatsen veel seda ala proovida.”

Armo Hiie kommentaar:

“Tunnistan, see oli 2006 hooaja nael. Valmistusin selleks võistluseks võrdlemisi hoolikalt. Laskmine on saanud järjest rohkem ja rohkem tähelepanu. Kevadiste ja suviste võistluste kogemused andsid lootust koduvõistlusel head kohta püüda.

Sprindivõistluse päeval oli tunne super ja orienteerumine kulges väga hästi, tiirudes tehtud möödalasud aga sundisid tegema 3+2 trahviringi ja 4. koht oli tõsiasi. Muidugi oli kahju, et jälle kord ei suutnud korralikult keskenduda laskmisele siis, kui seda kõige rohkem vaja oli. Kuid maailma neljas olla pole paha tulemus ja eelmise aastaga võrreldes edasiminekut koguni 8 kohta. Ja üldse olen sprindis esikuuikud olnud juba mitu korda sel aastal: Põhjamaade meistrivõistlustel 5. ja samal kohal ka Soomes MK sprindis.

Tavaraja peale ei seadnud mingeid erilisi ootusi. See pingevabadus aitas! Märges oli minuarust võrdlemisi lihtne Skandinaavia kalju- ja kivilasude vahel navigeerimisega võrreldes. Paraku aga kiirustamise tõttu jäi ühes kontra-KP-s võitjaks rajameister ja seal 3 mm viga ja seega 3 minutit trahvi. See eksimus otsustaski medalist ilmajäämise, nagu hiljem selgus. Suunarada oli nagu ikka Haanjamaal, mitte ei ole see minu maastik! Kuidagi kangutasin läbi, paar väiksemat viga tuli sisse. Laskmisele keskendusin korralikult, ajaliselt läks liiga kaua, aga tulemus 0+2+2+1 minu kohta väga hea. Tegin kahtlemata elu parima tavaraja LO-s. 7. koht.

Teade oli viimane medalilootus. Kõrge taktikuna ja tunnetades vastutuse suurust võtsin endale ankrueapi. Janeki ebaõnnestumise järel teises tiirus pudenesime esikohakonkurentist neljandaks. Rain seevastu näidates iga võistluspäevaga üha paremat laskevormi, jooksis ka metsas hästi ja olime nõ pildil tagasi. Minu taktika oligi kujunenud olukorras konkreetne, lasta esimene tiir kindla peale ja puhtalt. Õnnestus. Edasi oli vormistamise küsimus, kuigi püstitiiru järel tuli siiski ka üks lisa(au)ring teha. 3. koht ja pronksmedal.

Kavatsen seda ala edasi harrastada, lähitulevikus on veel sel aastal mõned etapid MK-võistlusi Euroopas, kus plaanin osaleda.”

Esti võistkond (vasakult Tõnu Lauter, Helen Rohtla, Tõnu Tänav, Eveli Saue, Armo Hiie, Meeli Kass, Rain Eensaar, Airi Alnek, Janek Lauter, Jane Lauter ja Olar Petersell).

Janek Lauter, Rain Eensaar ja Armo Hiie.

Teade:

M21 3 x 5,3 km 10 KP:

1.Soome 1	2:12.28
Pekka Inkeri	43.02
Antti Tolonen	45.131:28.15
Mikko Hölsö	44.132:12.28
2.Rootsi 1	2:13.33
Robbin Kantarp	41.08
Ingemar Ericsson	48.30 1:29.38
Johan Eklöv	43.552:13.33
3.Eesti 1	2:16.12
Janek Lauter	46.42
Rain Eensaar	45.261:32.08
Armo Hiie	44.042:16.12
4.Soome 2	2:21.13
Arto Ylä-Kotola	43.53
Heikki Nousiainen	46.331:30.26
Mikko Reitti	50.47 2:21.13
5.Taani 1	2:28.50
Bjarne Hoffmann	52.54
Thomas Jensen	45.531:38.47
Anders Böstrup	50.032:28.50
6.Rootsi 3	2:32.50
Mattias Häggblom	55.52
Jan-Olav Svensson	46.321:42.24
Nichlas Wallström	50.262:32.50
8.Eesti 2	2:55.38
Tõnu Lauter	51.14
Tõnu Tänav	54.461:46.00
Olar Petersell	69.382:55.38

D21 3 x 3,9 km 10 KP:

1.Rootsi 2	1:26.02
Carina Svensson	43.22
Anna Elffors	42.401:26.02
2.Rootsi 1	1:27.18
Emma Andersson	43.47
Emelie Eklöv	43.311:27.18
3.Soome 2	1:31.06
Riikka Timperi	43.21
Marja Kukonlehto	47.45 1:31.06
4.Soome 1	1:32.30
Minna Ryyppö	46.47
Sari Suomalainen	45.43 1:32.30
5.Eesti 1	1:35.05
Jane Lauter	55.35
Eveli Saue	39.301:35.05
6.Taani 1	1:35.53
Maria M.Staugaard	47.03
Nina Hoffmann	48.501:35.53
12.Eesti 2	3:16.27
Meeli Kass	128.22
Airi Alnek	68.053:16.27

JAAN RÖÖMUS

Tõnu Lauter

Ülle Raudsepa kommentaar:

"Haanjasse läksin uusi kogemusi saama, kuna laske-O-ga polnud varem tegeleenud. Võistluse korraldusega jäin rahule – rajad olid head, maastik vahva, kohtunikud sõbralikud ja ilm ilus. Enda sooritust sprindis ja tavarajal hindaksin 5-palli süsteemis hindega "3". Sprindis vedas alt o-jooksu pool. Tavaraja märke osas üllatasid "torupunktides" olevad taevassekõrguvad torud, millest läbi nägemiseks ei piisanud isegi hüppamisest. Ühes sellises punktis õnnestus ämbri otsa ronida ja selle abil läbi toru näha. Tegelikult oli võimalik ka torust vaatamatagi kauge-mate punktide asukohti kindlaks teha, kuigi kohati oleks torust palju abi olnud. Oodatust raskemaks osutus ka trahviringide läbimine – pehmel saepurupinnasel möödalaske tagasi joosta polnudki nii kerge, kui eemalt vaadates tundus. Laskmisega jäin rahule, kuigi tulemuste järgi seda nii öelda ei saaks. Laskmisega hakkasin alles kuu aega varem tegelema ja kuni võistluseni harjutasin Kaitseliidu relvaga, millega harjutasid peale minu veel kaks võistlejat (Taimi ja Erika).

Tegelikult on laske-o päris vahva ja põnev ala. Laskmine on justkui kirss kreemikoogi (=orienteerumine) tipus!"

Rain Eensaare kommentaar:

"Võtsin MM-i vaheldusena ja võimalusena veidi Haanjas võistelda-treenida. Selleks oli mitu põhjust, puudus oma relv ja piisav laskekogemus. Kokku õnnestus võistlusele eelnenud nädala jooksul kolm korda ikkagi lasta. Kuivale treeningule lisaks tuli vast ca paarsada treeninglasku ära. Ülemises otsas oli konkurents korralik, medalikonkurentsis püsimiseks tuli ikka kiiresti joosta ja ka tiirus tabada. Kolme võistluspäeva jooksul toimus laskmises korralik edenemine, eelkõige kindluses ja mõtlemises, et suudan piisava keskendumise korral tabada. Laskekiirus jättis loomulikult soovida. Samuti segas orienteerumist kohati mõte, et nüüd pean kohe laskma hakkama. Kui puhkeasendist sain pealelaskmisel juba päris kenasti pihta, siis pulsiga oli teine lugu. Sprindis oli 1:7500 kaart ka natuke harjumatu. Lamadestiiru järel tuli mul läbida 4 trahviringi (600 m), paremini õnnestus püstitiir, kus õnnestus pääseda 2 trahviringiga (300 m). Kokku kaotus 2.55 ja 11. koht.

Tavarajal oli esimesena märke 2,9 km, kus andsin aeglase mõttetööga esimese kahe punktiga umbes 4 minutit kiirematele ära, vähesest märkekogemusest tingituna kulus aega liiga palju. Lõpuks pääsesin 2 millimeetriga ehk trahviminutiga, mis oli üsna hea tulemus. Järgnes 6,5 km o-rada, mis sujus paremini kui viimane ala – laskmine - millele kulus lubamatult palju aega. Tulemus 17. koht (märke 8. KP välja jätmise tõttu langesin mitu kohta). Teate teises vahetuses tegin normaalse tirimise ja laskmine sujus ka normaalselt, kuigi veidi aeglaselt. Olen medaliga rahul.

Kokkuvõttes on laske-o sh märke päris huvitav komplekt, kuid tõsisemate kavatsustega osalemiseks eeldab pidevat lasketreeningut, minul kahjuks vaid tiitlivõistluste kogemused."

Helen Rohtla kommentaar:

"Võistlusega olen rahul. Oli selline huvitav ja minule esmane kogemus. Sprindidistants läks päris hästi kui mõelda, et orienteerumine pole mu põhiala. Kindlasti oleks saanud ka paremini, aga jooksuvorm polnud paraku nii hea kui oleks võinud olla.

Tavadistants läks juba kehvemini. Märkeraja alguses tegin kohe väikese apsu, edasi läks juba paremini. Kuigi pean tõdema, et märke tahab natuke rohkem harjutamist. uundorieerumises tegin esimese punktiga ka suure vea, üritasin pärast tehtud viga tagasi joosta. Paraku ei andnud see tulemust ja väänasin hüppeliigest. Laskmine läks nelja tiiru peale suhteliselt hästi, parema jooksu korral oleks tulemus päris hea olnud. Kahjuks jäi viimasel päeval teade jooksmata.

Muidu oli võistlus väga tore, kuigi väänatud hüppeliiges selle nassu keeras. Kindlasti võtaks sellisest võistlusest ka tulevikus osa. Korralduse poole pealt nii palju, et kui on selline võistlus nagu maailma MV, siis peaks korraldus olema ka viimase peal. Näiteks. enne ei tohiks hakata võistluskeskust kokku korjama, kui viimane võistleja on ületanud finišijoone. Ja märkeorienteerumisel oleks nõelad pidanud olema vastupidavamad. Need kiipusid kõveraks minema ja märkimine oli suhteliselt raskendatud. Üldmulje oli siiski meeldiv."

Et kõik ausalt ära rääkida, tuleb tagasi minna 2004. aasta oktoobrikuu Peep Vainu „Saavutama õppimise” kursustele. Just seal esile kutsutud avatud ja eesmärkide seadmise õhkkonnas jõudis allakirjutanu ammukummitanud mõtte realiseerimise otsusele – Altja maastik tuleb ära kaardistada ja seal võistlused korraldada!

Meie tegime EMV!

[MAIT TÕNISSON]

Et neiks võistlusteks just öine EMV saab, selleks oli kaks põhjust. Esivõistlused seepärast, et meil ei olnud oma auhinnavõistluse tegemist plaanis ja öine seepärast, et maastiku headuses päris sajabrotsendilist kindlust polnud. Kuna EOLi konkurss nägi öise EMV kaasandena ette ka sprinditiitlite jagamist, siis lapseõlvemängumaid silme eest läbi lastes tundus Palmse mõisapark olevat selleks ürituseks igapidi paslik.

Klubikaaslastele mõtte tutvustamisel suurt vastuseisu polnud, kõheldi-kaheldi, kratsiti pisut kukalt ja üks oli juba õhtune aeg ka ja ... igatahes otsus kõlas – teeme ära! Konsulterimine vana kambajõmmi Kuno Roobaga tõi meile appi juba kogunud korraldaja Rakvere OK. Kuno pidi taaskord Eestimaale kaarti joonistama mahitama Juozas Smalinskase. Võistluskeskuste valdajate Palmse Mõisa ning Altja Kõrtsiga saime samuti väga ruttu kokkuleppele. Peale pisukest selgitustööd saavutasime kooskõlastuse ka Lahemaa Rahvuspargilt ning sellega oli revolutsiooniline olukord küps – võis EOLile korraldus- taotluse ära vormistada!

Võib julgelt öelda, et peale ülaltooduid arenguid ja protseduure kummitas peakorraldajal EMV pidevalt kolbas kuni võistluste eelõhtuni, mil kuidagi und ei tulnud ja sealt edasigi vähemalt kuni nende ridade kirjutamiseni. Küllap see lõpuks järgi annab.

Peale heakskiitu EOLi juhatuselt sai hakata tasapisi tiimi koostama ja plaani pidama. Tähtsat rajameistritööd soostusid tegema selle tegevuse eest korduvalt kiita saanud Margus Klementsov ja Jaan Olvet ning sellega tundusid suuremad ja tähtsamad mured murtud!

Üks oli meile kohe selge – kogemusi tuleb hankida! Tähtsaimaiks katsekorraldusteks olid LSF-i jaoks Tallinna 2005. ja 2006. aasta öised ning 2006. aasta sprindi esivõistlused. Nendel loksutasime korraldustiimi paika, meil tekkis küllaltki adekvaatne ettekujutus sellest, mis asi see võistluste korraldamine on. Tulevase peakorraldajana palusin end määrata 2005. a. sprindi EMV volinikuks – seegi kogemus kulus hiljem marjaks.

Praegusel ajal on võistluste õnnestumisel suur osa IT-i. Selle kokkusaamine oli pisut üle kivide ja kändude konarlik, kuid tulemus sai see-eest super! Julgen kohe kilgata, et LSF-i IT-tiim Lauri Olli ja Peep Otstavel on vähemasti Eesti tasemel väga tegija! Kergelt see ei tulnud, kuid mehed tegid oma tööd õhinaga, sageli poole ööni katsetades ja leiutades. Selline pühendunud tegevus leidis enam kui mõistmist Eesti orienteerumise IT-isa, Tarmo Klaari poolt ning see tagas juurdepääsu värskeimatele uudistele ses vallas. Eks Tarmolgi oli meist kasu – jõudumööda aitasime testida EM-võistlusteks valmivat tarkvara ja olime ka muidu mõttekaaslasteks. Just Tarmo kaudu

munsterdasime end ka EM-i korraldustiimi. Saime Tõelise Võistluse korraldamise kogemuse ning õppisime ümber käima seks suurvõistluseks valminud IT-lahendustega. Kõik kokku tagas tulemuste, IT pärast ma peakorraldajana pödemä ei pidanud.

Korraldusrisiki maandamiseks otsustasime hankida tugeva voliniku. Tegime ettepaneku Sixten Sillale, kes oli sellega ka päri. Kuigi selle aasta kevadeks olime ka ise juba „kaela kandma” hakanud, oli hea, kindel tunne, kui selliste kogemustega mees on käepärast võtta. Kui Sixten võistluskeskuste ja -maastike ülevaatamisel enam kui rahule jäi, oli algaja korraldaja hinges jälle pisut rahulikum.

Juozas saabus kaardistama 2005. aasta sügisel, nagu plaanitud. RMK avitas meid majutusega, ilmataat sooja sügisega ja kaardistus-töö võis lennata! Umbes 2/3 kavandatud joonistatud, kippus leedukas koju tagasi, lubades alustatud tulla kevadel lõpetama. Kevadel oli aga kodumaal vaja juunioride MM-i kaarte joonistada ja paraku see lubadus lubaduseks jäigi. Tagantjärele mõeldes on ehk isegi hea, et orienteeru-jaile jätkub veel Altjal avastamisrõõmu.

Joonistamata maastiku muudame kaardistatuks 2007. aasta Suvejooksuks. Jaan Olvet mahutas rajad olemasolevale kaardile suurema vaevata ja radade raskusastmes järeleandmisi tegemata.

Korraks oli mõte pidada sprindivõistlust Võsu alevikus. Kuid pärast potentsiaalse võistlusvälja inspekteerimist jäime siiski Palmse juurde. Varakevadel avastas, et mõisansamblistse on kerkinud mõned uued aiad, mis muutsid paiga sprindiorienteerujale veelgi meelepärasmaks. Üks tarajupp ehitati kivimüüri täienduseks veel ka pärast kaardi ja radade valmimist. Võistluse ajaks tuli see demonteerida.

Ootamatult selgus, et suhtumine – oh-küll-keegi-selle-sprindikaardi-ära-joonistab – ei toida! Korraga oli võistlussuve kevad käes ja kaarti ning kaardistajat polnud ikka veel. Ei jäänudki peakorraldajal muud üle, kui veeta üks nädal puhkuseaega Palmse parki taaskaardistades.

Ega ma väga ei lootnud, et oma viieteistkümnepäevaste tagust tööd saan ära kasutada. Mõistsin, et tookord peaaegu ilma alusmaterjalideta „valgesse lehte” joonistatu võib üsna kõver olla. Aga, et nii kõver... Samas läks orienteerumissprinteritele meeldivaima ala, Mõisa-aiad joonistamine aerofoto abil päris kiiresti. Rohkem aega ja mee- harmi kulus ootamatult tihedaks osutunud metsapargi lähiümbruse kaardistamisele. Ilmselt me ikka sellist Eestit tahtsime, aga fakt on see, et turumajanduse tingimustes on hooldatud metsapargi maa-ala märgatavalt ahenenud.

Sprindikaardiga läks veel seetõttu halvasti, et rajameistril tekkisid ootamatud tööülesanded. See ei võimaldanud radu valmis saada sedavõrd aegsasti, et kaart ofsetrükkis ilmavalgust näeks, nagu alguses lubada jõudsime. Aega jäi napiks ka sprindimärke ja -värve

värvipaljunduses kontrollida-timmida, mistõttu sprindikaardi trükikvaliteet paraku kriitikat ei kannatanud.

Kogu selle suure korraldamise muudab meie jaoks omajagu raskeks see, et korraldusvarustusse me seni eriti investeerida pole jõudnud. Väga palju aitas seekord muidugi Rakvere OK. Lisaks tuli veel varustust rentida mitmest kohast. Renditava varustusega on see häda, et kunagi ei tea, kust miski alt võib vedada. Üldjoontes vedas kõik välja. Asi oleks nukram võinud olla, kui ilmataat meid oleks vihmagana neednud. Sprindivõistluse finišialasse olid seks puhuks küll telgid kokku laenatud, kuid nende püstitamisevõimalikkust ei tulnud õnneks testida.

Omajagu põnev oli dušitegemise saaga. Ma ei tea, kas pesijaid seda tähele panid, aga ehitajad arvasid hiljem küll, et ega varem pole Eestis nii kõrgete seintega duširuumi olnud! 2.50! Keerulisem oli sellisesse ehitusse vee sisse saamine. Läbi suve metsatulekahjusid kustutanud päästekomando ei tahtnud mingist tilulilu dušivee vedamisest kuulda.

Tuligi pisut maad kuulata ja külamehi paluda, et nad oma loomade joogivee vedamise tunne laenaksid. Talumehed tulid meile kenasti vastu! Eks teisedki korraldajad on seda täheldanud, et põliste maaomanikega ei ole probleeme. Hull on aga lugu uusmaasaajatega, kes on varmad pidama loenguid maamaksudest ja eraomandist ning kelle tõttu tuli sprindivõistluse parkla 100 m edasi kolida.

Möödunud sügise EOLi üldkogult jäi mul kõrva Arvo Saali üleskutse, et üks asi, mis võistlusest võistluse teeb on rannanumbrid. Panin selle kõrvataha ja oleme sel aastal kõigil oma üritustel rannanumbreid kasu-

tanud. Kohe näha, et käib ikka võistlus, mitte niisama metsajooks!

Ootamatult tuli allkirjutanul ka spiiikritööd teha. Uhuuh!! Ilma vastava ettevalmistuseta ja tarkvara tundmata oli see kaunikesti vaevaline. Rannanumbreist oli siingi suur abi. Sprindijooksul olid numbrid abiks ka määrusterikkujate süüdimõistmisel.

Rannanumber on ka tänuväärne pind, mida toetajale müüa õnnestub või vähemasti on sponsor siis just nagu midagi vastu ka saanud. Põhiklasside võitjale õnnestus Pumalt sponsorabina saada väärt jooksusussid. Nende üle oldi lausa õnnelikud! Viru Õlu toetas finišijoogi pudelitega. Virumaa Muuseumid ei küsinud ei Palmse Moonamaja ega Altja Kõrtsi õue kasutamise eest kopikatki. Nii, et oli meil aitajaidki. Tänu neile!

Teha kaks võistlust ühe päevaga on ühelt poolt kerge – kui juba on kokku tulnud, siis teeme ära. Läheb nagu ühe jutiga. Samas ei tekkinud pärast sprindimedalite kättejagamist sellist mõnusat rahulolu, et tehtud, korras, mõnus! Juba hakkas kuklas vasardama, kas ikka jõuame õhtuks kõik valmis seada. Jõudsime küll. Vabalt.

Võistlust võistluse pärast ei ole ju mõtet teha. See tuleb ikka võistlejale teha. Ja neid püüdsime me iga hinna eest kohale meelitada, pikendasime registreerimistähtaegu ja pommitasime maililisti kutsetega. Vaev tasus end ära – nii palju osalejaid pole sprindi EMVI kunagi olnud ja vähemasti viiel viimasel aastal öisel EMVI ka mitte. Osalejad jäid valdavas enamuses meie tehtuga rahule ja see on meitele parim kiitus. Eks ole meil veel omajagu arenguruumi ja see vast ongi see liikumapanev jõud, mille tõttu varsti ehk jälle midagi teha võtame.

SPRINT on orienteerumise kõige NOOREM VÕISTLUSALA

MAIT TÕNISSON

Sprindi IV EMV sai teoks 12. augustil Palmes. Samas selgitati 2000. a. Eesti öise orienteerumisjooksu meistrid. Võistlustandriks oli Palmse mõisaansambel ja selle vahetu lähedus. Seekordse sprindimaastiku võibki jagada kolmeks: tiheda teede- ning aedade-värvate võrgustikuga mõisaansambel, hooldatud metsapark ja sprindi jaoks ehk liigagi metsikud jõeorud. Mets üllatas oma tihedusega ka kaardi- ning rajameistrit. 15 aastat tagasi oli ala, kus võistlus toimus, tervenisti hooldatud ning tee-rajad kenasti puhtaks kõblatud. Tol ajal polnud sprinti veel olemas, aga parema sprindifilingu oleks siis sealt saanud küll. Praeguseks on paljud rajad täis kasvanud ja mets tuulemurrune ning võsas. Seda suurt radadevõrku, mis olevat olnud mõisa ajal, pole aga kunagi taastatud.

Ilmselt oli just tahtmine saada orienteerumisjooksu kogemus ajaloolises mõisaatmosfääris, mis meelitas stardiprotokolli 264 orienteerumissõpra. Sprint võistlusdistsantsina sobib ka vähemharjutanutele ja seetõttu on EMVdest osavõtt pidevalt kasvanud. Kohal oli peaaegu kogu Eesti orienteerumise paremik. Kõige

Anu Annus ja Sander Vaher

teravamast tipust oli puudu vaid Ruht Vaher ja Piret Klade. Õnnetuseks jättis töbi eemale ka Maret Vaheri.

Võistlusrajad said igal juhul vaheldusrikkad, mis nõudis ettenägelikkust õiges kohas õige käik sisse lülitada, et tulemus oleks optimaalne.

Radade algusosa kulges mõisaia aedade labürintides, kus paljud tulipead, kes võistluseks startid alates piisaval määral polnud keskendunud, kõrvetasid oma sõrmed juba teise-kolmanda etapiga. Sealsamas püüdsid mõned akrobaat-orienteerujad puudujäike kaardilugemises korvata ületamatuist kiviaedadest üle turnides. Kusjuures aiad, mida forsseeriti, olid tõepoolest kõrged, mitte aga võistlejate kiusamiseks tingmargiga ületamatuteks kuulutatud.

Kui kohtunikud peakorraldajale aiaületustest teada andsid, ei uskunud viimane, et noist aedadest on võimalik üle saada! Kaasajal on aga pea igas telefonis pildistamismoodul ja nende fotosüüdistuste alusel tuli võistlusmäärustest tulenevalt tsirkuseartisti kalduvustega võistlejate tulemused tühistada. Sprindivõistlusi peetakse üha rohkem ning sprindimärkeis kaartegi valmistatakse igal aastal üha enam. Aeg on ka orienteerumissõpradel end sprindimäärustega kurssi viia.

Radade lõpuosad kulgesid aga päris metsamaastikul, kus parema tulemuse saavutamiseks tuli tavaorienteerumise tehnikaarsenal kasutusele võtta. Metsaorienteerumise vastu sprindirajal polnud osavõtjail eriti midagi. Küll

aga arvati, et KPde nähtavus peab sprindirajal olema siiski väga hea!

Pikemad rajad jõudsid läbi põigata ka vaatepunktist võistluskeskuse serval. Just vahetult enne HD21 klassi parimate sinna jõudmist said korraldajad tööle ka vaheajavõistuste ning põhiklassi võistluse käigust sai osa kogu pealtvaatajaskond.

Seekordsete sprindiesivõistluste võitjaajad olid (taaskord?) liiga pikad. Paljude klasside võiduajad ei olnud alla 15 minuti, mis peaks olema ülemine piir. Rajameister mõtles planeerides hoolega, kas rajad äkki liiga pikad ei ole, aga lõpuks jäid rajad nende tehnilisuse huvides siiski lühendama. Võistlejad suhtusid sellele erinevalt, oli neid, kes arvasid, et parema vormi ja soorituse korral oleks 15 minuti piir alistatav olnud, maailma tippudele kindlasti! Teised aga arvasid, et see ei

ole enam sprint ja kipub rohkem juba lühirajaks. Ilmselt on viimastel õigus. Ka voliniku soovitus oli teha rajad pigem lühemad kui pikemad.

Korraldajad olid võistluskeskuse jaganud kaheks: mittestartinute ja juba finišeerunute alaks. Olime valmis, et see tekitab mõningais võistlejais pisut arusaamatust, kuid ausa võistluse tingimuste tagamiseks pidasime seda otsustarbekas. Tänu varasele sellekohasele infole ja võistluskeskuse skeemile võistluste kodulehel ei olnud nurisejaid palju. Pigem mõisteti ja kiideti süsteem heaks.

Naiste põhiklassis käis terav medaliheitlus Anu Annuse, Viivi-Anne Sootsi ja Kirti Rebase vahel. EMI 8-nda sprindinaisena hoidis Anu kõrget tempot, kuid kõik vähemadki vead pööras enese kasuks südilt jooksnud Viivi-Anne. Publikule avatud kontrollpunktis sai spiiker maha hõigata Viivi-Anne napi sekundilise edu Anu ees. Kirti kaotas seal kahele paremale

15 sekundit ja ülejäänud temale juba üle minuti. Paraku ei teinud liider järgmise etapiga

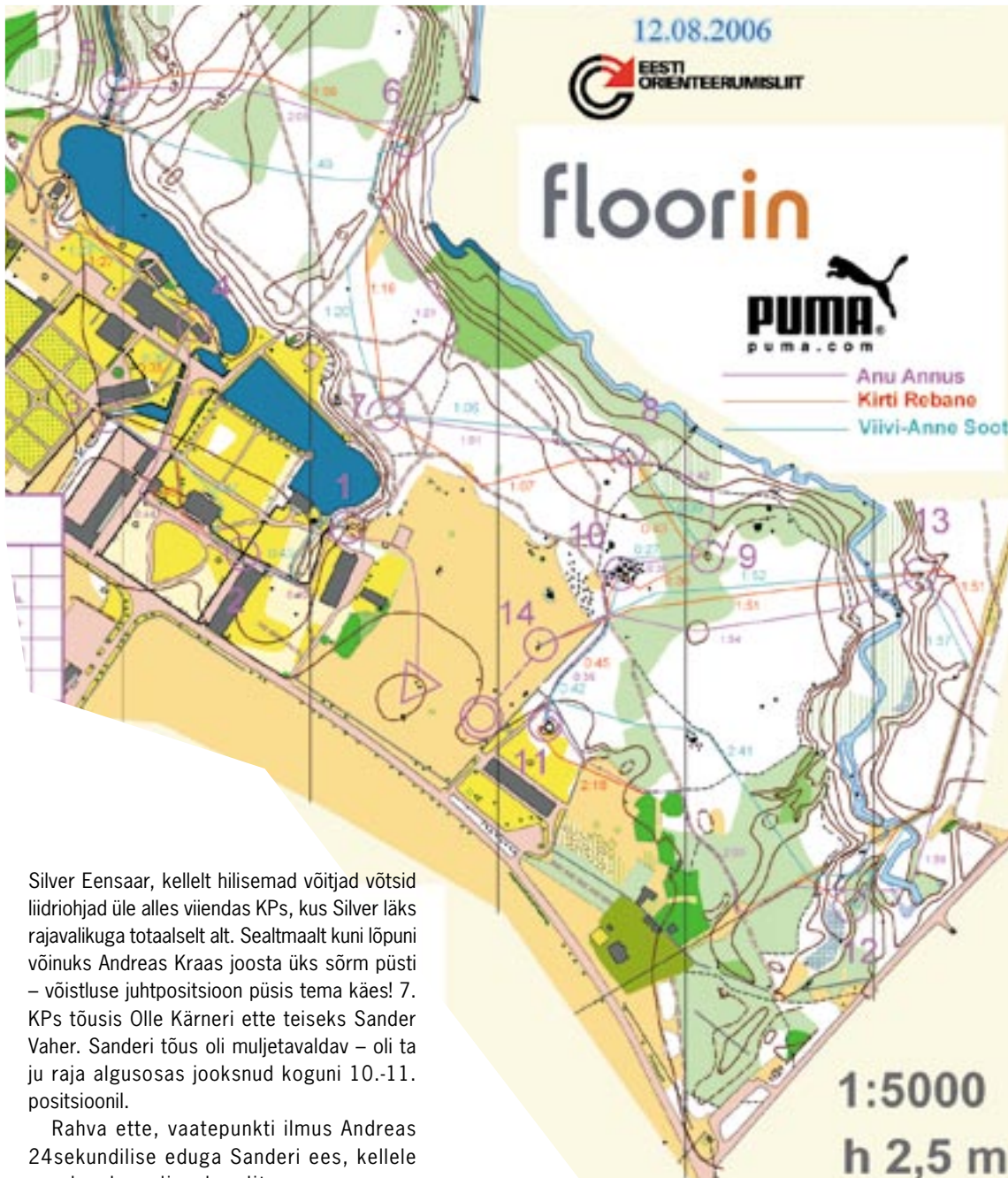
Sprindirada kulges Palmse mõisapargis.

ehk mitte kõige paremat rajavalikut ning takkapihta tuli veel paarikümnesekundiline viga kontrollpunktiga.

Kuigi Viivi jätkas liidritega samas tempos, olid kirkamad medalid sedapuhku läinud. Anu võttis kulla ja Kirti saavutas tänu ühtlasele jooksule ning suuremate vigade vältimisele hõbeda. Võitja arvas, et meistritiitli töid eelkõige rahvusvahelistel sprindivõistlustelt kogutud kogemused, mis ei lasknud enesusel langeda ka pärast raja algusosas tehtud vigu.

Meeste võistluse protokoll kujunes harvanähtavalt tihedaks – esikoht läks jagamisele ja pronks jäi kullavõitjaist vaid sekundi kaugusele. Kuidas sellise tulemuseni jõuti? Kõige kiiremalt alustas

Silver Eensaar, kellelt hilisemad võitjad võtsid liidriohjad üle alles viiendas KPs, kus Silver läks rajavalikuga totaalselt alt. Sealtmaalt kuni lõpuni võinuks Andreas Kraas joosta üks sõrm püsti – võistluse juhtpositsioon püsis tema käes! 7. KPs tõusis Olle Kärneri ette teiseks Sander Vaher. Sanderi tõus oli muljetavaldav – oli ta ju raja algusosas jooksnud koguni 10.-11. positsioonil.

Rahva ette, vaatepunkti ilmus Andreas 24sekundilise eduga Sanderi ees, kellele omakorda neli sekundit kaotas Olle. Publikupunktile järgnev, eelnevast mõnevõrra metsasem rajalõik sobis liidderkolmikust kõige paremini Euroopa tavaraja kolmandale mehele ning viimaseks kontrollpunktiks olid Andraese kogutud edusekundid sulanud. Lõpuliin ei muutnud enam midagi. Kuigi Sander oli finišitähistusel kullavõitjaist terve sekundi nobedam jäi veel teine sekund noort meest lahutama elu esimesest meeste meistritiitlist.

Andreas Kraas, Olle Kärner ja Sander Vaher jagasid medalid sprindis.

Eesti MV sprint

D14 1430 m 9 KP

1. Kaia Kivikas	Ilves	9.49
2. Teele Randman	Rakv	10.21
3. Linda Puusalu	Kobras	10.29

D16 1720 m 12 KP

1. Jane Lauter	PV SKK	11.46
2. Hannula-Katrin Pandis	Ilves	12.49
3. Britta Panker	Ilves	13.05

D18 2070 m 14 KP

1. Maria Zuravskaja	SRD	14.39
2. Grete Gutmann	Rae	14.43
3. Ly Trei	Kobras	14.58

D20 2220 m 12 KP

1. Kati Rooni	Orvand	17.20
2. Mariann Sulg	Orvand	18.04
3. Kristi Alnek	Võru	21.50

D21 2580 m 14 KP

1. Anu Annus	Peko	16.32
2. Kirti Rebane	Tammed	16.58
3. Viivi-Anne Soots	Tammed	17.12

U23 2580 m 14 KP

1. Liis Johanson	Kobras	19.32
2. Annika Rihma	Kobras	20.30
3. Anita Karnit	SRD	23.48

D35 2070 m 14 KP

1. Mare Parve	Peko	19.55
2. Helen Mast	HOK	20.23
3. Kaire Vinkel	West	24.33

D40 1720 m 12 KP

1. Pilvi-Heli Vettik	Rae	13.22
2. Lea Leppik	TAOK	13.47
3. Meeli Kerem	MARU	14.04

D45 1430 m 10 KP

1. Gea Rennel	KEK RSK	11.16
2. Siiri Poopuu	JOKA	12.13
3. Ann Warma-Laas	HOK	12.49

D50 1430 m 10 KP

1. Hille Tasa	Tammed	11.45
2. Ene Sulg	Orvand	11.51
3. Anu Saue	HOK	12.43

H14 1430 m 9 KP

1. Taaniel Tooming	Kobras	8.16
2. Sergei Rjaboškin		8.22
3. Rene Post	Kobras	8.35

H16 2220 m 12 KP

1. Lauri Sild	Võru	13.45
2. Tauno Tiirats	Ilves	15.33
3. Alar Kume	Võru	16.14

H18 2630 m 14 KP

1. Timo Sild	Võru	14.58
2. Kristo Heinmann	Ilves	15.42
3. Jaagup Truusalu	Kape	16.07

H20 2630 m 14 KP

1. Mihkel Järveoja	Kobras	15.01
2. Lauri Malsroos	Tammed	15.44
3. Janek Lauter	PV SKK	16.15

H21 3090 m 14 KP

1. Andreas Kraas	Tammed	16.36
1. Olle Kärner	Sportnet	16.36
3. Sander Vaher	Kobras	16.37

U23 3090 m 14 KP

1. Sander Vaher	Kobras	16.37
2. Markus Puusepp	Võru	18.22
3. Jürgen Einpaul	Tammed	18.33

H35 2630 m 14 KP

1. Rene Ottesson	Lehola	14.56
2. Andrei Nikitin	SRD	16.59
3. Neeme Loorits	Kape	17.08

H40 2220 m 12 KP

1. Raivo Pellja	JOKA	14.11
2. Toomas Mast	HOK	14.14
3. Olav Karu	Rakv	14.26

H45 2070 m 14 KP

1. Jaanus Reha	Koop	12.44
2. Mairo Kaljur	Orvand	13.46
3. Andres Laas	HOK	13.52

H50 1720 m 12 KP

1. Kulno Voolaid	Rakv	12.13
2. Tõnu Sikkal	Kobras	12.40
3. Kai Willadsen	TON	12.47

H55 1460 m 11 KP

1. Koit Paasma	Lehola	9.24
2. Nikolai Järveoja	Kobras	9.53
3. Ülo Vainura	Tammed	10.25

[MAIT TÕNISSON]

Öine MV

Selle aasta öise orienteerumisejooksu meistrid selgitati Altja kandi metstes. Maastikku kasutati orienteerumisvõistlusteks esmakordselt. Uus kaart ja jooksmata maastik olid kindlasti üheks oluliseks tõmbenumbriks, mis tõi viimaste aegade suurima hulga võistlejaid (193) starti.

Suur osa võistlusväljast on kaetud hästi läbitava männimetsaga, kus on ka reljeef omajagu liigendatud. Võistlusala lõunaservas kerkis suveööst võistlejate ette (üllatusena?) kuni 25 m kõrgune iidne merekallas. Sellesama nõlva all oli 25 aastat loodusreservaat, kuhu inimtegevust ei lastud. Orienteerujale tähendas see siiski omajagu meelehärmi, kuna mahalangenud puude rägast pole liikumine eriti nobe.

Vaatamata võistlusinfos olnud hoiatusele ja kaardile kantud rohelisele viirutusele langesid mõnedki sportlased männimetsast tulnuna reservaadilõksu. Nurinat kostus ööjooksikute ridadest ka maastikku vähemkonkreetselt osale paigutatud KPde üle. Kas oli süüdi halvasti valitud KP-koht või võistlejate suutmatus end ühest orienteerumisrežiimist teise ümber lülitada, allakirjutaja otsustada ei võta. Võiitjaile sobis kõik, mitte sama edukad leidsid põhust torisemiseks..

Altja kõrtsiõuel olnud võistluskeskusesse hakkasid orienteerujad saabuma õige varakult. Esimesed olid kohal enne korraldajaid ja kogu korraldusinventari püstipanek toimus juba osavõtjate valvsa pilgu all. Paraku olid päästeametil niigi käed-jalad tööd täis ning ei osutunud võimalikuks, et keegi neist traditsioonilisel jaanituleplatsil lõõmavat lõket valvama tuleks. Seetõttu tuli finišipaigas vaid tehisvalgusega läbi ajada. Sellele vaatama tekkis võistluskeskusesse mõnus õhkkond, tasapisi laskus hämarus, tasapisi

hakkasid esimesed startijad metsaminekuks valmistuma.

Kõrts oli avatud kuni võistluste lõpuni, kella 02:00ni ning osalejail-lõpetajail oli mõnus kõrtsiterrassil istuda, keha kinnitada, sumedast suveõisest metsast saabujaid kiigata ja vahe-tuid kommentaare kuulata. Võistlejate jooksvaid tulemusi sai lugeda nii infotabloole riputatud pabereilt kui ka projektoriekraanilt. Spiikergi üritas kõiki kohalolijaid pidevalt võistluste käiguga kursis hoida.

Mõni aasta tagasi ähvardas Eesti öiste meistrivõistluste pidamise katkestada korraldajate ja osalejate nappus. Praegu tundub mõlemad olevat, samas hinnatakse öist meistritiitlit selgelt vähem kui päevavalguses saavutatut. Kas öise orienteerumisejooksu näol on tegemist rohkem seiklusspordi valda kuuluva distsipliiniga või tõsise spordialaga, allakirjutanu hinnata ei võta. Viskan vaid küsimuse õhku.

H21 10,3kilomeetrilisele 23 kontrollpunktiga rajale startis 25 võistlejat, kellest peaaegu kümnel oli reaalne võimalus medalijagamisel kaasa rääkida. Kolmel eelneval aastal öise kulla võitnud ning selgi hooajal heas hoos oleval Erkki Aadlit loosimine küll ei soosinud – Erkkil tuli starti asuda juba kümnendana, favoriitidest esimesena. Ja paraku lõppes neljanda järjestykuse kulla püüdmine Erkkile katkestamisega. Kõige teravamalt alustas öist võistlust värske sprindimeister Andreas Kraas. Kui päeval oli ta esimeste punktivahedega konkurentidele väikse edumaa andnud, siis öösel ei soovinud ta midagi juhuse hooleks jätta, püüdis liidrina raja laugel, hästijoostaval algusosal kuni neljanda KPni. Edaspidi ei olnud sel hetkel värseima eesti meistri organism nõus öisele pingutusele

kaasa aitama. Kui rada jõudis kena männimetsa alt märksa metsikumatesse paikadesse, ei suutnud Andreas ka kaardimeistriga ühele nõule jääda. 9. ja 11. KPga tehtud suured vead viisid moraali alla ning nii tuli end lõõduks tunnistada ja võistlus katkestada.

Vastakaid arvamusi tekitanud 9. KP ei valmistanud aga probleemi vendadele Eensaartele ja Olle Kärnerile, kes jõudsid mööda või järele vahepeal liidriks asunud Marek Nõmmele. Pärast seda kontrollpunkti tundus, et reaalsesse medalihetlusse olidki jäänud need neli meest. Viidana jooksva Sander Vaheri kaotus küündis seal juba kahe ja poole minutini.

Järgmise lõigu 11. KPni läbis kõige kiiremini Olle, jõudes juhtivast Rain Eensaarest vaid 7 sekundi kaugusele. Meie praegune esiorienteeruja hoidis hõbemedalist kinni kuni raja viimase kilomeetri. Võistluskeskuse lähedases väheste ja uimaste orientiiridega maastikuosal kadus mehel pimedas metsas korduvalt järg käest ning tal tuli leppida kõigest viienda kohaga. Raini liidrikohta ei suutnud aga sealtmaalt enam keegi kõigutada ning finišis triumfeeris ta peaaegu kaheminutilise eduga järgnevate ees.

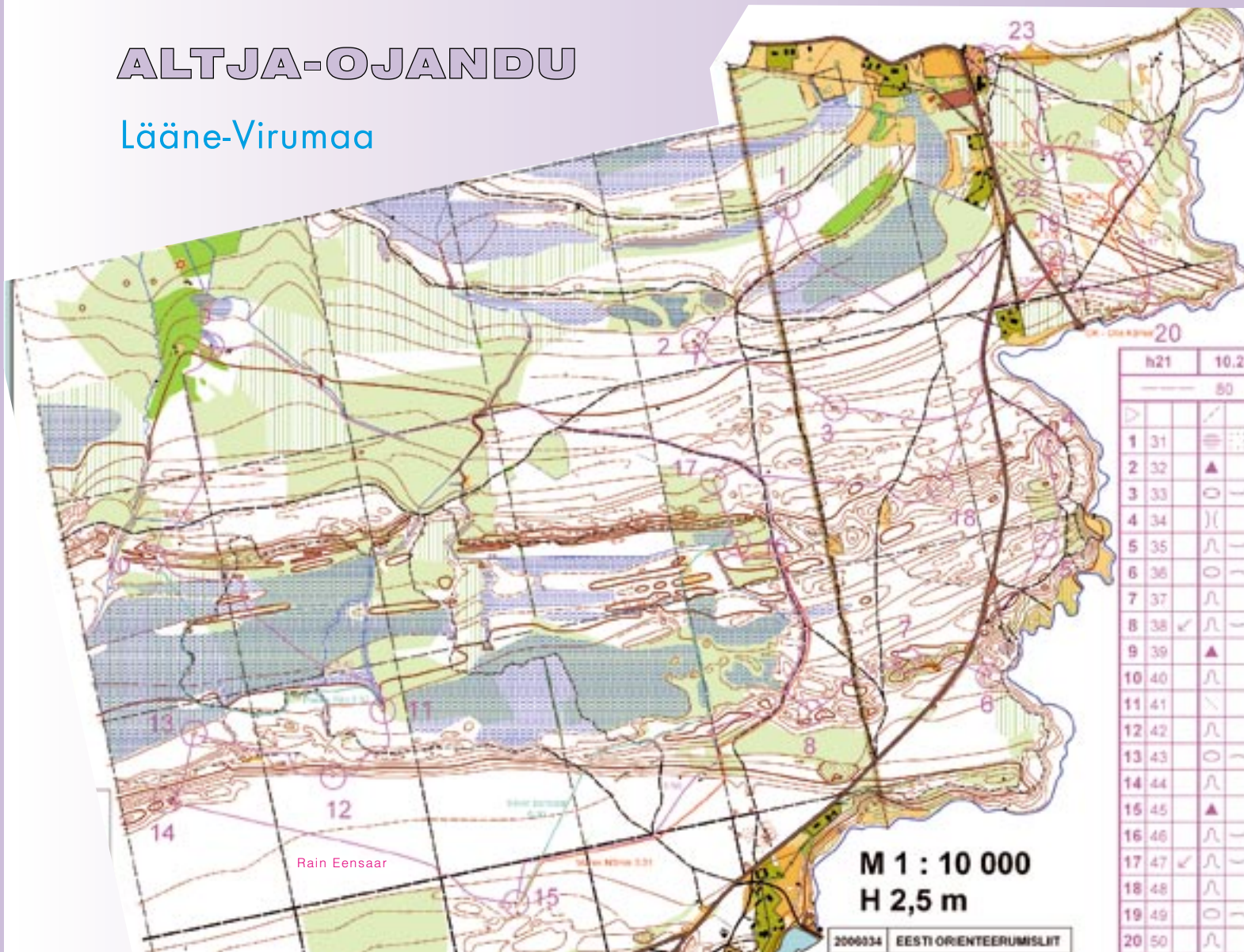
Vahepeal medalikonkurentisist pudenema tikkunud Marek Nõmm ja Sander Vaheer tõusid tagasi pjedestaalikohta nõudlejaiks pikkadel jooksuetappidel 14-15 ning 15-16. Just viimatinimetatud punktivahel sõandasid need mehed teha ringijooksu ja mööduda vahepeal pronksist autasu juba omaks pidada võinud Silver Eensaarest. 17. KPst valesi välja joostes pakkus Marek medalikohta kaasvõistlejale ja eelviimase KPga sattus ootamatutesse raskustesse ka Sander. Kuid need seiklused lõppesid

Liis Johanson, Merike Vanjuk, Marje Venelaine, Marek Nõmm, Rain Eensaar ja Sander Vaheer võitsid öise jooksu.

ALTJA-OJANDU

Lääne-Virumaa

siiski mõlemale õnnelikult ning natuke üle tunni kestnud pingutused said tasuta vastavalt hõbe- ja pronksmedaliga. Lõpuks neljandaks taandunud Silverit jäi hõbedasest autasust lahutama kõigest 17 sekundit.

Kui meeste distantsil heideldi meistrimedlite pärast tõsiselt kuni päästva lõpuliini, siis kuuest

õisesse metsa minna sõandanud naisest jõudsid kolmandast kontrollpunktist kaugemale vaid neli, kellest omakorda medaliväärilisteks tunnistati: Merike Vanjuk (Kape), Liis Johanson (Kobras) ja Marje Venelaine (Saue Tammed). Oma saavutust ei hinnanud kõrgelt aga ükski pjedestaalile tõusnu, tuues „edu” peamiseks põhjuseks vähese

konkurentsi ja selle, et kaasvõistlejad suutsid veelgi rohkem eksida.

Kogu võistlusöö õnnelikemaiks meesteks julgen pidada Mart Ostrat (H35 hõbe) ja Mati Poomi (H60 kuld). Õelgu ässad, mida tahavad, nende meeste silmis ja olekus peegeldus poodiumil seistes ehe rõõm!

EMV öine

D16 4320 m 12 KP

1. Piibe Tammemäe	Orvand	44.02
2. Agnes Vask	Ilves	44.17
3. Triin Aedmäe	Kobras	45.28

D18 4610 m 11 KP

1. Eleri Hirv	Võru	35.22
2. Ly Trei	Kobras	38.21
3. Eva-Maria Ehala	Rae	43.23

D20 5410 m 16 KP

1. Kati Rooni	Orvand	57.19
2. Katri Hirv	Võru	1:07.56
3. Mariann Sulg	Orvand	1:09.32

D21 7400 m 18 KP

1. Merike Vanjuk	Kape	1:09.28
2. Liis Johanson	Kobras	1:17.33
3. Marje Venelaine	Tammed	1:18.41

D35 6269 m 15 KP

1. Marje Viirmann	Rakv	1:00.25
2. Meeli Kerem	MARU	1:12.55
3. Minija Pääslane	Ilves	1:13.06

D45 4610 m 11 KP

1. Gea Rennel	KEK RSK	48.51
2. Niina Karnit	SRD	56.08
3. Aili Laanjõe	Kobras	59.11

D55 3609 m 10 KP

1. Anu Saue	HOK	37.18
2. Hille Tasa	Tammed	38.44
3. Virve Orav	Tammed	41.22

H16 5410 m 16 KP

1. Kenny Kivikas	Ilves	38.40
2. Lauri Sild	Võru	39.36
3. Erki Pellja	JOKA	42.19

H18 7690 m 18 KP

1. Jaagup Truusalu	Kape	58.35
2. Priit Randman	Rakv	1:00.20
3. Timo Sild	Võru	1:00.58

H20 8460 m 16 KP

1. Markus Puusepp	Võru	51.26
2. Mihkel Järveoja	Kobras	54.25
3. Martin Simpson	Kobras	55.33

H21 10279 m 23 KP

1. Rain Eensaar	Kobras	1:03.22
2. Marek Nõmm	Tammed	1:05.18
3. Sander Vaher	Kobras	1:05.24

H35 8460 m 16 KP

1. Neeme Loorits	Kape	59.26
2. Mart Ostra	MARU	1:03.47
3. Paavo Rõigas	Peko	1:09.13

H40 7690 m 18 KP

1. Toomas Mast	HOK	1:01.17
2. Priit Överus	Mercury	1:10.11
3. Toomas Tarve	Kobras	1:14.56

H45 6269 m 15 KP

1. Jaanus Reha	Koop	49.08
2. Maido Kaljur	Orvand	51.18
3. Rein Rooni	Orvand	52.30

H50 5410 m 16 KP

1. Udo Lüüs	Ilves	56.55
2. Harry Veide	LUS	57.40
3. Tõnu Taal	JOKA	58.31

H55 4610 m 11 KP

1. Johannes Tasa	Tammed	36.12
2. Rein Unt	TON	44.12
3. Mati Pilt	PV SKK	53.59

H60 4320 m 12 KP

1. Mati Poom	TON	43.45
2. Ülo Vainura	Tammed	45.41
3. Peep Koppel	Koop	47.02

H65 3990 m 12 KP

1. Kalju Tilk	Orion	45.45
2. Jaan Orav	TON	59.02
3. Riho Kilp	Tammed	1:03.05

Võistlusklass: H45,
Klubi: Harju KEK RSK,
Sünniaeg: 15.sept.1960,
Elukoht: Keila,
Perekond: abielus, 3 last

Haridus, amet, töökoht:

Olen lõpetanud 1983. aastal Tartu Ülikooli geoloogiaosakonna, kaitsnud magistritöö teemal "Uraan Eesti diktüoneemakildas" (1993). Oma tööelu saan jagada kaheks – 14 aastat geoloogina Eesti Geoloogiakeskuses ning 9 aastat konsultandina oma firmas (OÜ Dereevos).

Eduard Pukkonen

Milles seisneb Sinu töö?

Kõige lihtsam oleks vastata, et istun päev otsa arvuti taga ja teen kaarte. Tegemist on üldplaneeringu, mitmesuguste teemaplaneeringute, keskkonnaprojektide jpt kaartidega, kus on vajalik nii planeeringualane teadmine, kui ka oskus luua ja kasutada ruumi- ehk GIS-andmebaase (GIS – geograafiline informatsioonisüsteem).

Planeeringuprojektide käivitamisel tuleb sageli käia omavalitsustes, suhelda palju omavalitsuse juhtide, kohalike ettevõtjate ja elanikega. Ennekõike pean endale selgeks tegema planeeritava piirkonna väärtused, maakasutust piiravad tingimused, probleemid ja arenguvõimalused. Tuleb leida tasakaal maakasutuse avaliku ja erahuvi vahel. Näiteks soovib maaomanik linnapargis asuvat kinnistut välja arendada või maha müüa elamumaana (sest see toob kõige rohkem tulu), ei saa seda avalikkuse huvides ometi lubada, kuna ümbruskonna inimesed vajavad pargiala jalutamiseks, puhkamiseks. Selline vajadus ei pruugi olla oluline praegu, kuid aastate pärast tekib kindlasti ja seda vajadust tulekski ette näha.

Sinu seos orienteerumisega (enne, nüüd, tulevikus)?

See oli kas 1971. või 1972. aastal, kui Tartu 5. Keskkooli tuli Arvo Kivikas ja alustas orienteerumistreeningutega. Mäletan, kui pidime Vapramäel üheskoos suunarada läbima. Miskipärast tegin seda omapäi, edukalt, kuid pärast selgus, et punkte tuleb võtta ikka kindla järjekorra, mitte optimaalseima teekonna järgi. Rohkem treeninguid ei mäleta.

Edasi tulid neljapäevakud, kus ma oma elu esimese võistluse Vana-Kuustes võitsin. See jook on detailselt siiani meeles. Kui koolis alustati uuesti orienteerumistreeninguga (õp. Kersti Vinki (?) eestvedamisel), siis oli seal nii palju huvilisi, et otsustasin mitte minna. Kahju. Sellest seltskonnast tuli vist päris palju o-tippe.

Vahepealsetel aastatel käisin orienteerumas harva, ülikooli lõpus pöörasin ära pikamaajooksu usku ja lõhkusin ennast niivõrd, et ülekurnatuse tõttu lõpetasin haiglas uuringutega. Siiski tegin ka haiglas olles 20 km-seid jooksuotsi. Ülim rumalus.

Nõ päris orienteerumine algas kuus aastat tagasi, kui läksin Harju KEK RSK klubisse,

kus oli ees palju tuttavaid geolooge. Eks nad olid mind juba varem kutsunud, kuid senini ei tahtnud jooksmist orienteerumise vastu vahetada. Sellest ajast on olnud lihtne/mu-gav/odav tõelistel o-võistlustel käia.

Praegu võtab orienteerumisega seotud tegevus päris palju aega, vist liigagi. Pere ja sõbrad planeerivad üritusi o-kalendri järgi ... Aga orienteerumishuvi on tulemuste paranedes pidevalt kasvanud, nüüd on eesmärgiks tiitlivõistluse võit.

Hobid (lisaks orienteerumisele)?

Hobid ja ühiskondlikke kohustusi olen pidevalt vähendanud, kuid jätkuvalt olen kiindunud mägedesse. Kui aasta jooksul mägitaval ei käi, siis midagi jääb puudu. Võib-olla Pikasilla-laadsed seiklusspordiüritused võivad mägede emotsioone asendada, kuid neid peab siis palju olema.

Kuu aega tagasi tulime Alpidest mägitaval, kus võtsime grupi peale neli ilusat mäetippu. Orienteerujad Mart Kainel (H60) ja Jaan Ainel (H45) käisid Matterhorni tipus, teised üritasid samal ajal tõusta Mont

Blancile. Sealt kaks uudist – halb ja hea. Halb on see, et otse minu peale tuli väga võimas kivivaring ja hea see, et vaatamata kõigele saan jätkuvalt orienteeruda.

Kuid minu matkadest leiab infot ka internetist, Alpid 2006 veebileht on veel tegemisel.

Kuidas suhtutakse Sinu töökohas orienteerumisse, palju sellest teatakse?

Oma hobidest kipun ikka rääkima, seega kannatavad paljud kolleegid ja lähedased o-ajuloputuse all. Kuid koostööpartnerite OÜ E-Konsulti ja OÜ Est-Konsulti kolleegide hulgas on päris mitu orienteerumishuvilist. Seega mõttekaaslasid leidub.

Suurimad elamused seoses orienteerumisega?

mulle muinasjutt jänesest ja siilist, nende võidujooksust...

Aga meeles on ka 1972. aasta neljapäevak Elvas Vaikse järve ääres, kust otsin ilusa lepatriinuga orienteerumismärgi, mistõttu jäi rongipiletist mõni kopikas puudu ja pidin 11 aastase poisina 29 km koju Tartusse kõmpima.

Suurimad elamused/saavutused seoses tööeluga?

Magistrikraadi kaitsmine 1993. aastal. Digitaalkartograafia ja GIS-töökeskonna loomine Eesti Geoloogiakeskuses, geoloogiliste kaartide ja ruumandmebaaside tootmine 1995-1997. Keila linna strateegilise planeerimise projekti juhtimine 1998-1999. Sõmeru valla üldplaneeringu, GIS-andmebaaside ja esimese planeeringute GIS-kaardiserveri loomine koostöös AS Eesti Kaardikeskusega 2002.

Mitmel inimesel see juba käib, kuid mõte on hea, peab soovitama.

Kas seiklussport on orienteerujate taimelava või hoopis "tõelise" orienteerumise vähi-käik?

Seni, kuni seiklusspordiüritusi teevad orienteerujad ja orienteerumisoskus ning vajadus piisavalt suur, aitab see kindlasti laiendada päevaku-orienteerumise kandepinda.

Mida võtaksid kaasa üksikule saarele?

Kui valida oleks kolm asja, siis ellujäämiseks on vajalik üks hea nuga koos korgitseriga, et tormi poolt randa uhutud konserve ja veinipudeleid avada. Kindlasti

Kui kirjanik Mart Kivastikult küsiti tema suurima elamuse kohta, ei olnud see minu üllatuseks seotud kirjandusega, vaid hoopis lapsepõlves Tartu Tamme jalgpallimeeskonnas löödud otsustava väravaga. Jalgpallis on ka minul sarnaseid hetki olnud (samuti Tamme meeskonnas, aga natuke varem), kuid orienteerumises on päris bingo veel saavutamata.

Ülimalt magus oli võita Eesti sprindimeistril Rene Ottessoni eelmisel aastal Tarmaku üks-ühele sprindivõistlusel, kus mul õnnestus kõik suurepäraselt, Rene aga hoidis jõudu finaalsiks. Kui nägin Rene silmi finišile lähenemas, ja mina ammu kohal, siis meenus

Kas Sinu igapäevatöös ja orienteerumises võib leida ka ühiseid jooni?

Võib küll! Kord sarnaneb töö suundorienteerumisega (sissetöötatud projektid), kord valikorienteerumisega (projekti lõpptulemus on enam-vähem teada, aga tegevuste järjekord varieerub), kuid leidub ka ekstreemsust, nagu tundmatus kohas mudasse hüppamine.

Kui Sinu firmasse/töökohta tellida Orienteeruja, kas see leiaks lugejaid?

võtaksin kaasa jooksutossud, aeroobset töövõimet tahaks hea enesetunde säilitamiseks ka saarel hoida.

Ja toitu vaimule, konteiner raamatute-ga näiteks, mille laseks komplekteerida oma abikaasal. Kui saab kaasa võtta vaid ühe raamatu, siis peaks see olema hästi paks, sisutihe ning pakkuma palju mõtlemisainet. Selline, mida kodus ei jõua lugeda. Piibel, näiteks.

Küsis Maret Vaher

ESIMENE MÄRGE

ARMO HIIE

29. juuli 2006. Õhtu. Nõva metskonna juurde kogunetakse. Märkele. Esimesele suvisele märkele. Midagi uudset on teoksil. Luidetega rannamännik ootab orienteerujaid.

Kõik on nagu võistlustel – loosimine, rajainfo, start-finiš. Uudne on vaid formaat – see on märkeorienteerumine ja torgata tuleb! Ja torgatakse kaarti. Võistluskeskuses uurib keegi veel stardi eel reegleid. Pidavat laskeorienteerumisest võetud olema.

Ja 42 julget on stardis, kümme vähem kui registreerus, üks ole kuuma ja päevase võistluse tagajärg miks rohkem pole. Täksi kaart on. Nõva keskusest puhkerannani ja veidi ka Rannaküla poole. Mõõt on veidi ebaharilik, üks viietuhandele.

Rada keerutab metsavahel. Tähistust mööda tuleb joosta. Kollase kilega märgitud kohtades määratakse KP asukohta. Trahvi saab valesti torkamise eest. Vanemad tegijad

teavad märget suusaorienteerumisest. Kunagi oli. Näib et osalejad on rahul toimuvaga. Jälle üks uus ja põnev võistlusala juures.

Tulemused:

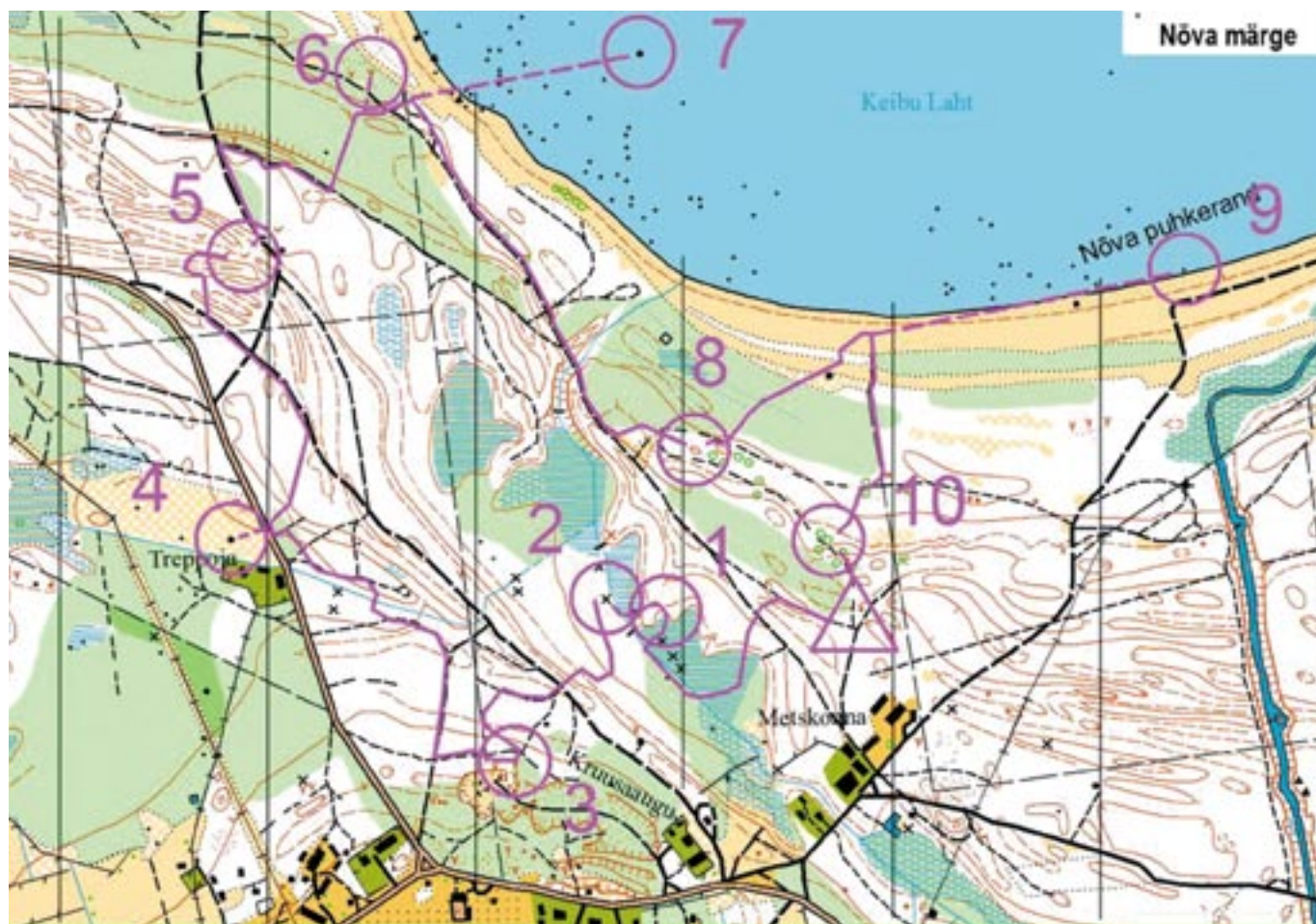
D 3500 m 10 KP

1. Elo Saue	Ilves	39.54 (6)
2. Kirti Rebane	Tammed	50.42 (24)
3. Triinu Vask	Ilves	1:01.52 (24)
4. Triinu Rooni	Orvand	1:04.56 (12)
5. Mariann Sulg	Orvand	1:05.49 (14)
6. Marilin Sulg	Orvand	1:06.08 (17)

H 3500 m 10 KP

1. Kristo Heinmann	Ilves	37.53 (8)
2. Tõnu Ilves	Kape	41.56 (6)
3. Toivo Saue	HOK	45.26 (13)
4. Lauri Lahtmäe	Kape	48.04 (19)
5. Jaan Tarmak	JOKA	49.21 (21)
6. Lauri Olli	LSF PT	49.36 (19)

Kasutan võimalust ja soovin võistluse korraldajana avalikult tänada kõiki kapekaid ja teisi asjaosalisi, kes aitasid kaasa Peraküla 2006 märkeorienteerumise võistluse – esimese sarnase Eestis toimunu – õnnestumisele, eriti aga Lauri Lahtmäed, kes oli idee kaasaautor, et selline võistlus teha just Nõval ja aitas kaartide trükkimisel ning väga korralike auhindade soetamisel, Meelis Zimmermanni, kes aitas kaardi digiteostuse juures, Uve Nummertit, kes sisestas märke tulemusi ja tegi protokollid, Arne Kivistikku - Peraküla 2006 võistluse “peremeest”!

KAARDIREVOLUTSIOON

- kas oli või polnudki?

Kuuekümnendate lõpus ja seitsmekümnendate alguses Eesti orienteerumiselus toimunud muutuste seletamiseks võttis kaardirevolutsiooni mõiste tagantjärele kasutusele Arne Kivistik. Sellal peeti meil orienteerumiskaardi ümber suuri diskussioone ja siis muutus kaardi sisu ise suuresti. Seetõttu teises ka orienteerujate käitumine maastiku ja kaardi sobitamisel.

VELLO VIIRSAU

Hiljem on leidunud ka kahtlejaid, kas aastatel 1969-1970 toimunud sündmuse on ikka õige nimetada kaardirevolutsiooniks, selle asemel on pakutud (kaardi?)evolutsiooni mõistet. ÕS defineerib: revolutsioon = põhjalik muutus, ümberkujundus; evolutsioon = pikaldane arenemine. Niisiis pole nende ajalooliste ümberkujunduste kui nähtuste kohta alati ühesugust arusaama olnud.

Uurime asja kolme teeneka mehe käest, kes alustasid orienteerumisega juba 1957, tegid kuuekümnendatel palju radasid ning aastatel 1969-1970 olid rajameistriks mitme olulise võistluse ja kaardi juures. Need mehed on Ilmar Kask (EMV Kuigatsis), Heino Mardiste (talvised üleliidulised esivõistlused Valgjärvel) ning Tõnu Raid (Eesti-Leningradi matš Rutumäel ja auhinnavõistlus Läsna).

Tartu ülikooli kaua-aegne geograafiaõppejõud Heino Mardiste arvab kaardirevolutsiooni mõiste kasutamist: „Iga asja klassifitseerimine on raske. Täpselt piiritlemata arengus, kus üks periood läheb teiseks üle, on teatud subjektiivsus asjade paikapanemisel alati olnud.

Kaartide parandamine algas aegamisi. Kui võrdleme perioode Eesti orienteerumiskaartide arengus, jättes vahele tühja koha, on vahe hästi suur. Mina ei kasutaks nähtuse kohta, mille sisu on kõigile ühtemoodi arusaadav, sellist mõistet, millest erinevalt aru saadakse. See on filosoofiline küsimus – mis asi on revolutsioon? Kui revolutsioon on mingi asja juurutamine ja täiesti uue asjaga pihthakkamine, vana kõrvaleheitmine, on see üks tähendus. Teine asi on pidev areng. Meil võiks nimetada – suur muutus, suur hüpe (nagu Hiinas), murrang. Ma ei ole ka vastu, kui nimetada kaardirevolutsiooniks.“

Orienteerumisfilosoof Ilmar Kask (pildil) lisab omalt poolt: „Iga nähtuse nimetus on kokkuleppeline asi. Kaardirevolutsiooni mõiste tuli kasutusele tagantjärele. Kui revolutsiooni võtta ühekordse pöördelise

sündmusena, siis selles otseses tähenduses meil kaardirevolutsiooni ei olnud, aga ülekantud tähenduses võib seda sõna kasutada.“

Elukutselise kaardispetsialisti Tõnu Raidi arvamus: „Loomulikult tähendab see kokkulepet, kuidas mingit nähtust nimetada. Heino Mardiste seletus selle muutuse kohta on igati pädev ja asjakohane. Minu arust oli hüpe just arusaamise kaartide parandamise vajaduse kohta üsna järsk. Kapitaalselt parandatud kaartide hulk lühikesel ajaperioodil oli suur, võistlejatel tekkis võimalus kaarti näha sootuks uuest vaatenurgast ja seetõttu arvan, et võib küll kaardirevolutsiooni mõistet kasutada.“

Kaardirevolutsiooni eesmärgiks oli võtta ka Eestis kasutusele Põhjamaades kehtestatud reeglid ja luua neile reeglitele vastavaid kaarte ka meil. Omavahelistes aruteludes on isegi oletatud, et Aruja o-jooks kuuekümnendate alguses aimeliste kaartidega oli midagi teiselaadilist kui Tasa-Kivika orienteerumine seitsmekümnendate täpsete kaartidega (kas sisuliselt ka teine spordiala?). Aastakümnete jooksul oli orienteerumise suundumus – kaardiga mõnusalts metsas matkamine muuta paarteist minutit kuni tund-poolteist kestvaks maksimaalseks ja kiireks pingutuseks. Kõigile muutus ei meeldinud: „See pole enam orienteerumine, vaid kapak mööda metsi!“

Samas oleme tänapäeval jõudnud spiraali mööda alguse juurde tagasi aega, kus metsas oldi kümneid tunde. Ent hoopis uuel tasandil – nagu rakenduslik matkamine kaugetel viiekümnendatel, köidab noori tänapäeval matkamise-laadiline füüsiliselt raske liikumine kaartidega looduses – pikki tunde kestev rogain, läbi teedeta metsade ja üle jõgede ööpäevaringne seiklussport, adrenaliini vallandavad Erna retk ja Utria dessant ...

Kaartide täpsustamise algus Eestis

Kuuekümnendate aeg oli Eesti orienteerumises segaduste periood. Enamasti polnud teada, milline kaart võistlusel ees ootab. Nii kõrvaldas mõni rajameister kaardilt seal olevaid talusid ja metsasihte, et orienteerumist raskemaks ja huvitavamaks teha, teine joonistas puuduvaid objekte juurde, et luua kõigile võrdseid tingimusi. Sellel perioodil esile kerkinud erinevate mõttelaadide kohta on Arne Kivistik mõõnund, et vastukaaluks kaartide vaesestamisele (mis viis paratamatult juhuslikkuse osa tõusule) esindas vastupidist tendentsi Rein Välba – ta parandas mõnel kaardil teid ja kõlvikupiire. Kaartide täpsustamise algust on Rein Välba (pildil) ise dateerinud: „Kõige esimene kaart, mida ma maastikul täpsustasin, oli 11.02.1962

Lehtses Tallinna MV märkes. Lehtses puudus kaardil turbaraba raudtee – ilma sellela polnud midagi peale hakata. Parandasin ka suusatrassil silma hakanud muud erinevused.“

Rain Lahtmets, kes 1964. aasta kevadel oli Otepääl korraldanud esimese rajameistrite seminari, tões tookord: „Rajameister ei tohi võistluskaardilt midagi ära jätta. Vastupidi – ta peab püüdma kaarti täiendada.“

Üheks verstaapostiks Eesti orienteerumiskaartide arengus ja parandatud täpsete kaartide mõttelaadi propageerimises on peetud 1965. aastal Madis Aruja ja Tõnu Raidi Kes keda? kaarti ning rada Siimustis. Nad suurendasid sõjaeelset 1:50 000 topokaarti kaks korda ja parandasid saadud 1:25 000 kaardil vahepealse kolmekümne aasta jooksul toimunud muutused punkt- ja pindorientiiride osas. Reljeefi nad ei puutunud, teeradasid kaardile ei kandnud. Tehtust kirjutasid nad ajakirjanduses, kus propageerisid ka kaartide parandamise vajadust.

Tänapäevases vaatevinklist hindab Tõnu Raid: „Tegelikult midagi väga olulist korda ei saadetud, meie oskused olid lihtsalt küündimatud“, tagantjärele arvab ta tehtu vaid „kukekete kiremiseks“. Kuid tookordses kontekstis olid Siimusti kaart ja tollaste rajameistrite poolt kirjutatu olulised. Esmakordselt oli sõnastatud orienteerumiskaartide korrigeerimise paratamatus ning analüüsitud selle resultate.

Kui järgmisel kevadel Tõnu Raid (pildil) võitis Soome rahvusvahelised rajameistrivõistlused, siis hindas Sven Veldre seda ka kaartide aspektist: „Eestisse toodi 1960. aastate keskel Soomest korralikke orienteerumiskaarte, meie orienteerujad osalesid Soome rahvusvahelistel rajameistrivõistlustel ja löid need kinni. Midagi jäi nendest kaartidest külge ka.“

Kaardidel olevat reljeefi meil algselt ei parandatud, kuid esimesi katseid seda teha meenutas Rein Välba: „Paljud olid veendunud, et kaardil olevat reljeefi silmamõõduliselt korrigeerida ei tohi. Minu esimene reljeefi korrektuur Eestis oli (teiselt aluskaardilt – tavaliselt toll/verst ehk 1:42 000 – reljeefi pealekandmine ühes sobitamisega) 3.09.1966 öisel EMMI Valgjärvel koos Sven Veldrega.“

Kuuekümnendatel aastatel agaralt nii Eestis kui ka suurel Venemaal ise radu teinud ja kaartide parandamist propageerinud Rein Välba analüüsis 1967. aasta töid: „Tänavune, 1967. aasta, oli minu arvates kaartide kvaliteedi tõstmisel murranguline. Kõikide võistluste kaardid korrigeeriti seninägematus mahus. Enamik rajameistrite käsutuses olnud ajast kulutati täpsete kaartide hankimisele ja viimaste korrigeerimisele. Kaartidele püüti kanda iga väiksemgi teerajake, iga raiesmikulapike. Tohtu aeg kulutati sellega seoses olevale tehnilisele tööle – algmaterjalide pildistamine, koopiade valmistamine suures mõõtkavas ja nende mitmekordne kalkeerimine, fotokaartide valmistamine.“ Tänapäeva vaatevinklist ei toonud see kõik aga veel kaasa murrangut orienteerujate ja rajameistrite põhilistes arusaamades.

Rein Välba väitel oli esimeseks üle terve kaardipinna korrigeeritud kaardiks Eestis 1967. aasta suvel Eesti–Soome maavõistluseks Mustla-Nõmmel tehtu. Varem oli kaarte valikuliselt parandatud üksnes KP-de ümbruses ning võistlejate oletatavates liikumiskoridorides. Samal, 1967. aastal oli Välba äärmiselt produktiivne. Koos oma alaliste koostööpartnerite Hugo Tartlani, Uno Dorbeki ja Erich Suvi ning mitmete teiste tookordsete abilisega (Toivo Kotov, Uno Semper, Voldemar Tasa ja Mati Toom) oli ta veel oluliselt korrigeerinud kaarte suvel toimunud Burevestniku üleliidulisteks võistlusteks Värskas ning sügisel peetud

Eesti MV-ks Antsla ja Kaika vahelisel kuppelmaastikul.

Esimest korda said Eesti orienteerujad aimu, õigest kaartide tegemisest siis, kui 1967. aasta suvel käis Eesti–Soome maavõistluse kaarti ja rada kontrollimas kohale kutsutud Soome OL vaneminspektor Heikki Wollsten (pildil paremal, vasakul Rein Välba). Ta uuris ka rajameistrite töötingimusi Eestis ja soovitas igaks võistluseks (mitte ainult Eesti–Soome maavõistluseks!) kaarte mitme mehe jõul hakata parandama, olgugi see aega ja vaeva nõudev. Tema sõnul ilma sellise tööta orienteerumine Eestis ei arene. Sama aasta sügisel pidas ta Tallinnas Eesti orienteerujatele temale omases elegantses stiilis ja rohkete näidetega loengu – temalt kuuludud õpetussõnad avaldasid olulist mõju meie orienteerujate mõttelaadile.

Eesti orienteerujad said korralikul, parandatud kaardil joosta 1967. aasta augustis Moskva lähedal Arbuzovo ovraagi-maastikul Eesti-Moskva matsil. Selle võistluse jaoks oli Moskva rajameistrite brigaad Viktor Aljošini eestvõttel valmistanud kaardi, millele võistlusjärgses kommentaaris Tõnu Raid andis äärmiselt kiitva hinnangu.

Samal sügisel, 1967. aasta septembri keskel, oli Rein Välba paarajameistriks Gorkis (praegu Nižni Novgorod) peetud üleliidulistel esivõistlustel. Just selle võistluse ajal räägiti olulisust orienteerumise arengule on Rein Välba hiljem rõhutanud: „Gorkis peetud 1967. aasta üleliiduliste võistluste järel õnnestus Moskva ülemustele selgeks teha, et on vaja spetsiaalseid, orienteerumise jaoks tehtud kaarte. Ja et nende koostamiseks ei piisa võistluste eelsest paarist nädalast.“

Eesti suunameistrite võistluste kaartide parandamist on meenutanud samuti Hugo Tartlan (Krüüdneri, 1966) ja Anne Limak-Palge (Paluveski, 1968), samast ajast on mõnigi meenutus veel, sest kaartide parandamise katseid tehti mitmel pool mujalgi Eestis. Kuid kuni 1969. aastani ei toimunud meil orienteerumiskaartide massilist korrigeerimist. Nüüd oli aeg sellekski küpsenud. Mis sai edasi?

Kaardirevolutsiooni põhjustest mõnede järeldustega

Meie kauaaegne orienteerumisanalüütik ja -publitsist Arne Kivistik kirjutas 1969. aastal: „Mullu jõudsid meie vabariigi orienteerujad Tšehhoslovakkia, Ungari ja Bulgaaria järel välja ka Soome ning Rootsi. Käesolev, Eesti orienteerumise kümnes ehk juubeliaasta kujunes lausa plahvatuslikuks. Milles on asi? Aastaid arenes ning küpses Eesti orienteerumine oma pinnast ning elumahladest. Aga jalgratta uuesti leiutamine võtab rohkem aega kui naabreilt ratta toomine.“

Solvallas (Soomes) saime näha MM-võistlusteks rajatud harjutus-poluooni, mida isegi maailma paremiku kuuluv kaardilugeja Juhani Salmenkylä kiitis. Värvikaardile oli kantud viimane kui üks paljaskalju, kivirahn, sooke, kungas, jalgrada. Kaardi täpsus oli 98%.

Il MM-võistluste radu Linköpingis (Rootsi) nägid mullu T. Raid, R. Välba, H. Vogt ja T. Kerem. Sealsete kaartide täpsustamiseks kulutas rajameister neli aastat. Kaart sai nii täpne, et ainult üks võistleja ohkas: kõrgusjoon oli pool millimeetrit nihkunud ja ta pidi teise pöõsa tagant minema, mispärast kaotas asjatult 10 sekundit! Selgus, et ainult väga täpsed kaardid ja nõudlikult valitud rajad viivad orienteerumistaset edasi.

Eesti keeles ilmusid kolmel korral ka rahvusvahelised orienteerumisradade valmistamise juhised (teiste NSV Liidu rahvaste keeltes neid ilmunud veel ei ole). Kui siia lisada meie

orienteerujate entusiasm, on 1969. aasta plahvatuse laeng kaalukas.

Ka meil hakati täpseid kaarte koostama. Et Eestis pole rohkelt kaljurahne ega suuri kive, kanti nende asemel kaardile loomaurud, sipelgapesad, ulukisõimed jm pisiobjektid. Isegi suuremaid pommiäuke on hakatud kaardistama.“

Hiljem on Arne Kivistik resümeerinud: „See tõi 1969. aastal kaasa nähtuse, mida võiks nimetada kaardirevolutsiooniks. Rajameistrid hakkasid kaarte kõigi maastikuelementide osas parandama, kaardid muutusid detailrikkamaks. Välitööde materjale hakati suurendama mõõtkavasse 1:10 000.“

Lõuna-Eestis oli asja algatajaks Arne Kivistik ise, kes hakkas 1968. aasta sügisel ja 1969. aasta kevadel soovijatele jagama aluskaarte korrigeerimiseks. Ja soovijaid leidis hulgi. Samuti avaldas Kivistik ajakirjanduses mitmeid kirjutisi kaartide korrigeerimise teemadel: „Otse härjal sarvist haarasid Tartu rajameistrid, asudes ulatuslikule orienteerumiskaartide täpsustamisele. Ainult nii sai valmistada senisest nõudlikumaid võistlusradu, kus tormamise asemel tõusis esikohale täpsusorienteerumine. Uue rajakooli suurprooviks kujunesid Tartu 1969. aasta lahtised meistrivõistlused Liival. Rajameistriks oli mullu Soomes parimaks Eesti tehnikaorienteerujaks tunnustatud 18aastane Arvo Kivikas. Poole aasta kestel valmistas ta orientiiriderikkal, soome tüüpi maastikul korraliku täpsusetappidega raja. Raske on ennustada, kas selline rajatüüp Eestis läbi lööb. Senise Eesti 10aastase orienteerumisajaloo radadest oli see kindlasti kõige nõudlikum. Ja ühtlasi kinnituseks, et põhjamaade tüüpi tehnikaradu on võimalik rajada ka meie maastikule.“

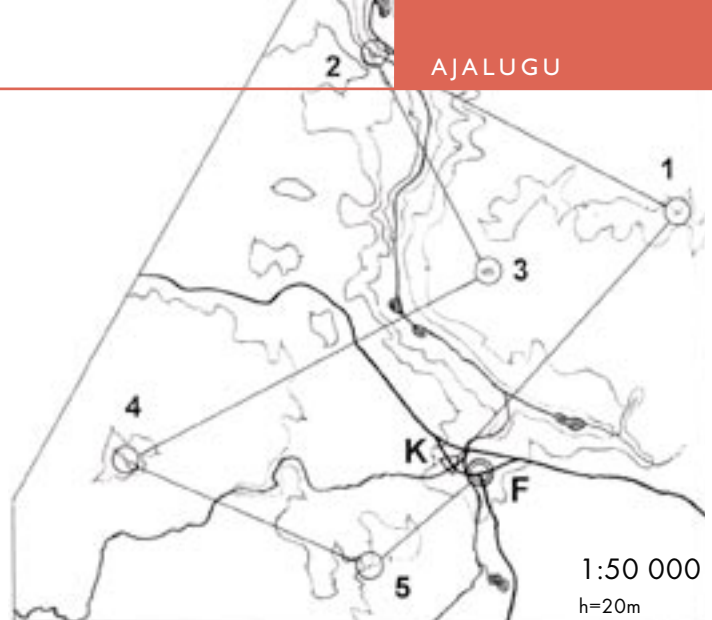
Esimene, üle kogu kaardipinna ja kõikide maastikuelementide osas (ka reljeef) korrigeeritud must-valge 1:25 000 fotokaart valmiski 1969. aasta mais Tartu meistrivõistlusteks Liivale. Rajameister Arvo Kivikas oli aluskaardina kasutanud vene sõjaväe topot 1:25 000 ja varasemaid tolle piirkonna o-kaarte, kuid ise kogu maastiku läbi käinud ning hulgaliselt parandusi kaardile kandnud. Kaart ja sellele planeeritud paljude KP-dega rada nõudis teistsugust orienteerumistili, hoolikat kaardilugemist ja kutsus paljudes orienteerujates esile šoki.

Ilmar Kask on sõnastanud oma arvamuse uut tüüpi kaardi kohta niisugusena: „Noored mehed on alati natuke kärejad olnud, tahavad et asi liikuma hakkaks, siis tuleb teinekord kõvemini ütelda. See käib asja juurde. Kivika Liiva kaardil 1969 ma jooksin. Harjumatus – kaart ei läinud kokku võistlejate senise ettevalmistusega, nad ei olnud sellise täpse kaardi ja KP panemise stiili peale end häälestanud. Kui esimest-teist punkti kohe kätte ei saanud, ajas närvi, ekselda tuli kümneid minuiteid.“ Samas aga lausus kaardi kohta naisteklasi võitja Milvi Pajuste (Kivistik), et ta oli tõeliselt hämmeldunud, sest kõik, mis oli looduses, see leidis ka kaardil, ning kõik, mis oli kaardil, oli olemas ka looduses.

Siinkohal on paras aeg teha võrdlus varasemate kaartide-radadega. Nii oli 1964. aastal Haanjas peetud Balti matšil ja kaks aastat hiljem Uue-Saalusel Eesti–Moskva matšil meestel 7 KP-ga rajad. Väikseima KP-de arvuga täispika meeste raja valmistasid 1968. aasta oktoobris Eesti–Läti maavõistluseks Rain ja Maire Lahtmets Kütiorgu, seal oli vaid 5 KP-d (vt skeemi). Aga ainult poole aasta pärast Liival jooksid mehed 18 KP-ga rajal (vt skeemi). Järgmisel aastal – Balti turneel 1970 Liival – olid meestel juba 26 ja 28 KP-ga rajad, Avo Saue suutis samal sügisel Pukas EMV maratonorienteerumise rajale panna koguni 35 KP-d!

Kütiorus oli etappide pikkus 1,0–2,8 km, pool aastat hiljem Liival vaid 0,2–1,9 km (kui jätta kõrvale kaks üle Konsu jõe ja läbi soo kulgevat etappi – siis ainult 0,2–0,9 km). Võistlejate orienteerumiskiis paratamatult pidi muutuma.

Varem oli eesmärk võistlejatele pakkuda soomlaste eeskujul vähest KP-dega rajal peamiselt teevalikut. Ustav Mikelsaar oli sõnastanud

Kütioru 1968 aastal (kaarti on vähendatud)

taolise kreodo: „Milleks võtab rajameister endale sellise tarbetu ja tänamatu riski, et võistlejad hakkaksid hiljem arutama – kas KP oli õiges paigas või mitte? Templijälje võtmine KP-st on ainult vormitaitmine, õigel rajal otsustatakse tulemus kontrollpunktide vahel.“

Nüüd, 1969. aastal, kui oli hakatud kaarti täpsustama ja häid punktianeku kohti tekkis äkitselt äärmiselt palju, ei suutnud rajameistrid vastu seista kiusatusele panna rohkem KP-sid. Orienteerumine läks meil üle Rootsi-Norra rajakoolile – pandi palju kontrollpunkte ning esiplaanile tõusis kaardilugemine ja täppisorienteerumine. Pärast 1968. aasta MM-võistlusi ilmusid ka Eestis 18 ja rohkema KP-ga rajad. Kaartide ulatuslik täpsustamine suurenes tööde maht sedavõrd, et kaartide pindalad vähenesid 4-5 km² suuruseks. Seetõttu muutusid ka etapid imelühikeseks, pikemad etapid ja teevaliku osa hakkasid kaduma. Arne Kivistik täheldas: kuni 400 m pikkusi etappe läbitakse otse, otsustav teevalik saab tekkida alles pikematel, kui 700 m etappidel. Orienteerumine vaesustus ja muutus üheülbaliseks.

Samas tekkis orienteerumises täiesti uus nähtus – kui ühte kaarti hakkas parandama mitu meest, oli ühel ja samal kaardil ka mitu erineva käekirja ja parandustasemega kaardiosa. Sellega olid hädas 1969. aasta üleliidulistel võistlustel Brjanskis inspektoriteks olnud Rein Välba ja Rain Lahtmets. Seal oli kaarti joonistanud 15 meest, kusjuures üks pani peale mäed, teine kõlvikud, kolmas ainult augud (aga kahe augu vahele oli joonistatud mägi). Seejuures oli kaart detailides ülimalt täpne.

Arne Kivistik on iseloomustanud neil aastail toimunud totaalset üleminekut nii: „Vana tehnikaga, üldorienteerumistehnikaga seal edasi liikuda oli üks väga vaevaline asi, võimalik ta muidugi oli. Eriti nendel, kes olid vana tehnikaga edukad olnud, oli suuri raskusi. Üleminek ühest tehnikast teise polnud ümberõpitav ühe aastaga, selleks läks kaks-kolm aastat. Teistel, kes alles sel ajal tippu jõudsid, oli tõenäoselt kergem.“ Sellega on seletatav ka 19-20aastaste Johannes Tasa ja Arvo Kivika kiire edu.

Eestis oli kaartide parandajaks ja täpsete orienteerumiskaartide idee propageerijaks ning praktiliseks elluviijaks pikkade aastate vältel olnud meie tollane suurim autoriteet Rein Välba. Lõuna-Eestis hakkas kaardirevolutsiooni propageerima ja praktilisi töid korraldama Arne Kivistik. Kuid Kivistik on kurtunud, et temal jäi kaartide korrallikuks joonistamiseks puudu just teoreetilisest baasist: „Mul ei olnud geograafilist või maamöödualist haridust, mis oleks andnud maastikust tervikliku nägemuse. Mul olid ainult orienteeruja arvamused kaardist, mõtted sellest, kuidas kaart fragmenditi peaks välja nägema.“ Tõnu Raidil oli vastav eriharidus ning tema tehtud kaardid olid seetõttu professionaalselt terviklikumad.

KOKKUVÕTTEKS

Samal, 1969. aastal hakkas liikuma ka korraliku reljefiga täpsemaid 1:10 000 topograafilisi aluskaarte. Rein Välba on nende kasutuselevõttu dateerinud: „Suuremastaapsete aluskaartide kasutamisel oli esimene katse 23. ja 24. augustil 1969 Ruilas peetud Eesti MV suund- ja teatevõistlus.“ Rajameistrid olid tookord Hugo Tartlan, Rein Alliste ja Rein Välba ise.

Tõnu Raidil valmisid järgmistel aastatel kaks väga head, peene reljefiga kaarti Läsna (1970) ja Kodasoo (1971) ümbruses.

Eesti o-kaartide arengut uurinud Arne Kivistik kirjutas oma väitekirjas: «Kaasaegseid o-kaarte valmistatakse ainult aluskaardi parandamise ja ümberjoonistamise teel. Osmo Niemelä (1969) märgib, et keskmiselt kulub 1 km² parandamiseks 5-15, lõpp-kalkeerimiseks 4 tundi. Rootsi ja 1974. a. MM-kaartide parandamisel kulutati 1 km² kohta 50-80 töötundi.

Eestis tehti o-kaartide parandamise esimesi katseid 1962. aastal. Ulatuslikumad korrigeeringud tehti aastatel 1966–1967, kõigi maastikuelementide osas alates 1969. aastast. Siis hakati täpsustama ka keeruka kujuga reljefivorme ning kasutama mõõdistamisinstrumente. 1970. aastast muutus Eestis o-kaartide parandamine valdavaks.”

Orienteerumiskaartide mõõtkava muutustest kirjutas Kivistik: ”Aastatel 1965-1970 oli rahvusvaheliseks mõõtkavaks 1:25 000. Hiljem mindi üle mõõtkavale 1:20 000. Tugevasti liigestatud aladel kasutatakse ka suuremaid mõõtkavu. Eesti esimene tippkaart mõõtkavas 1:20 000 tehti 1971. aastal, mõõtkavas 1:16 667 (1 km = 6 cm) – 1973. aastal.”

Täpsustame Arne Kivistiku poolt kirjapandut: esimesed võistlused korrigeeritud must-valge 1:20 000 kaardiga peeti Tartu-mail augustis 1971: laupäeval 14. augustil Kambja Köstrimägedes rajoonide karikavõistlus (kaart Vello Viirsalu - vt loo lõpus) ning pühapäeval 15. augustil Pranglis TRÜ GP (kaarditöö Arvo Kivikas jt). Idee – teha ka Eestis esimesed 1:20 000 kaardid – töid Soomest võistlusreisilt naasnud Jaan Miljan ning Arvo Kivikas, kes olid seal jooksnud 1:20 000 kaartidega. Esimene tippvõistlus korrigeeritud must-valge 1:16 667 fotokaardiga peeti 30. juunil 1973 Ruusmäel Eesti–Leningradi maavõistlusena (kaart Vello Viirsalu ja Arno Huik). Arne Kivistik on

lisanud samas: ”Mõõtkava suurenemise põhjuseks on kaardistatavate objektide arvu suurendamine ja vajadus parandada kaardi loetavust.“ Rain Lahtmetsa sõnul polnud o-kaartide mõõtkava suurendamine kaardirevolutsioonis sisuline muutus, vaid kaarditööst tulenev paratamatu tagajärg.

Järgnevatel aastatel jätkus hoogne tegevus – ilmus trükist Arne Kivistiku kirjutatud raamat Rajameistri õpik, organiseeriti heade, parandatud kaartidega mitmepäevajooksude sari Balti turnee läbi Leedu-Läti-Eesti Karjala kannasele välja, pandi käima orienteerumis-neljapäevakute sarjad ja EOF-i Grand Prix ...

Tõnu Raid on kaardirevolutsiooniga saavutatut hinnanud nii: „Kaardirevolutsiooni olulisemaks tulemuseks pean seda, et orienteerumisoskuste õpetamine muutus reaalseks ja konkreetseks – tekkis võimalus kaarti usaldada. Täpsele kaardile tuginedes sai võimalikuks õigeid orienteerumismõtteid õpetada algajale juba lapseeas alates. Järgmise kümnendi lõpul oli meil juba terve plejaad väga häid orienteerujaid (Uku Annus, Nikolai Järveoja, Anne Kiudorv, Arvo Kivikas, Jaan Miljan, Tiina-Mai Pärnik, Johannes Tasa, Marje Viirmann) ja seejärel juba rahvusvahelise klassiga võistlejaid (Küllil Kaljus, Maret Vaher, Sixten Sild, Ede Ümarik).

Selline asi sai võimalikuks tänu täpsete kaartide levikule ja arengule. Baasi oma oskustele said nad kõik meie suhteliselt lihtsatel maastikel. Kuid õigesti õpitud kaardi kasutamise oskused andsid võimaluse ka mujal, raskemates tingimustes end maksma panna.“

Kas uus kaardirevolutsioon?

Kui kaardirevolutsiooniga aastatel 1969-1970 püüdis Eesti orienteerumine rahvusvaheliselt tunnustatud normide ja kaartide poole, siis XXI sajandi alguses oli märgata tendentsi sellest eemalduda.

Seetõttu algatas aastatel 2003-2004 Johannes Tasa meil diskussiooni, mille sisuks oli Eesti kaardijoonistajate püüd kujutada kaartidel ülimalt väikesi detaile ning kasutada rahvusvaheliste normidele mittevastavaid kaardimärke, mistõttu kaartide loetavus drastiliselt halvenes. Diskuteeriti poolt ja vastu omavahel, interneti vahendusel, ka ajakiri Orienteeruja

avaldas artikleid (vt Nr 7 november 2003 Johannes Tasa; Nr 3 juuni/juuli 2004 Rain Lahtmets ja Tarvo Avaste). Tarvo Avaste mahutas probleemi lausesse: „... ei paista lõppu tulevat 40 aastat tagasi kaardirevolutsiooniga alanud konkursile „Kes joonistab maailma kõige detailirohkema kaardi?““ ning sundis Rain Lahtmetsa (pildil) irooniliselt küsima: „Kas on käes aeg uueks kaardirevolutsiooniks?“

Aga see pole enam allkirjutanu mõtiskluste teema.

■ Kambja 1971

NB! See on vaid minu isiklik nägemus asjast, mis ei pretendeeri faktide ega olukordade kirjeldamise absoluutsele tõe

PIKASILLA MUDALUGU

EDUARD PUKKONEN
Suprema, nr. 41

Start läks hästi, luurekäigul valitud kanuused küll ei saanud, kuid heas kohas paiknev samalaadne riistapuu õnnestus siiski ära haarata.

Pärast esimest lihtsat kanuupunkti (poi keset jõge) olime liidrite hulgas, kaugemal eespool sõitis Salomon, meie kohe Aventura ja ISC järel. Läheduses oli veel võistkondi, aga nende nimesid ei tea.

Teise punkti võtmiseks tuli teha rajavalik, milles nimetatud võistkondade orienteerujad olid üsna üksmeelsed – kanuu ette saata ja jooksupu võtta teine (või ka kolmas punkt). Meie plaan nägi pärast teist punkti poolsaare otsas kokku saada ja siis üle väikese lahe koos kolmandasse, nüüd juba legendaarsesse KP 33-e aerutada.

Üksiku talu juures hüppasimegi järjest kanuudest välja ja võtsime ebamäärase ortofoto järgi suuna otse itta. Nautisin turvalist positsiooni Heiti Hallikma ja Maret Vaheri järel. Mis seal ikka ise rabeleda, asjatundjad ju ees, ehkki esialgne plaan oli rohkem vasakult ehk lõunast minna, laiema vesisest alast ringiga mööda.

Läbi tavaliste võserike ja luhtade jõudis Heiti otse teise punkti juurde, mis oli nagu pidigi, teisel pool soist ala. Kuid see soine ala osutus järve umbes 15 m laiuseks mudaseks põhjaks, mis kuiva suve tagajärjel oli peaaegu veevaba. Heiti jäi korraks seisma, kõhkles vist, kuid Maret hüppas kohe sisse. Hetk hiljem paistis paksu muda seest vaid Maret peä ja ta nägi kõvasti vaeu, et kaldale saada. Miskipärast sobras ta veel kaua aega mudas, kaelani sees, kaldast (loe roostikust) 20 cm kaugusel, otsides vist midagi. Keegi teda ei aidanud ja abi ta ka ei palunud.

Mõtlesin oodata ja vaadata, mida rahvas teeb, sest kohale jõudis veel võistlejaid. Läksin natuke lõuna poole, aeg-ajalt puusadeni mudasse vajudes. Kõndida ei olnud enamasti võimalik, algas roomamine. Heiti läks varsti mudavälja ületama ja see vaatepilt ei tekitanud minus mitte mingisugust tahtmist talle järgneda. Pealegi oli mudavälja keskel natuke vesisem riba ja see tundus eriti ohtlikuna.

Otsustasin esialgse plaani teoks teha ja kõige hullemast kohast ringiga mööduda. Selja taga kuulsin vaikset kuid rasket sõna "Appi". See oli Heiti hääl, nii mulle tundus. Roomasime kellegagi kahekesi umbes 50 m lõunasse, kust sai suhteliselt ilusti (mudas roomates muidugi) teisele "kaldale". See "kallas" oli mudaaukudega roostik, kus jõuliselt roostikust läbi surudes ja aeg-ajalt end mudast välja tõmmates jõudsin ihaldatud punkti juurde. Punkti kõrval oli üks võistleja, kellest paistis muda seest välja pea ja üks käsi, millest ma siis kinni võtsin ja ta välja aitasin. Pärast punkti komposteerimist küsis kahe meetri kaugusel olev pea, et kas ma ei saaks teda mõne roikaga abistada. Ei saanud, sest ümberringi olid ainult kõrred. Nii ta minust sinna maha jäi.

Nüüd oleks plaani järgi pidanud selle mudavälja uuesti ületama, et võistkonnakaaslaste juurde jõuda. Seda loomulikult ükski võistleja ei teinud ja ainukeseks võimaluseks oli liikuda põhja suunas karjades tiimiliikeid endale appi. Kostis karjeid nagu "Sportland", "Aventura", "Randy" ja muidugi lõputult "Suprema". Kuid "valget kanuud" ei tulnud.

Ja minna oli päris raske, sest pidevalt vaheldus tihe pilliroog mudaväljadega, millest pidi

■ Rattaorienteerumise rada (A). Jooksuradadega kaarti vaata ajakirja tagakaanelt.

sama ja lootsin pärast paarikümnet meetrit tihedat roostikku KP kergelt ära võtta.

Kuid pilt, mis mulle KP 33 juures avanes, ületas kõik eelnenu. Punkt oli umbes 15 m kaugusel püüda mudavälja keskel. Mõned mehed olid juba mudas, tegid üksikuid aeglasti liigutusi, misjärel puhkasid tükk aega. Seisin

seal kaua, ootasin ja vaatasin. See ei olnud lihtsalt võimalik, see kõik tundus liialt ohtlik.

Lõpuks oli selle muda sees päris palju tuttavaid o-nägusid (sh ka Heiti ja Maret). Ainult hullult kahju oli, et kaasas polnud fotoaparaati, sest näod, mis mudast välja paistsid, peegeldasid väga ilmekalt olukorra tõsidust. Pealegi oli valgus sellel hetkel pildistamiseks väga hea...

Lõpuks hüppasin minagi mudasse ja liikusin väga vaevaliselt edasi. Maret Vaher võttis just punkti, hüüdes seda valjult kõigile, sest tema SI pulk oli kadunud. Samas soovitas ta kasutada seliliistili. Jätsin siis oma joogi-seljakoti muda peale ning alustasin roomamist, nüüd juba selili. Selle meetodiga hoidsin kõvast jõudu kokku. Kiiret polnud kuhugi, sest kõik konkurendid liikusid kas teokiirusel või lamasid jõuetult mudas. Nagu hiljem kuulsin, sai Maret selilitehnika idee Alari Kannelilt, kes uppumise vältimiseks oli end selili keeranud ja uue tehnika niimoodi avastanud. Kui olin punkti ära võtnud, siis nägin poolahastuses Lauri Lahtmäed, kes ei roomanud tagasi, vaid pidi minema edasi, sest tema kaaslasted ootasid teda hoopis neljandas punktis – lõpmatu roostikuvälja taga, seal kusagil...

Tunne oli vägev, kui pärast 50 m roostikus sumamist kostis hõikele "Rene" rõõmus vastus. Olin paadis veel tükk aega üliemotsionaalselt rõõmsas tujus, Alar pidi mind mitu korda maha rahustama, sest jõudu oli vaja edaspidiseks säästa.

Kui jõudsimme kanuuga neljandasse punkti, siis kaks meest küsisid murelikult, et ega me Lauri Lahtmäest midagi ei tea (umbes nii, nagu emad rongijaamas oma rindel olevate poegade kohta küsisid). Ma teadsin küll ja ütlesin, et oodaku, Lauri on nende poole teel.

Kogu selle mudamaadluse mõju tundsin alles siis, kui pidin kuuenda kanuupunkti võtmiseks Vooremäele ronima. Jalad olid täitsa tühjad...

PS. Kokkuvõtteks oli elamus suur. Tahaks veel xDream'i.

Heiti Hallikma kirjutab oma blogis <http://heitih.blogspot.com/> järgmiselt:

" /---/ Kusjuures see oli tõepoolest minu hääl, mis "Appi" ütles :). Oli see siis paanika – ilmselt mitte, olin sel hetkel omadega täiesti sees – puhtas mudas. Ei saanud enam edasi (vähemalt algul tundus nii) ega tagasi. Olin mitte niivõrd paanikas, kui vihane oma abituse pärast, tundsin kuidas minutid kihutavad ja mina olen ühe koha peal. Igatsesin sel hetkel kohutavalt võistkonnakaaslaste ja kanuu järgi, mis aga oli minust kaugel, väga kaugel.

Aga mis ma siin seletan, lugege parem Eduardi lugu, hoolimata loo algul olevast hoiatusest, tundub minule küll kõik sealkirjeldatu vägagi tuttav, justkui oleks ise seal viibinud ... :)"

üle roomama või siis jälle meetrisügavustest mudaaukudest välja ronima. Keegi võistlejaist loobus sellest pullist ja hüppas (nüüd juba) lahtisesse vette ning hakkas lihtsalt põhja (mitte järve põhja) suunas ujuma, tõi küll, väga aeglaselt. Huvitav oleks teada, kui kaugel ta praegu juba on.

Siis sai selgeks, et päästvat valget laeva ei tule ja ainuke mõistlik tegu on minna kolmandasse punkti ning sealt tagasi ujuda tiimikaaslaste juurde. Ja siis hakkas ühel hetkel kostma aerude lööke ning juttu, mis ei sarnanenud lootust kaotavate mudaliste appihüüetega. Jõudsin nüüd juba teise mudajõe kaldale, kus oli mitmeid paate ja hulk inimesi. Andres Minn (Peraküla Krupp) vehkis aeruga, mina aga mõtlesin, et küll sellel Preitofil ikka veab, temal tiim koos. Ja kõik märgid viitasid sellele, et kolmas punkt (KP 33) on lähedal.

Minu ees hüppas jõkke Lauri Lahtmäe, ulpis mudas paar meetrit, siis ujus mudas paar meetrit, siis jälle roomas ja jõudiski teisele kaldale. Tegin

Tulemused

Mehed A-rada		
1.	Areal Team Mehed (Raul Kudre, Anti Arak, Aimar Hussar)	6:34.12
2.	ISC Adventure Team (Randy Korb, Rain Lond, Heiti Hallikma)	7:22.30
3.	Kiirrong (Tanel Kannel, Alari Kannel, Ahto Tatter)	7:35.28
Segavõistkonnad		
	Silja Sport (Kunnar Vahi, Sven Luks, Silja Sujja)	7:48.04
Naised		
	Areal team Naised (Tea Pärnik, Ingrid Kala, Sirlu Parm)	9:00.34
Mehed B-rada		
	Värska Vesi (Jalmar Vabarna, Tiit Toomas, Even Toomas)	3:53.35
Naised		
	GARMONT Challenge Team (Siiri Mere, Viivi-Anne Soots, Merike Vanjuk)	4:29.26
Segavõistkonnad		
	Clickset RTR (Reimo Kaasiku, Triin Peips, Raiko Kaasiku)	3:54.22

Paneb mõtlema ikka küll

Ajakirjandus on meie aja võim, meie aja kirjanik. Rasvaste mustade tähtedega on talletatud ajalooks nii veebi-beebi kui *farmigabriel*. Aeg-ajalt peab meedia Eesti inimest veidi tagant tõukama, sest me oleme ju nii tagasihoidlikud (välja arvatud Eve Kivi ja Anu Saagim muidugi) ja rambivalgusesse niisama ei tihka. Nii helistabki innukas uuriv ajakirjanik kodanik N.N-ile ning küsib, kas too mitte eelmisel päeval üht kuulsat suusasprinterit Tallinna lennujaamast oma auto peale võtnud ei ole. Saanud vastuseks arusaamatu "ei", ilmub seejärel üleleheküljeline lugu, et kodanik N.N. eitab oma suhet rootslasest olümpiavõitjaga. Plaks ja kuulsus ongi igal pool Sinu peal.

Suvi on puhkuste aeg, kindlasti ka ajakirjanikele. Artikleid vehivad kokku kir-

jutada vinnilised praktikandid, kes maalivad olustikukirjeldusi *õumaigaadkuilalahedatest* pandakarudest või kirjutavad muusikaarvustusi kontsertide kohta, kuhu nad on komandeeritud toimetuse raha eest. Teine suurem teema, millest kirjutatakse, on sport. Ilmad on soojad ning ilma teevad kuningas jalgpall ja tema õrnem kaaslane kergejõustik. Teistel aladel on suht raske suurde plaani pääseda, kuid statistika huvides peab neistki paar rida paberile viskama.

Kui kodustele o-jooksu EM-võistlustele pöörati Kuuse Lempsi eestvõtmisel piisavalt tähelepanu, siis augusti alguses Taanis toimunud MM võistluste kajastamisest jäi vähe koomilisem mulje. Vaadelgem seda Olle Kärneri saavutatud suurepärase tavaraja 5-nda koha valguses. Spordiportaalid Sportnet ja etvsport olid tasemel – korralikud artiklid koos pildiga, ära oli toodud võistluse kulg, seis vaheajapunktides, teiste eestlaste kohad, Sportnet oli saanud Ollelt isegi võistlusjärgse kommentaari (nojah, Sportneti logo ilutseb ju ka sportlase võistlusdressil). Eesti Raadio ja ETV olid küll lakoonilised, ent korrektsed, ETV näitas ka mingit kontrollpunktis sagimise pilti.

Naljaks pöördus see kõik aga järgmisel päeval meie trükiajakirjanduses avaldatud uudisnuppude puhul. Kuigi loogiliselt ülesehitatud artikli kokkupanemiseks oli kirjatsuradel aega rohkem kui operatiivsemate mee-

diakanalite puhul, avaldasid nii Postimees kui EPL oma loo rubriigis „Lühidalt“. Postimees sai hakkama ühe lausega, EPL oli sisuliselt sama teksti murdnud kaheks lauseks. Aru ei olnud saada, kui pikk oli distants, mis ajaga läbis selle võitja ja mis oli meie mehe aeg.

Eripreemia „Oht pöördel – keenjus tuleb!“ saab siiski EPL, kes otsustas Postimehe üle trumbata, teatades, et „Kärner kaotas Lakanenile 1.05-ga“. Võiks ikka vahet teha, mis on kaotus võitjale ja kui palju jäi puudu medalist. 1.05-se kaotusega oleks Ollel olnud taskus läikiv hõbedane medal. Mingisugune haju spordivõistluste põhiprintsiipidest võiks ju olla.

Õnneks oli EPL sedavõrd vaoshoitud, et oma netiversiooni antud uudist üleüldse välja riputada ei julgenud. Küll aga saime me samadest lehtedest palju olulisemat ja sisutihedamat infot selle kohta, kuidas Hiina korvpallur Yao Ming asub haisid kaitsma ja et sumokas Baruto vahetas Jaapanis klubi...

Suvi on hapukurgi hooaeg. Ent see ei tähenda, et ajakirjanikud võiksid ka oma ajud ära hapendada. Ja muide, kuhu on jäänud järjejutt „Ruhnu karu radadel“? Ega ometi mesikäpp meid maha jätnud ja Lätti põgenenud pole? Vat see oleks alles rahvusvaheline skandaal. Kilusõda veel mäletate?

Dr O

OK Põlva Kobras ja Eesti Akadeemiline Spordiliit KUULUTAVAD VÄLJA

2008. AASTA ÜLIÕPILASTE ORIENTEERUMISJOOKSU MAAILMAMEISTRIVÕISTLUSTE (WUOC 2008)

LOGO KONKURSI

Konkursil osalemise tingimused:

1. Osaleda võivad kõik soovijad
2. Logol peab olema tekst
WUOC 2008, TARTU – EESTI/ESTONIA
3. Võistlustöö (nii värviline kui ka must-valge variant) esitada A-4 formaadis ja elektrooniliselt
4. Logo peab olema võimalik kasutada infomaterjalidel, kaartidel, särkidel ja muudel meenetel
5. Võistlustööde saatmise viimane tähtaeg: **10. oktoober k.a** (postitempli kuupäev).
6. Võistlustööd saata kinnises ümbrikus aadressil:
OK Põlva Kobras ;Võru t.3 ; 63308 PÕLVA
Märgusõna WUOC 2008
- Teises ümbrikus saata töö esitaja andmed.**
Logokonkursi elektroonilised variandid saata pdf formaadis easl@easl.ee ja kobras@neti.ee
7. Parimad tööd saavad järgmised autasud:
I preemia: 2000 kr, kaks ergutuspreemiat 500 krooni
8. Võitjaks kuulutatud logo kasutamiseõigus läheb WUOC 2008 orgkomiteele

Täiendav info üliõpilasspordi võistluste kohta
www.fisu.net, www.easl.ee

Kontaktisik Nikolai Järveoja tel 5034 368

KASULIK TEADA

Isikliku sõiduauto teenistus-, töö- ja ametisõitudeks kasutamise kulude hüvitise maksamise tingimused ja hüvitise piirmäärad

Vabariigi Valitsuse 14. juuli 2006. a määrusega nr 164 (RT I 2006, 34, 265) muudeti isikliku sõiduauto töösõitudeks kasutamise hüvitise maksamise tingimusi. Hüvitist selle korra alusel saab maksta avalikule teenistujale, töötajale ja juriidilise isiku juhatuse liikmele isikliku sõiduauto kasutamisel tööalaste sõitude puhul.

Muudatusena ei pea sõiduauto olema kasutaja isiklikus omanduses nagu varem, kuid nüüd tuleb tõendada selle kasutusõigust. **Kasutamiseõigust on fikseeritud kas sõiduki registreerimistunnistusel või omaniku koostatud volikirjas.**

Hüvitise maksamiseks peab olema vormistatud **tööandja kirjalik otsus**, käskkiri või korraldus, milles näidatakse hüvitist saava isiku andmed, hüvitise suurus ja sõidu kuupäev või periood, mille jooksul tehtud sõite hüvitatakse.

Kui sõitude üle arvestust ei peeta, tuleb otsuses, käskkirjas või korralduses näidata ka sõiduauto registreerimismärgi andmed ja sõidu eesmärk. Kirjalikule otsusele lisatakse sõiduauto kasutamiseõigust tõendava dokumendi koopia ja ka hüvitise saaja kirjalik kinnitus hüvitise saamise kohta **ühelkordses määras**.

Otsuse võib teha ka pikema perioodi kohta kui üks kalendrikuu.

Kui sõitude üle peetakse arvestust, siis peab arvestus sisaldama sõiduautot kasutava isiku andmeid, sõiduauto riikliku registrimärgi andmeid, sõiduauto spidomeetri kaugusmõõdiku alg- ja lõppnäitu iga töösõidu korral, sõidu kuupäeva ja eesmärki iga sõidu korral.

Sõiduauto kasutamise maksuvaba hüvitamise alternatiivsed võimalused:

1) ilma arvestust pidamata võib hüvitada maksuvabalt 1000 krooni ulatuses kalendrikuus tehtud sõite **ühe** hüvitist saava füüsilise isiku ja **ühe** sõiduauto kohta sõltumata sellest, mitme tööandja juures üks füüsiline isik tööülesandeid täidab ning mitme tööandja juures ja mitme isiku poolt ühte sõiduautot kasutatakse. Seega kehtestati **täiendav piirang** 1000 kr maksuvaba hüvitise maksmisele. Hüvitise maksamise kirjalikule otsusele lisatakse hüvitise saaja kinnitus, et muu isik temale või selle sõiduauto eest hüvitist ei maksa (nõue kehtib esmakordselt 2006.a augustikuus tehtud sõitude hüvitamisel);

2) arvestuse pidamisel ei maksustata hüvitist 4 krooni ulatuses töösõitude kilomeetri kohta, seejuures on maksuvaba hüvitise ülempiir 2000 kr ühes kalendrikuus tehtud sõitude eest **ühe** hüvitist saava füüsilise isiku kohta **ühe** tööandja juures. Füüsiline isik võib arvestuse olemasolu korral saada isikliku sõiduauto töösõitudeks kasutamise maksuvaba hüvitist **ka mitme tööandja** juures, seejuures rakendatakse 2000 kr ülempiiri **iga tööandja** kohta eraldi.

Piirmäärasid ületavad hüvitise summad loetakse erisoodustuseks. Juhul, kui töötaja ei ole teavitanud teise tööandja poolt makstud hüvitise, siis ta on kohustatud ilma arvestuse üle ühe maksuvaba piirmäära (1000 kr) saadud hüvitise deklareerima füüsilise isiku tuluna, millelt ei ole tulumaksu kinni peetud, enda poolt esitatavas tuludeklaratsioonis ja ise selle pealt tulumaksu maksmata.

Residendist juriidiline isik, riigiasutus või kohaliku omavalitsuse üksuse asutus, füüsilisest isikust tööandja ning Eestis püsivat tegevuskohta omav või tööandjana tegutsev mitteresident, kes on kalendriaasta jooksul teinud füüsilisele isikule selle määrase alusel auto kasutamise eest hüvitise väljamakseid (k.a puudega isikule) on kohustatud järgneva

aasta 10. aprilliks esitama deklaratsiooni INF 14 (kõigi 2006.a jooksul väljamakstud hüvitiste kohta)

Muudatused lähetuskulude hüvitamise reeglites alates 01.07.2006

Vabariigi Valitsus tegi 14.07.2006.a määrusega nr 163 (RT I 2006, 34, 264) muudatusi lähetuskulude hüvitamise tingimustes ja korras.

Sõiduauto, mis ei ole lähetusse saatva isiku (tööandja) omanduses ega valduses, lähetuses kasutamise kulud on õigus hüvitada lähetusega **otseselt seotud**, täiendavalt tekkinud kulud: kütus, parkimiskulud, teedemaksud, laevapiletid, täiendav kindlustus jms, välja arvatud remondi- ja hoolduskulud. Kulud hüvitatakse kulu tõendava originaaldokumendi alusel.

Samas on lubatud kombinatsioon, kus igapäevaseid töösõite hüvitatakse kuni 1000 või 2000 krooni kuus (nn isikliku auto määrase alusel) ning lähetusega seotud kulud täiendavalt (nn lähetuse määrase alusel).

Vaata täpsemalt: www.emta.ee/?id=4357 ja www.emta.ee/?id=4358.

JUHATUSE otsused

20.08.2006.a.

486. Kinnitada Eesti koondis Euroopa MV-le rattaorienteerumises 31.08-3.09.2006 Varssavis alljärgnevalt: Mehed: Margus Hallik (OK LUS), Tõnis Erm (TA OK), Arbo Rae (OK Maru). Naised: Ingrid Kala (OK Peko), Maret Vaher (OK Kobras), Epp Käpa (OK Peko). Koondise treener-esindaja Arbo Rae.

Reklaami avaldamise hinnad

1. Eesti o-voistluskutsete avaldamine (must-valge):

- 1.1. suurus kuni A7 60 kr.
- 1.2. suurus kuni A6 125 kr.
- 1.3. suurus kuni A5 250 kr.
- 1.4. suurus kuni A4 500 kr.

(korduskutse avaldamine -30%).
Värvilised voistluskutsed reklaami hinnaga.

2. Reklaami avaldamine (sisemised leheküljed):

- 2.1. suurus kuni A7 värviline 400 kr.
- 2.2. suurus kuni A6 värviline 800 kr.
- 2.3. suurus kuni A5

- värviline 1600 kr.
- 2.4. suurus kuni A4 värviline 3200 kr.

3. Reklaami avaldamine (tagakülj) A4 värviline 4000 kr.

(kordusreklaami avaldamine -30%).

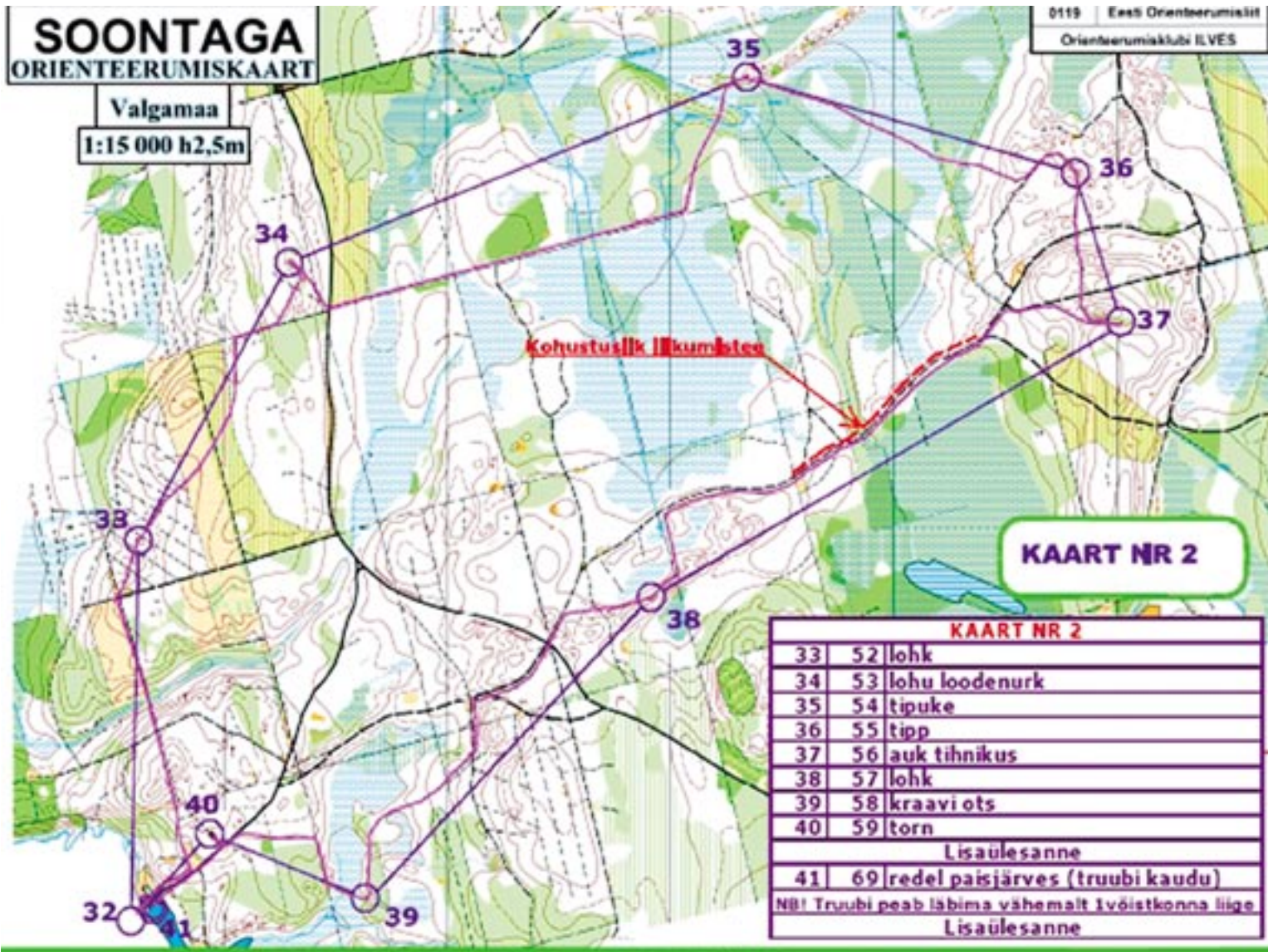
Eesti Orienteerumislidu liikmetele on reklaami avaldamisel soodustus -50%.

Voistlusmaastike sulgemise teadete avaldamine on tasuta.

SOONTAGA ORIENTEERUMISKAART

0119 Eesti Orienteerumislit
Orienteerumisklubi ILVES

Valgamaa
1:15 000 h2,5m

KAART NR 2

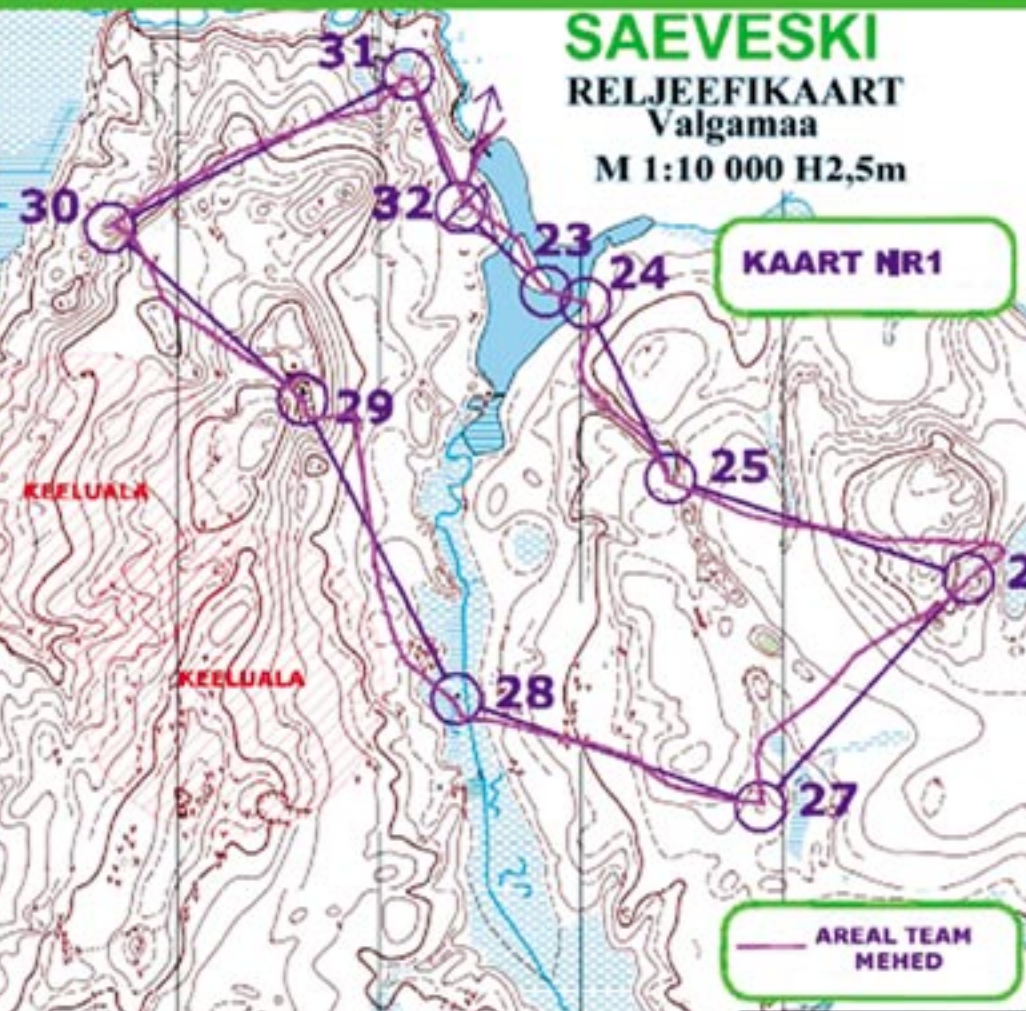
KAART NR 2		
33	52	lohk
34	53	lohu loodenurk
35	54	tipuke
36	55	tipp
37	56	auk tihnikus
38	57	lohk
39	58	kraavi ots
40	59	torn
Lisaülesanne		
41	69	redel paisjärves (truubi kaudu)
NB! Truubi peab läbima vähemalt Ivõistkonna liige		
Lisaülesanne		

HANSAPANK XDREAM 2006 III osavõistlus 19.08.2006 A-rada: Jooks (variant B) Pikkus linnulennult 10km

nr	KP nr	Legend
KAART NR 1		
23	60	saare kagunurk
24	61	sihi ots
25	62	soo lõunanurk
26	63	sooke
27	64	lohk tihnikus
28	65	vana hoone
29	66	vana lasketar
30	67	lohk
31	68	soo lõunanurk
32	51	puu

EDASI VAATA KAART NR 2

SAEVESKI RELJEEFIKAART Valgamaa M 1:10 000 H2,5m

KAART NR1

AREAL TEAM
MEHED

koostööd
asiklausevõet
XDREAM

R1 R2 R3

0118 Eesti Orienteerumislit
Orienteerumisklubi ILVES